

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ιδρύσεως 1903

ΜΑΝΤΩΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ 23 - Τ.Κ. 542 49, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΤΕΥΧΟΣ 52ο • Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2022

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Θεσ/νίκης 16
020050

100 χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή
1922 - 2022

"Η καταστροφή της Σμύρνης"

Αφιέρωμα

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Περιοδική έκδοση
του Παγχάλκιδικου Συλλόγου «**Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ**»
Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ίδρύσεως 1903
Μαντώσ Μαυρογένους 23, Τ.Κ. 542 49, Θεσ/νίκη
Τηλ. 2310/323.839, κιν. 6936/950.188, φαξ 2310/326.108
Ηλεκτρ. δ/ση: www.panchalkidikos.gr
E-mail Συλλόγου: ranchalkidikos@gmail.com
E-mail Προέδρου: ikotsanis@gmail.com

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2022
ISSN: 2585-3619

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΣΗΣ

Αυγολούπης Σταύρος, Καθηγητής Αστρονομίας του ΑΠΘ
Καραμύχος Ιωάννης, Φιλολόγος
Καρτσιώτης Μιχαήλ, τ. Εκπαιδευτικός, Επίτιμος
Πρόεδρος του Παγχάλκιδικου Συλλόγου
Οικονόμου Τριαντάφυλλος, τ. Εκπαιδευτικός,
δρ. Επιστήμης της Αγωγής (συντονιστής)
Παπάγγελος Ιωακείμ, δρ. Αρχαιολόγος
Παυλούδης Χρήστος, Υποναύαρχος Π.Ν. ε.α.
Τσαμουρτζή Μαρία, Αρχιτέκτων
Τσίκουλας Ιωάννης, Καθηγητής Ιατρικής του ΑΠΘ
Ιδιοκτήτης: Παγχάλκιδικός Σύλλογος "Ο Αριστοτέλης"
Εκδότης - Διευθυντής: Ιωάννης Τ. Κοτσάνης, Πρόεδρος
του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου

**Το περιοδικό εκδίδεται με χορηγίες συμπατριωτών,
φίλων και φορέων, και αποστέλλεται δωρεάν.**

Σελιδοποίηση, Εκτύπωση: GRAFIS
Νέα Ραιδεστός Θεσσαλονίκης, Τηλ. 2310/466.776

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
IBAN: GR 80 0171 2330 0062 3304 0032 572
A.Φ.Μ.: 090145977 Δ.Ο.Υ.: Ζ' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 52^{ου} τεύχους
είναι η **Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής**.

Εικόνα εξώφυλλου: Η Καταστροφή της Σμύρνης

(Γαλλική γκραβούρα εποχής)

Εικόνα οπισθόφυλλου: Τα Νέα Μουδανιά Χαλκιδικής

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος **Κοτσάνης Ιωάννης** (Αρναία)
Αντιπρόεδρος **Οικονόμου Τριαντάφυλλος** (Νικήτη)
Γεν. Γραμματέας **Λυρτζής Αστέριος** (Ταξιάρχης)
Ταμίας **Παπαδόπουλος Αβραάμ** (Βραστά)
Ειδ. Γραμματέας **Μπούφτας Νικόλαος** (Αρναία)
Μέλος **Βαγγλής Αστέριος** (Πορταριά)
Μέλος **Κουτσιαντά-Ζαμπόκα Κοκόνη** (Αρναία)
Μέλος **Παυλούδης Χρήστος** (Ορμύλια)
Μέλος **Στρατής Απόστολος** (Κασσάνδρεια)

Εξελεγκτική Επιτροπή

Ταλέας Φώτιος (Νέα Ρόδα)

Μπουλάκη-Λυπηρίδη Μαρία (Πολύγυρος)

Λαθούρη-Πάργα Μαρία (Συκιά)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Παπαδοπούλου Βούλα,
1922-2022
Εκατό χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή 1
- Στρατής Απόστολος,
Οι συνθήκες που διαμόρφωσαν την εθνική
ολοκλήρωση και, στη συνέχεια, έγιναν στάχτη
στις ακτές της Ιωνίας και της Αιολίδας, καταλήγοντας
στην υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης 2
- Χολέβας Κωνσταντίνος,
1894-1924: Τριάντα χρόνια γενοκτονίας
των Ελλήνων και των Αρμενίων 6
- Τα προσφυγοχώρια της Χαλκιδικής 8
- Λαζαρίδης Ν. Χαράλαμπος,
Αναφορά στις προσωπικότητες και στην προσφορά
του χαμένου Ελληνισμού της Ανατολής 18
- Βερέμης Μ. Θάνος,
Από το δράμα της Σμύρνης (1922) 22
- Κανατάς Γιάννης,
Η Μικρασιατική περιπέτεια μέσα από μαρτυρίες 23
- Κουλουμπής Στυλιανός,
Χαλκιδικιώτες στη Μικρασιατική εκστρατεία 26
- Ιερομόναχος Συνέσιος,
Οδοιπορικό στη Μικρασία, το καλοκαίρι του 2022 31
- Σμάγας Δ. Άγγελος,
Ο πρώτος Μικρασιάτης πρόσφυγας στη Χαλκιδική 33
- Σμάγας Αγγ. Ανδρέας - Σμάγας Δ. Άγγελος,
Ένας οργανοπαίχτης από τον Μαρμαρά
της Προποντίδας στον Νέο Μαρμαρά Χαλκιδικής 34
- Μακρογιάννης Τιμολέων,
Νέα Σκιάνη Κασσάνδρας, αλλά όχι προσφυγοχώρι 36
- Κύρου Θ. Δημήτρης,
Ο Άγιος Θεωνάς και η από αυτόν δεύτερη
ανοικοδόμηση της Ι.Μ. της Αγίας Αναστασίας,
πριν από 500 χρόνια 37
- Καραμύχος Γιάννης,
Από την παραδοσιακή στη σύγχρονη Ποίηση.
Ιδιαίτερα γνωρίσματά τους 41
- Μπουλάκη-Λυπηρίδη Μαρία,
Φεγγάρι αγαπημένο 43
- Τσίκουλας Γιάννης,
Οι μαμπάτσ'κ', οι αντιρακούλ(ι)μεν'
και εκείνοι που δεν μπορούσαν 44
- Ανακήρυξη του Αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής
Επιτροπής, κ. Μαργαρίτη Σχοινιά,
σε επίτιμο δημότη του Δήμου Αριστοτέλη 46
- Αγιορείτικα νέα 48
- Η δράση του Συλλόγου μας 50
- Εκδηλώσεις άλλων φορέων 51
- Οι χορηγοί μας 56
- Η χορηγία 57

Επιμέλεια κειμένων: Αστέριος Βαγγλής, Φιλολόγος

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους. Υπενθυμίζεται ότι αυτά δεν πρέπει να υπερβαίνουν τους 9.000 περίπου χαρακτήρες (χτυπήματα με τα κενά), κάτι που πρέπει να τηρείται πιστά. Όσα κείμενα δεν φέρουν υπογραφή, συντάσσονται από τον εκδότη.

1922 - 2022

Εκατό χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή

Ένας αιώνας πέρασε από τη Μικρασιατική καταστροφή. Οι μνήμες, για τη φοβερή εκείνη χρονιά του 1922, ζωντάνεψαν και έστησαν χορό σε θέατρα και πλατείες, για να μάθουν στις νεότερες γενιές την ιστορία μιας πατρίδας, που χάθηκε στη δίνη ενός πολέμου, μιας Ιδέας.

«Πρόσφυγες είμαστε... Αχ! η πατρίδα μας...», έλεγαν με καημό οι παππούδες μας, και αυτό χαραχτηκε βαθιά στο μυαλό, τόσο, που ως πατρίδα θεωρούσαμε περισσότερο εκείνη, από την άλλη μεριά του Αιγαίου.

Φύγανε, το 1922, έχοντας πίσω τους κυνηγό τον θάνατο. Η προσπάθεια να φθάσουν στα λιγοστά πλοία/σανίδες σωτηρίας, που θα τους έπαιρναν μακριά από την καταστροφή και τον όλεθρο, τιτάνια. Φύγανε και από τη στερία, με κάρα και υποζύγια, πολλοί περπατώντας, κουβαλώντας στους ώμους τους, μέσα σε μπόγους, ό,τι μπόρεσαν να βάλουν από τα υπάρχοντά τους. Διαλέγοντας, την τελευταία στιγμή –μέσα στην απόγνωση– ένα κέντημα, μια φωτογραφία, ένα εικόνισμα. Χωράει, άραγε, μια ζωή σε έναν μπόγο;

Η Συνθήκη της Λωζάνης, το 1923, αποτέλεσμα της ήττας του Ελληνικού στρατού στην Τουρκία, με την οποία –νομικά, πλέον– γινόταν και επίσημα δεκτή η βίαιη απομάκρυνση των Ελλήνων από τη Μ. Ασία και την Ανατολική Θράκη –«υποχρεωτική ανταλλαγή πληθυσμών» ονομάστηκε– υποχρέωσε όλο τον Ελληνικό πληθυσμό να εγκαταλείψει την προαίονια πατρίδα του, κατά πώς όριζε η Συνθήκη.

Η Μικρά Ασία ερημώθηκε από το Ελληνικό στοιχείο, που κατέγραφε ήδη ιστορία 2.500 χρόνων.

Ήρθαν στην Ελλάδα. Σε μια Ελλάδα κατεστραμμένη οικονομικά και υποχρεωμένη να τους προσφέρει βοήθεια. Οι προκουμαίες των λιμανιών της πλημμύρισαν

από ανθρώπους σε κατάσταση σοκ, με την απόγνωση ζωγραφισμένη στα πρόσωπά τους. Γέμισαν θέατρα, πλατείες, αλάνες, στήθηκαν πρόχειροι καταυλισμοί.

Πώς χώρεσε και διασώθηκε η λαμπρή τους ιστορία, μέσα σ' αυτούς τους καταυλισμούς, με τις σκηνές και τις τενεκεδένιες παράγκες; Τι δύναμη ψυχής έκρυβαν μέσα τους οι Μικρασιάτες πρόγονοί μας;

Αναζήτησαν τόπο μόνιμης εγκατάστασης· βρήκαν εδάφη δύσκολα, απρόσιτα, ακατάλληλα για κατοικία. Όμως, η δύναμη, που φώλιαζε μέσα τους, γρήγορα τα μετέτρεψε σε μικρούς παράδεισους. Ομόρφυνε ο τόπος, ηρέμησε, γαλήνεψαν και οι ψυχές τους, και πλέον έβλεπαν ότι μπορούσαν να ξεκινήσουν μια νέα ζωή.

Οι πρόσφυγες πρόγονοί μας έφεραν, μαζί με τα λιγοστά τους υπάρχοντα, κάτι πολύ βαθιά ριζωμένο μέσα τους. Έφεραν τη Μικρασιατική κουλτούρα και έναν πολιτισμό πρωτόγνωρο για τα ελληνικά δεδομένα εκείνης της εποχής.

Η αποδοχή και η ενσωμάτωση σε μια κοινωνία, η οποία διέφερε από τον Μικρασιατικό τρόπο ζωής και σκέψης,

άργησε να έρθει. Κατόρθωσαν, όμως, σ' αυτήν την ελληνική κοινωνία, με τους απαρχαιωμένους θεσμούς, να δώσουν μια νέα πνοή ζωής. Σ' όλους τους τομείς. Της Οικονομίας, της Πολιτικής, της Κοινωνικής ζωής, του Πολιτισμού.

100 χρόνια μετά, τιμούμε τη μνήμη τους, παραδίνοντας στις νεότερες γενιές την πολιτιστική τους κληρονομιά και μια προτροπή: να μη λησμονηθούν οι πατρίδες, που άφησαν πίσω τους.

ΒΟΥΛΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ,

Προέδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου

«Ο ΦΑΡΟΣ» Ν. Μουδανιών

Σμύρνη, 1922

ΔΥΟ ΤΕΥΧΗ, 51ο ΚΑΙ 52ο, ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΑ 100 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος, ευαίσθητος αποδέκτης των εθνικών μας περιπετειών, μέσα από την επίσημη φωνή των δύο τελευταίων 51ου και 52ου τευχών, του Παγχαλκιδικού Λόγου, φέρνει στο φως σημαντικές πτυχές από την επώδυνη περίοδο της Μικρασιατικής καταστροφής.

Χρέος μας είναι να μνημονεύουμε συχνά τους πρόσφυγες συμπατριώτες μας, που έφεραν μια δημιουργική και ανανεωτική πνοή στη Νεότερη Ελλάδα.

Μόνο η ιστορική μνήμη κρατάει ακοίμητη την Εθνική μας συνείδηση.

Το ΔΣ

ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΑΝ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ, ΣΤΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ, ΕΓΙΝΑΝ ΣΤΑΧΤΗ ΣΤΙΣ ΑΚΤΕΣ ΤΗΣ ΙΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΙΟΛΙΔΑΣ, ΚΑΤΑΛΗΓΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΛΩΖΑΝΗΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΣΤΡΑΤΗΣ,

Αξιωματικός Πολ. Ναυτικού ε.α. - Οικονομολόγος

Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος φαινόταν να δίνει μια μοναδική ευκαιρία στην Ελλάδα. Το διεθνές περιβάλλον με την Ελλάδα, σύμμαχο των νικητών απέναντι σε μια καθημαγμένη Τουρκία και μια αδύναμη Βουλγαρία, ευνοϊκό. Ο μικρασιατικός Ελληνισμός, που γνώριζε ήδη από το 1914 την πολιτική γενοκτονίας των Νεοτούρκων, μπορούσε να ελπίζει.

Με τις συνθήκες του Λονδίνου και του Βουκουρεστίου, οι Βαλκανικοί πόλεμοι τελείωσαν. Η Ελλάδα διπλασίασε την έκτασή της και τον πληθυσμό της. Η λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου βρίσκει την Ελλάδα στην πλευρά των νικητών.

Στις 17 Οκτωβρίου 1918 υπογράφεται η Συνθήκη του Μούδρου. Στα 24 άρθρα της ανακωχής προέβλεπαν, μεταξύ άλλων, άμεσα:

- Άνοιγμα των Δαρδανελίων, με παράδοση και αφοπλισμό των οχυρών, για ελεύθερο δίοδο προς τον Εύξεινο πόντο.

- Παράδοση του Τουρκικού στόλου και αποστράτευση του στρατού, με παράδοση οπλισμού και πολεμικού υλικού.

- Λιμάνια, συγκοινωνίες και επικοινωνίες στα χέρια των συμμαχών.

- Άμεση εκκένωση της Κιλικίας, Αρμενίας και αραβικών περιοχών, Συρίας, Μεσοποταμίας, Χετζάζης (Σαουδική Αραβία) και Υεμένης, με μεταφορά του Συμμαχικού στρατηγείου από τη Θεσσαλονίκη στην Κωνσταντινούπολη.

Την 1η Νοεμβρίου κατέπλεε στον Βόσπορο και στον Κεράτιο ο συμμαχικός στόλος και, μετά από 14 ημέρες, κατέπλεε στα ίδια νερά, αγκυροβολώντας μπροστά στα ανάκτορα του Ντολμά Μπαξέ, και μοίρα του Ελληνικού στόλου, με επικεφαλής το θρυλικό Θ/Κ «Αβέρωφ». Ο Ελληνισμός της πόλης ζούσε μέσα σ' ένα όνειρο. Το ίδιο συνέβη και στη Σμύρνη, στις 11 Δεκεμβρίου 2018, όταν κατέπλεε το Α/Τ «Λέων». Την επομένη υψωνόταν η γαλανόλευκη στο ελληνικό προξενείο και, σε λίγες ημέρες, επέστρεψε ο εξόριστος μη-

τροπολίτης Χρυσόστομος.

Στις 12 Ιανουαρίου 1919, συνήλθε η Σύνοδος Ειρήνης του Παρισιού, η οποία ήταν μια πολυεθνής σύνοδος, που οργανώθηκε από τις νικήτριες συμμαχικές δυνάμεις της Αντάντ και των ΗΠΑ, στο τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, προκειμένου, αφενός, να συ-

Το Συμβούλιο των Τεσσάρων στη Σύνοδο Ειρήνης: Λόιντ Τζορτζ, Βιττόριο Ορλάντο, Ζωρζ Κλεμανσώ και Γούντροου Ουίλσον

σταθεί ένας παγκόσμιος σύνδεσμος των εθνών, που θα λάβει την επίσημη ονομασία Κοινωνία των Εθνών, και, αφετέρου, να τεθούν υπό διαπραγμάτευση οι συνθήκες ειρήνης μεταξύ αυτών και των ηττημένων κεντρικών δυνάμεων. Οι εργασίες της Συνόδου ολοκληρώθηκαν στις 12 Μαΐου του ίδιου έτους. Στη συνέχεια, και για ενάμισι χρόνο αργότερα, ακολούθησαν διάφορες διαβουλεύσεις/διαπραγματεύσεις για την κατάρτιση επιμέρους συνθηκών σύμφωνα με τις ληφθείσες αποφάσεις, οι

οποίες και κράτησαν μέχρι τον Αύγουστο του 1920, με κάποιες ενδιάμεσες διακοπές.

Η Ελλάδα ευτύχησε τότε να διαθέτει τη διπλωματική ευφύια του Βενιζέλου, ο οποίος ηγήθηκε της ελληνικής αποστολής. Το «Συμβούλιο των Τεσσάρων», αποτέλεσαν οι πρωθυπουργοί Γαλλίας, Αγγλίας, Ιταλίας και ο πρόεδρος των ΗΠΑ. Γενικά, οι αποφάσεις που λήφθηκαν, περιστράφηκαν κυρίως στο διαμελισμό των τριών κεντρικών αυτοκρατοριών, της Γερμανικής Αυτοκρατορίας, της Αυστροουγγρικής Αυτοκρατορίας και ειδικότερα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, με τη δημιουργία νέων κρατών στην Ευρώπη και στη Μέση Ανατολή.

Οι βασικότερες συνθήκες, που συνομολογήθηκαν με βάση τις αποφάσεις της Συνδιάσκεψης ειρήνης των Παρισίων του 1919, ήταν, κατά χρονολογική σειρά, οι:

- Συνθήκη των Βερσαλλιών, 28 Ιουνίου 1919
- Συνθήκη του Αγίου Γερμανού, 10 Σεπτεμβρίου 1919

- Συνθήκη του Νείγυ, 27 Νοεμβρίου 1919
- Συνθήκη του Τριανόν, 4 Ιουνίου 1920
- Συνθήκη των Σεβρών, 28 Ιουλίου 1920.

Το ενδιαφέρον για την Ελλάδα, πέρα από τη Συν-

θήκη του Νείγυ, με την οποία η Ελλάδα αποκτούσε δικαιώματα κυριαρχίας επί της Δυτικής Θράκης, εστιάζεται στη Συνθήκη των Σεβρών. Πριν την ολοκλήρωση της Συνθήκης, **την 6η Μαΐου 1919, στη συνάντηση του Ανωτάτου Συμβουλίου (Λόνντ Τζώρτζ πρωθυπουργός Μ. Βρετανίας, Ουίλσον Πρόεδρος ΗΠΑ, Κλεμανσώ Πρωθυπουργός Γαλλίας) κλήθηκε ο Βενιζέλος και έλαβε εντολή «δέον να καταλάβετε την Σμύρνη».** Το όνειρο του Βενιζέλου για την Ελλάδα των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών – η Μεγάλη Ιδέα– γινόταν πραγματικότητα. Με τη Συνθήκη των Σεβρών οριστικοποιείται το τέλος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, με τον διαμοιρασμό των εδαφών της, γεννιέται το κράτος της Τουρκίας και αποδίδονται στην Ελλάδα διεκδικούμενα εδάφη, στα οποία οι Έλληνες, σύμφωνα με το αναλυτικό υπόμνημα του Βενιζέλου, που είχε καταθέσει στη διάσκεψη Ειρήνης, από το Δεκέμβριο του 1918, κυριαρχούσαν πληθυσμιακά. Συγκεκριμένα, στην Ελλάδα αποδίδονταν:

- η ανατολική Θράκη μέχρι την Τσατάλτζα (άρθρο 27)
- η Ίμβρος και η Τένεδος (άρθρο 84)
- η Λήμνος, η Λέσβος, η Χίος, η Σαμοθράκη, η Σάμος, και η Ικαρία (άρθρο 84)
- η ευρύτερη περιοχή της Σμύρνης (άρθρα 65 έως 83)

Η επικύρωση της συγκεκριμένης Συνθήκης δεν έγινε σε κανένα Κοινοβούλιο (ούτε καν στο Ελληνικό), γιατί, εν τω μεταξύ, τα γεγονότα μεταξύ Ελλάδος και Εθνικιστών Τούρκων υπό τον Κεμάλ, ανέτρεψαν τα όσα υπογράφηκαν στα χαρτιά.

Στο προηγούμενο τεύχος υπήρχαν αρκετά άρθρα, τα οποία αναφέρονται στα γεγονότα που διεδραματίστηκαν μεταξύ Ελληνικού στρατού και Τούρκων εθνικιστών υπό τον Κεμάλ, στον πόλεμο της Μικρασίας και της Θράκης. Πολύ περιληπτικά, για να συνδέσουμε την επόμενη ενότητα, που είναι η Συνθήκη της Λωζάνης, αναφέρουμε περιληπτικά τα γεγονότα μεταξύ Μαΐου 1919 και Οκτωβρίου 1922.

Ο Ελληνικός στρατός, μετά την αποβίβαση του στη Σμύρνη, στις 15 Μαΐου 1919, κατά το επόμενο έτος, κινήθηκε ανατολικά και επεξέτεινε την παρουσία του στη Μικρά Ασία, για λόγους ασφαλείας, το καλοκαίρι του 1920. Ξεκίνησε στις 22 Ιουνίου και η επιχείρηση του διήρκεσε συνολικά 35 ημέρες, έχοντας θεαματικά αποτελέσματα. Σύντομα, καταλήφθηκαν η Φιλαδέλφεια, η Πέργαμος και η Προύσα στις 8 Ιουλίου. Ακο-

λούθησε ελληνική στρατιωτική επιχείρηση στην Ανατολική Θράκη, που σύντομα οδήγησε στην κατάληψη της Αδριανούπολης, την 26η Ιουλίου 1920.

Και ενώ αυτά συνέβαιναν στη Σμύρνη και στην ανατολική Θράκη, στην καρδιά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, στην Κωνσταντινούπολη, σημειώνονταν εντυπωσιακές εξελίξεις. Ο Μουσταφά Κεμάλ στάλθηκε με εντολή του Σουλτάνου, υπό την ιδιότητα του Επιθεωρητή των Στρατευμάτων, στην περιοχή του Πόντου, για να εξοντώσει τις ανταρτικές ομάδες, που αντιτίθονταν στον Σουλτάνο και στους όρους της ανακωχής του Μούδρου. Ωστόσο, αντί να καταπνίξει το εθνικιστικό κίνημα, ο Κεμάλ ανέλαβε τελικά την ηγεσία του. Στις 19 Μαΐου του 1919, αποβιβάστηκε στη Σαμψούντα, ξεκινώντας την προσπάθεια οργάνωσης του αντιστασιακού κινήματος. Από την παραλιακή πόλη του Ευξείνου

Χάρτης των εδαφών, που παραχωρούνταν στην Ελλάδα με τη Συνθήκη των Σεβρών

Πόντου σύντομα αναχώρησε για το Ερζερούμ, όπου συγκέντρωσε παλιούς του φίλους και άρχισε να στρατολογεί αντάρτες. Εκεί συγκλήθηκε, τον Ιούλιο του 1919, ένα συνέδριο των Τούρκων εθνικιστών, που διατύπωσε, υπό τη μορφή ενός Εθνικού Συμβολαίου, το εθνικό πρόγραμμα των Κεμαλικών. Τον Σεπτέμβριο, διοργανώθηκε ένα δεύτερο συνέδριο στη Σεβάστεια. Σταδιακά, το εθνικιστικό κίνημα δυνάμωνε, ενώ η έδρα του μεταφέρθηκε στην Άγκυρα.

Μόλις έγινε γνωστή η κατάληψη της Προύσας από τους Έλληνες, στην Άγκυρα ξέσπασε πανικός, ακολουθούμενος από γενική κατακραυγή εναντίον του Κεμάλ. Στο βήμα της Μεγάλης Εθνοσυνέλευσης κρέμασαν ως ένδειξη πένθους μια μαύρη κορδέλα, τονίζοντας ότι δεν επρόκειτο να την αφαιρέσουν, παρά μόνο μετά την απελευθέρωση της πόλης. Σε μια προσπάθεια να καθησυχάσει τους Τούρκους, ο Μουσταφά Κεμάλ μίλησε στην Εθνοσυνέλευση, υποστηρίζοντας ότι οι τουρκικές δυνάμεις ήταν ακόμη απροετοίμαστες και, ως εκ τούτου, η επίθεση εναντίον των Ελλήνων θα αργούσε.

Έτσι, η Ελλάδα βρέθηκε εγκλωβισμένη και εξαναγκασμένη να εξουδετερώσει το Κεμαλικό κίνημα, ένα εγχείρημα δυσανάλογο των δυνατοτήτων του Ελληνικού στρατού. Σε αυτήν τη δύσκολη συγκυρία, έρχεται η δολοφονία του Ίωνα Δραγούμη από Βενιζελικούς (31-7-1920), η απόπειρα δολοφονίας του Βενιζέλου στο Παρίσι από Έλληνες αξιωματικούς (12-8-1920), ο θάνατος του βασιλιά Αλέξανδρου (12-10-1920) και η **καταστροφική αστοχία του Βενιζέλου να κάνει εκλογές εν μέσω πολέμου** (3-11-1920), και να τις χάσει. Η χα-

ριστική βολή ήλθε με την επιστροφή του ανεπιθύμητου στους «συμμάχους» βασιλιά Κωνσταντίνου. Πάνω από 300 εμπειροπόλεμοι Βενιζελικοί αξιωματικοί, δυσσαρεστημένοι, αποσύρονται στην Κωνσταντινούπολη και προσβλέπουν σε ένα νέο κίνημα «Εθνικής Αμύνης». Στη θέση τους τοποθετήθηκαν **απειροπόλεμοι αξιωματικοί**, παραγκωνίζοντας ιεραρχικά έμπειρους συναδέλφους. Άλλο ένα τραγικό λάθος, που **διέσπασε την ψυχική συνοχή του στρατεύματος**. Ο εξόριστος Βασιλιάς αποτελούσε «κόκκινο πανί» για τους συμμάχους της Αντάντ, ήδη από την εποχή του Εθνικού Διχασμού. Με εξαίρεση τους Βρετανούς, που, έστω και απρόθυμα, εξακολούθησαν να υποστηρίζουν τις ελληνικές θέσεις, οι Ιταλοί και οι Γάλλοι εκμεταλλεύθηκαν τη χρυσή ευκαιρία, προκειμένου να νομιμοποιήσουν την πολιτική προσέγγισης με τον Μουσταφά Κεμάλ, την οποία είχαν ξεκινήσει νωρίτερα.

Σύμφωνα με τον Ξενοφώντα Στρατηγό, υπαρχηγό του Γενικού Επιτελείου, την κρίσιμη περίοδο, η συνέχιση της Μικρασιατικής Εκστρατείας από τους Αντιβενιζελικούς επιλέχθηκε ως ο μοναδικός τρόπος, για να συντριβεί οριστικά ο Κεμάλ και να επιτευχθεί μια οριστική λύση. Οι επιθετικές επιχειρήσεις του ελληνικού στρατού επαναλήφθηκαν, τον Μάρτιο του 1921. Από το Ουσάκ το Συγκρότημα Μεραρχιών του Νότου κατευθύνθηκε προς το Αφιόν Καραχισάρ, ενώ από την Προύσα το Συγκρότημα Μεραρχιών του Βορρά κινήθηκε προς το Εσκή Σεχίρ. Έως τα τέλη Μαρτίου, το Αφιόν Καραχισάρ καταλήφθηκε σχετικά εύκολα, όμως, στον Βορρά, οι Κεμαλικοί αντέταξαν σθεναρή αντίσταση, και υποχρέωσαν τους Έλληνες να επιστρέψουν στη βάση τους, στην Προύσα. Ήταν η πρώτη φορά που ο ελληνικός στρατός δεν αντιμετώπισε σώματα ατάκτων αλλά έναν οργανωμένο στρατό, που ήταν καλά εξοπλισμένος, ενώ είχε φτιάξει και μια σειρά από ισχυρές οχυρώσεις.

Η τουρκική επίθεση, με αιχμή το ιππικό, ήταν σφοδρή και αιφνιδίασε τον ελληνικό στρατό. Επακολούθησαν ομηρικές αλλά μάταιες μάχες, κυριολεκτική σφαγή των αποδεκατισμένων ελληνικών μονάδων στην «κοιλάδα του θανάτου», στο Αλή Βεράν. Ουσιαστικά, σε δύο μέρες από την έναρξη της τουρκικής επίθεσης, καταλύθηκε κάθε ελληνική αντίσταση στην περιοχή του Αφιόν Καραχισάρ. Σύμφωνα με κάποιους υπολογισμούς, εκεί σκοτώθηκε ή αιχμαλωτίστηκε περίπου το μισό των ευρισκόμενων ελληνικών στρατιωτικών δυνάμεων. Τα υπόλοιπα, λίγο-πολύ, είναι γνωστά. Αναρ-

χη οπισθοχώρηση, χωρίς καμία γραμμή άμυνας, ακολουθούμενη από καταστροφές και άτακτη φυγή των ελληνικών πληθυσμών. Ακολούθησε η πυρπόληση της Σμύρνης από Τούρκους στρατιώτες και από ομάδες Τσετών, καθώς και η γενικευμένη σφαγή χιλιάδων χριστιανών, στα σοκάκια και στην προκυμαία της. **Οι εμπρησμοί κατέστρεψαν τα 3/5 της έκτασης της Σμύρνης**, αφήνοντας άθικτη την τουρκική και εβραϊκή συνοικία. Από τις 46 ορθόδοξες εκκλησίες σώθηκαν οι τρεις. **Συνολικά, 300.000 πρόσφυγες πέρασαν στην Ελλάδα από την περιοχή της Σμύρνης.**

Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή και την αποχώρηση της στρατιάς της Θράκης, ακολουθεί η υπογραφή της πολυσυζητημένης **Συνθήκης της Λωζάνης, με 143 άρθρα, στις 24 Ιουλίου 1923**, η οποία κατήργησε τη Συνθήκη των Σεβρών. Μετά από σκληρές, επίπονες και μακράς διάρκειας διαπραγματεύσεις, από τον Οκτώβριο 1922, μεταξύ των αντιπροσωπειών, της Ελληνικής υπό τον Ελευθέριο Βενιζέλο και της Τουρκικής υπό τον Πασά Ισμέτ, κάτω από την εποπτεία και πιέσεις των Συμμάχων, την 03:30 ώρα της 24ης Ιουλίου 1923 και στη μεγάλη αίθουσα του Πανεπιστημίου της Λωζάνης, έλαβε χώρα η επίσημη τελετή της υπογραφής

Η πυρπόληση της Σμύρνης

της Συνθήκης. Συγκεκριμένα, είχαν υπογραφεί 18 συνολικά πράξεις συμβάσεων, δηλώσεων και πρωτοκόλλων, τα οποία, εκτός των άλλων, ρυθμίζουν και το νομικό καθεστώς του Αιγαίου Πελάγους και της Ελληνικής Θράκης. Μια Συμφωνία που η Τουρκία αμφισβητεί τα τελευταία χρόνια, κατά τρόπο παράνομο και αυθαίρετο, και επιδιώκει την υπέρ της τροποποίηση.

Τα θέματα της Συνθήκης της Λωζάνης, που αφορούσαν την Ελλάδα, με βάση τις συμβάσεις και τα πρωτόκολλα, και διευθετήθηκαν ζητήματα, ήταν τα ακόλουθα συνοπτικά:

- Η συνοριακή γραμμή μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας θα ακολουθούσε το μέσον της κοίτης του ποταμού Έβρου μέχρι του Αίνου, στις εκβολές του στο Θρακικό Πέλαγος, πλην της περιοχής του Τριγώνου του Καραγάτς, απέναντι της Αδριανούπολης, όπου το σύνορο θα ήταν χερσαίο.

- Επιβεβαιώθηκε η επικυριαρχία της Ελλάδας στα νησιά Σαμοθράκη, Λήμνο, Λέσβο, Χίο, Σάμο και Ικαρία, απαγορεύοντας, στα τέσσερα τελευταία, τη δημιουργία ναυτικών βάσεων και οχυρώσεων.

- Τα νησιά Ίμβρος και Τένεδος επιστρέφονταν στην Τουρκία, όπως και η Ανατολική Θράκη.

- Τα Δωδεκάνησα παραχωρούνταν στην Ιταλία.
- Αναγνωρίστηκε η προσάρτηση της Κύπρου στη Μεγάλη Βρετανία.
- Η μουσουλμανική μειονότητα στην Ελληνική Θράκη καθορίστηκε ως θρησκευτική και όχι ως εθνική.
- Οι διομολογήσεις καταργήθηκαν πλήρως. Επιβλήθηκαν δε η προστασία των μειονοτήτων, οι πολιτικές και θρησκευτικές ελευθερίες, η ισότητα των δικαιωμάτων απέναντι στους νόμους, καθώς και ο σεβασμός των αγαθοεργών οργανώσεων, των σχολικών και άλλων. Παραχωρήθηκε πλήρης αμοιβαιότητα των παραπάνω για τους μουσουλμανικούς στην Ελλάδα πληθυσμούς.
- Η ανταλλαγή μειονοτήτων προκάλεσε μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμών. Μετακινήθηκαν από τη Μικρά Ασία και την Ανατολική Θράκη στην Ελλάδα 1.650.000 Οθωμανοί υπήκοοι, χριστιανικού θρησκευματος, και από την Ελλάδα στην Τουρκία 670.000 Έλληνες υπήκοοι, μουσουλμανικού θρησκευματος. Η θρησκεία και όχι η εθνικότητα αποτέλεσε το βασικό κριτήριο για την ανταλλαγή. Σύμφωνα με το άρθρο 2β' της Συνθήκης, χρησιμοποιήθηκε ο όρος «Μουσουλμάνοι» και όχι «Τούρκοι». Αυτό οφείλεται

Σύνορα της Τουρκίας, που ορίζονται από τη Συνθήκη της Λωζάνης

στο ότι, κατά την οθωμανική αυτοκρατορία, η θρησκεία μετρούσε πολύ περισσότερο από ό,τι η εθνικότητα και, από την άλλη πλευρά, η Τουρκία ήθελε όλοι οι μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης να παραμείνουν. Μεταξύ των ανταλλάξιμων περιλαμβάνονταν επίσης οι Έλληνες του Πόντου, αλλά και τουρκόφωνοι Έλληνες, όπως τουρκόφωνοι Πόντιοι και Καραμανλήδες, καθώς και ελληνόφωνοι μουσουλμάνοι, όπως Τουρκοκρητικοί και Βαλαάδες της Δυτικής Μακεδονίας. Μαζί με τους Έλληνες, πέρασε στην Ελλάδα και αριθμός Αρμενίων και Συροχαλδαίων. Εξαιρέθηκαν από την ανταλλαγή οι Ρωμιοί κάτοικοι της νομαρχίας της Κωνσταντινούπολης (οι 125.000 μόνιμοι κάτοικοι της Κωνσταντινούπολης, των Πριγκηπονήσων και των περιχώρων, οι οποίοι ήταν εγκατεστημένοι πριν από τις 30 Οκτωβρίου του 1918) και οι κάτοικοι της Ίμβρου και της Τενέδου (6.000 κάτοικοι), ενώ στην Ελλάδα παρέμειναν 110.000 Μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης.

Θέλω να υπογραμμίσω ότι από όλες τις συνθήκες, που υπογράφηκαν μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών, ως απόρροια της Συνόδου Ειρήνης του Παρισιού, το 1919, μόνο η Συνθήκη των Σεβρών δεν τηρήθηκε από τα συμβαλλόμενα κράτη, και συγκεκριμένα από την Τουρκία, όσον αφορά τις Ελληνικές διεκδικήσεις, και καταργήθηκε με τη Συνθήκη της Λωζάνης.

Τον επίλογο στη τραγική δοκιμασία της Ελλάδας τη δίνει ο πρωταγωνιστής των δύο Παγκοσμίων Πολέμων, Πρωθυπουργός της Νίκης, **Ουίνστον Τσώρτσιλ**, με το αναμφισβήτητο από τη θέση του κύρος και αρμοδιότητα. Με την ωμή ειλικρίνεια και την άφθαστη επιγραμματικότητα, η οποία τον διέκρινε, έγραψε στο σύγγραμμά του «Η Παγκόσμια κρίσις, το 1925», τα εξής:

«Δεκαπέντε μόλις ημέρας μετά την 26ην Αυγούστου 1922 ο Ελληνικός Στρατός, όστις εισήλθεν εις την Ανατολήν ως εντολοδόχος της Μεγάλης Βρετανίας, των Ηνωμένων Πολιτειών και της Γαλλίας και επί τρία συνεχή έτη απετέλεσεν το στήριγμα της Συμμαχικής Πολιτικής εναντίον των Τούρκων, αλλά συγχρόνως και το αντικείμενον των ενδοσυμμαχικών δολοπλοκιών, κατεστρέφето και ερρίπτετο εις την θάλασσαν». Και συνέχιζε: «Η εις την Ευρώπην είσοδος και πάλιν των Τούρκων, ως αχαλίνωτων και ατιθασεύτων κατακτητών, απετέλει την χειροτέραν δια τους Συμμάχους ταπεινώσιν».

Όλοι οι καρποί ενός ευτυχούς πολέμου, όλες οι δάφνες χάρη των οποίων τόσες χιλιάδες ανδρών έπεσαν στην Αλμυρά Έρημο, στα υψώματα προ της Άγκυρας, στα εδάφη της Ιωνίας και Ανατολικής Θράκης, όλες οι δαπάνες, τις οποίες οι μεγάλες εκστρατείες απαιτούσαν, τα πά-

ντα κατέληγαν σε καταισχύνη.

Μια απόλυτη και αδιαμφισβήτητη επί της Τουρκίας νίκη είχαν ρίξει στο τραπέζι του Συμβουλίου της Διάσκεψης της Ειρήνης οι στρατοί. Τέσσερα χρόνια αργότερα, οι φλύαροι τη μετέβαλαν σε ήττα. Όλες οι ωραίες καυχησιολογίες της Ευρώπης και των Ηνωμένων Πολιτειών, όλη η ευγλωττία των πολιτικών τους, όλος ο θόρυβος των επιτροπών και των συμβουλίων τους, οδήγησαν τους προ ολίγου ισχυρούς του πλανήτη στο πικρό αυτό και επονειδιστο τέλος.

Με την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης επισφραγίστηκε η κατάρρευση των ονείρων του Ελληνικού Έθνους, η «ταφή της Μεγάλης Ιδέας» στο ουσιώδες μέρος της. Και επί του τάφου της υπάρχει τώρα μια επιτύμβια πλάκα με επίγραμμα:

«ΛΩΖΑΝΗ 11/24 Ιουλίου 1923. Νέα Ανταλκίδειος ειρήνη, με την οποία η σύγχρονη Ελλάδα, υπακούοντας στις βουλές του αδυσώπητου πεπρωμένου, θυσίασε στον βωμό της κόρης της Διχόνοιας τα όνειρα του Έθνους.»

Με την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης έκλεισε η αυλαία του Ελληνικού δράματος και η Ελλάδα αποσύρθηκε να επουλώσει τις πληγές από το μακροχρόνιο πόλεμο, να αντιμετωπίσει το τεράστιο προσφυγικό πρόβλημα και να επιδοθεί στην ειρηνική οργάνωση, περισυλλογή και ανάπτυξη της χώρας.

1894 - 1924: ΤΡΙΑΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΙΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΟΛΕΒΑΣ,

Πολιτικός επιστήμων

Η συμπλήρωση εκατό ετών από τη Μικρασιατική Καταστροφή και την πυρπόληση της Σμύρνης, από τακτικούς Τούρκους στρατιώτες και ατάκτους Τσέτες, μας δίνει την κατάλληλη αφορμή, για να θυμηθούμε τα δύσκολα τριάντα χρόνια της Γενοκτονίας. Αναφέρομαι στην περίοδο 1894 - 1924, κατά την οποία οι Οθωμανοί σουλτάνοι, οι Νεότουρκοι και οι Κεμαλικοί, βάσει σχεδίου, εξόντωσαν το Χριστιανικό στοιχείο, Έλληνες και Αρμένιους, στη Μικρά Ασία, στον Πόντο και στην Ανατολική Θράκη.

Συνοψίζω τα γεγονότα:

Περίοδος Οθωμανικής Αυτοκρατορίας

Το 1894 - 1896 ο Σουλτάνος Αβδούλ Χαμίτ διατάσσει μαζική εξόντωση των Αρμενίων, τους οποίους θεωρούσε ταραχοποιά και διασπαστικά στοιχεία. Με ψευδείς κατηγορίες, περί δήθεν επαναστατικών και ενόπλων κινημάτων, οι Τουρκικές αρχές, κυρίως η Χωροφυλακή, που ήταν στρατιωτικό σώμα, βίασαν, εφόνευσαν ή εξόρισαν εκατοντάδες χιλιάδες Χριστιανών Αρμενίων.

Περίοδος Νεοτούρκων

Διωγμοί 1914 - 1922. Από το 1908, την Οθωμανική Αυτοκρατορία διοικούσε το Κίνημα των Νεοτούρκων, δηλαδή αξιωματικών, οι οποίοι εμφανίστηκαν με ψεύτικο φιλελεύθερο προσώπιο. Η πραγματική ιδεολογία τους ήταν η πλήρης τουρκοποίηση της Αυτοκρατορίας και η εξόντωση ή και εκδίωξη όλων των Χριστιανικών εθνότητων.

Οι πιο πολυάριθμες εθνότητες ήταν οι Έλληνες και οι Αρμένιοι. Τον Απρίλιο του 1914, πριν από την έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, οι Νεότουρκοι άρχισαν σφαγές και εκτοπίσεις των Ελλήνων, στα παράλια της Ιωνίας, με αποκορύφωμα τα δραματικά γεγονότα της Φώκαιας.

Κατά τη διάρκεια του Πολέμου, η Οθωμανική Αυτοκρατορία έλαβε μέρος με την πλευρά των Γερμανών και Αυστριακών, ενώ η Ελλάδα, από το 1917, έλαβε ενεργό μέρος με το στρατόπεδο της Entente, δηλαδή των Αγγλων, Γάλλων και άλλων συμμάχων. Διαρκώντας του Πολέμου, η σφαγή των Ελλήνων συνεχίστηκε, και είναι μια περίοδος, στην οποία δεν έχουμε δώσει τη δέουσα σημασία. Η εξόντωση των Μικρασιατών

Ελλήνων ολοκληρώθηκε με την υποχώρηση του Ελληνικού Στρατού, τον Αύγουστο του 1922, και με τις σφαγές του Αυγούστου - Σεπτεμβρίου 1922.

Δεύτερο μέρος Γενοκτονίας των Αρμενίων. Τον Απρίλιο του 1915, οι Νεότουρκοι, καλυπτόμενοι πίσω από τον καπνό των μαχών του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, συνέχισαν τη σφαγή και εκτόπιση των Αρμενίων. Συμβολική είναι η ημερομηνία της 24ης Απριλίου 1915, όταν όλοι οι επιφανείς Αρμένιοι της Κωνσταντινούπολης συνελήφθησαν και εκτοπίστηκαν, με τρένα, στα βάθη της Ανατολίας. Ελάχιστοι επέζησαν.

1919: Αποκορύφωση της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού. Στις 19 Μαΐου 1919, αποβιβάζεται στη Σαμψούντα του Πόντου ο αξιωματικός Μουσταφά Κεμάλ, ο οποίος ίδρυσε το εθνικιστικό κίνημα των Τούρκων, και τελικά κατέλυσε το Σουλτανικό καθεστώς. Ο Κεμάλ, ο οποίος αργότερα ονομάστηκε «Ατα-
τούρκ», δηλαδή «πατέρας των Τούρκων», έδωσε τη

διαταγή για την εξόντωση των Ελλήνων της Μαύρης Θάλασσας, συνεχίζοντας τον διωγμό, που είχε αρχίσει το 1916.

Πολλοί από τους Ποντίους οργάνωσαν αντάρτικο, αλλά τελικά υπέκυψαν στις υπέρτερες τουρκικές δυνάμεις. Καταδίκες προσχεδιασμένες εκτελέστηκαν από τα τουρκικά Δικαστήρια της Ανεξαρτησίας, και χιλιάδες Πόντιοι απαγχονίστηκαν. Πολλοί άλλοι βρήκαν βίαιο θάνατο με διάφορους τρόπους. Άνω των 350.000 Ελλήνων είναι τα θύματα της Γενοκτονίας στον Πόντο.

1919- 1924. Η δράση των Κεμαλικών - Τούρκων εθνικιστών και η Μικρασιατική Καταστροφή. Στις 2 Μαΐου 1919, η Ελλάδα, με εντολή των Συμμάχων και ως νικήτρια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, αποβιβάζει στρατό στη Σμύρνη. Η περιοχή παραμένει τυπικά υπό Οθωμανική κυριαρχία και προβλέπεται δημοψήφισμα, ύστερα από 5 χρόνια, για να κριθεί η τελική τύχη της περιοχής.

Η Οθωμανική Αυτοκρατορία είναι με την πλευρά των ηττημένων, και χάνει σημαντικό μέρος των εδαφών της. Η Συνθήκη των Σεβρών, του Ιουλίου 1920, δίνει στην Ελλάδα ως κανονικό έδαφος, δηλαδή με

Ο δρόμος της προσφυγιάς

πλήρη ενσωμάτωση, την Ανατολική Θράκη, πλην Κωνσταντινουπόλεως.

Ο Εθνικός Διχασμός και η υποχώρηση του Στρατού μας, παρά τις αρχικές επιτυχίες, είχαν ως κατάληξη την αποκορύφωση της Γενοκτονίας εις βάρος του Ελληνισμού. Η Σμύρνη, οι Κυδωνίες/Αϊβαλί και άλλα κέντρα του Μικρασιατικού Ελληνισμού βρέθηκαν, τον Αύγουστο - Σεπτέμβριο 1922, στο επίκεντρο του τουρκικού φανατισμού. Άγιοι Νεομάρτυρες αναδεικνύονται, όπως ο Χρυσόστομος Σμύρνης και πολλοί άλλοι κληρικοί.

Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 1922: Η Ελλάς αναγκάζεται να εκκενώσει την Ανατολική Θράκη, αν και μας είχε δοθεί, προ δύο ετών, 260.000 Έλληνες έρχονται ως πρόσφυγες στη Δυτική Θράκη και στη Μακεδονία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο διωγμός των Ελλήνων Θρακών είχε αρχίσει, την άνοιξη (το «Μαύρο Πάσχα») του 1914. Οι πρόσφυγες, πρώην κάτοικοι της Αδριανουπόλεως, ιδρύουν τη Νέα Ορεστιάδα στον Έβρο.

1923. Καταλύεται το Σουλτανικό καθεστώς και ιδρύεται η Τουρκική Δημοκρατία, με κυρίαρχη προσωπικότητα τον Κεμάλ Ατατούρκ. Ένα εκ των 16 κειμένων (Πρωτοκόλλων), που αποτελούν τη Συνθήκη της Λωζάννης, προβλέπει, μεταξύ άλλων, την ανταλλαγή των πληθυσμών, με θρησκευτικό κριτήριο. Όσοι Έλληνες δεν σφαγιάστηκαν ή δεν έφυγαν, κυνηγημένοι από τη Μικρά Ασία και τον Πόντο, έρχονται ως ανταλλάξιμοι στην Ελλάδα. Οι Μουσουλμάνοι του ελλαδικού χώρου φεύγουν για εγκατάσταση στην Τουρκία. Η Συνθήκη προβλέπει να παραμείνουν οι Έλληνες (ως εθνική μειονότητα) στην Κωνσταντινούπολη, Ίμβρο και Τένεδο και οι Μουσουλμάνοι (ως θρησκευτική μειονότητα) στη Δυτική Θράκη. Δηλαδή, αυτές οι δύο ομάδες εξαιρούνται από την ανταλλαγή.

1924. Ολοκληρώνεται η ανταλλαγή των πληθυσμών. Από τους τελευταίους Ορθοδόξους Χριστιανούς που φεύγουν, είναι και οι Έλληνες των Φαράσων της Καππαδοκίας, με πνευματικό ηγέτη τον Άγιο Αρσένιο τον Καππαδόκη (Χατζηφερόντη). Μεταξύ αυτών, το βρέφος Αρσένιος Εζνεπίδης, ο μετέπειτα Άγιος Παΐσιος ο Αγιορείτης. Την ίδια χρονιά, ολοκληρώνεται και η εξόντωση άλλων Χριστιανικών πληθυσμών, όπως ήταν οι Αρμένιοι και οι Ασσύριοι (Μονοφυσίτες).

Τα γεγονότα του 1922, γνωστά με τον γενικό όρο «Μικρασιατική Καταστροφή», αποτελούν μια κλασική μορφή Γενοκτονίας. Οι Τούρκοι, αλλά και ορισμέ-

νοι Έλληνες αναθεωρητές, ισχυρίζονται ότι οι Τούρκοι απλώς αντέδρασαν στην παρουσία του Ελληνικού Στρατού. Όμως, οι χρονολογίες τούς διαψεύδουν. Ο διωγμός του Ελληνισμού αρχίζει το 1914, με τις σφαγές στα παράλια της Μικράς Ασίας, δηλαδή 5 χρόνια πριν από την αποβίβαση του Στρατού μας στη Σμύρνη. Για τις σφαγές του 1914 υπάρχει λεπτομερής καταγραφή στη «Μαύρη Βίβλο» του Οικουμενικού Πατριαρχείου, η οποία εκδόθηκε το 1919.

Η νομική ορολογία περί «Γενοκτονίας» καθιερώθηκε διεθνώς, με απόφαση του ΟΗΕ, το 1948. Ο καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής, Άγγελος Συρίγος, στο βιβλίο του «Ελληνοτουρκικές σχέσεις», χρησιμοποιεί τα στοιχεία του ορισμού του ΟΗΕ, για να αποδείξει ότι, πράγματι, το 1922 έγινε Γενοκτονία. Δεν λησμονούμε και τη Γενοκτονία των Ποιντών, η οποία άρχισε το 1916. Ο σωστός όρος, λοιπόν, είναι: «Γενοκτονία του Ελληνισμού της Ανατολής».

Τον Αύγουστο και Σεπτέμβριο του 1922, λοιπόν, τα Κεμαλικά τουρκικά στρατεύματα διέπραξαν τα εξής, στις περιοχές που κατέλαβαν:

1. Συνέλαβαν όλους τους άνδρες, ηλικίας 16 έως 55 - 60 ετών, και τους οδήγησαν στον θάνατο, δια των σφαγών ή δια της ασιτίας και της εξαντλήσεως, στα Τάγματα Εργασίας (πορείες υπό σκληρές συνθήκες και καταναγκαστικά έργα). Από τους 150.000 αμάχους, που συνελήφθησαν στην περιοχή Σμύρνης, έφτασαν στην Ελλάδα μόνον 320.

2. Προέβησαν σε μαζικές σφαγές Ελλήνων στη δυτική Μικρά Ασία (Αϊβαλί, Μοσχονήσια, Μαγνησία κ.α.), όπως είχαν κάνει, από το 1919, και στον Πόντο.

3. Κατέστρεψαν εσκεμμένως κατοικίες Ελλήνων, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την πυρπόληση της Σμύρνης.

4. Ανάγκασαν 1.000.000 Έλληνες να φύγουν ως πρόσφυγες, για να γλυτώσουν τη ζωή τους.

5. Και όλα αυτά δεν έγιναν τυχαία ή από παρεκτροπές ατάκτων. Ήταν η συνέχεια ενός μελετημένου σχεδίου, το οποίο έθεσε σε ενέργεια, το 1914, η ηγεσία των Νεοτούρκων, για να εξοντώσει (ή να εκδιώξει) όλους τους Χριστιανούς της Μικράς Ασίας (Έλληνες, Αρμένιους, Ασσυρίους κ.ά.).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Άγγελος Συρίγος: «Ελληνοτουρκικές Σχέσεις», εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2014.

- BennyMorris- DrorZeevi: «Η Τριακονταετής Γενοκτονία, ο αφανισμός των Χριστιανικών μειονοτήτων της Τουρκίας, 1894 - 1924», Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2021.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ Στους οφειλέτες συνδρομών από παλαιότερα έτη. Παρακαλούμε για την ταμειακή τακτοποίηση των μελών, που οφείλουν συνδρομές παλαιότερων ετών, με καταβολή μόνον των συνδρομών των δύο τελευταίων ετών 2021-2022. Η οφειλή αναγράφεται στην αυτοκόλλητη ετικέτα με την ταχυδρομική διεύθυνση. Προσοχή: Σε περίπτωση μη τακτοποίησης, η αποστολή του περιοδικού θα διακοπεί.

ΤΑ ΠΡΟΣΦΥΓΟΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Νέα Μουδανιά (Καργί λιμάνι)

Είναι πόλη και έδρα του Δήμου Νέας Προποντίδας. Η πόλη δημιουργήθηκε από Μικρασιάτες, που προέρχονταν από τα Μουδανιά της Μικράς Ασίας. Στην απογραφή του 1928 είχε 1.356 κατοίκους. Σήμερα, είναι η μεγαλύτερη πόλη της Χαλκιδικής και μητροπολιτικό κέντρο της, με μόνιμο πληθυσμό 10.342 κατοίκους. Απέχει από τη Θεσσαλονίκη 54 χιλιόμετρα. Οι κάτοικοι ασχολούνται με τις τουριστικές επιχειρήσεις και με την αλιεία.

Τα Νέα Μουδανιά αποτελούν κύριο εμπορικό και οικονομικό κέντρο της Χαλκιδικής• λειτουργούν καταστήματα, τράπεζες, ταχυδρομεία, ιδιωτικά ιατρεία όλων των ειδικοτήτων, φαρμακεία 24ωρης λειτουργίας, δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και το μοναδικό Εμπορικό Κέντρο της Χαλκιδικής, το Enigma Shopping Center. Στην πόλη γίνεται μία φορά την εβδομάδα (κάθε Τετάρτη) η μεγαλύτερη υπαίθρια λαϊκή αγορά της Χαλκιδικής.

Επίσης, αποτελούν και πνευματικό - μορφωτικό κέντρο, με το Μικρασιατικό Λαογραφικό Μουσείο Βιθυνίας, αφιερωμένο στη λαογραφία της Βιθυνίας της Μικράς Ασίας, τον γενέθλιο τόπο των προσφύγων της περιοχής, το Μουσείο Αλιευτικών Σκαφών και Εργαλείων.

Στα Νέα Μουδανιά, βρίσκεται ο μεγάλος ναός του Αγίου Γεωργίου, με ένα από τα μεγαλύτερα καμπαναριά στη Βόρεια Ελλάδα. Επίσης, στο ψηλότερο σημείο της πόλης, στον λεγόμενο λόφο της «Παναγίας Κορυφινής», είναι κτισμένος ο ομώνυμος ναός, όπου βρίσκεται η εικόνα της Παναγίας Κορυφινής, της εκ Καλολίμνου, που μετέφεραν πρόσφυγες από τα Μουδανιά της Μικράς Ασίας.

Τα Νέα Μουδανιά κτίστηκαν, το 1922, από πρόσφυγες της Μικράς Ασίας. Συγκεκριμένα, ήταν Έλληνες που κατοικούσαν στα παράλια της Προποντίδας (στα Μουδανιά) και ασχολήθηκαν με τη γεωργία και το εμπόριο. Άφησαν τις πατρίδες τους, έπειτα από τη Συνθήκη της Λωζάννης. Πλέοντας στα δυτικά παράλια της Χαλκιδικής, αποβιβάστηκαν στο "Καργί λιμάνι" (που σημαίνει «απάνεμο λιμάνι»).

Πρώτος Πρόεδρος της κοινότητας, και αυτός που δημιούργησε τα θεμέλια, ήταν ο Φώτης Ορφανίδης.

Σήμερα σώζεται ο Ελαιώνας, τον οποίο είχαν δει οι πρώτοι κάτοικοι, που ήρθαν στα Νέα Μουδανιά, από το 1923.

Αναπτύχθηκαν γρήγορα και εξελίχθηκαν σε μεγάλο τουριστικό κέντρο.

Νέα Καλλικράτεια

Είναι κωμόπολη, που δημιουργήθηκε μετά την Ανταλλαγή πληθυσμών, το 1922, με πρόσφυγες προερχόμενους από την κωμόπολη Καλλικράτεια Ανατολικής Θράκης στο Στόμιον - Τσαλί, Μετόχι της Μονής Ξενοφώντος.

Στην απογραφή του 1928 είχε 1.270 κατοίκους. Σή-

μερα, είναι δημοτικό διαμέρισμα του Δήμου Νέας Προποντίδας. Εκκλησιαστικά υπάγεται στη μητρόπολη Κασσανδρείας και πολιούχος της είναι η Οσία Παρασκευή η Επιβατινή (η Νέα).

Κατά την απογραφή του 2011, αριθμούσε 7.418 μονίμους κατοίκους.

Νέα Τρίγλια (Σουφλάρ)

Ο τόπος κατοικούνταν από τα προϊστορικά χρόνια, όπως καταδεικνύουν τα ευρήματα στην ευρύτερη περιοχή, όπως το κρανίο του Αρχανθρώπου των Πετραλώνων. Όμως, στην περιοχή της Νέας Τρίγλιας δεν έχουν γίνει αρχαιολογικές ανασκαφές, με αποτέλεσμα να μη γνωρίζουμε ποια πόλη ήταν στη θέση της.

Πιθανολογείται ότι υπήρχε στη θέση της Νέας Τρίγλιας αρχαία πόλη, με το όνομα Σπάρτωλος, στη σημερινή περιοχή «Πλατάνια». Η ίδια, στα βυζαντινά χρόνια, ονομαζόταν Ζύλη ή Ζγύλη.

Η παλιά ονομασία (από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας) της Νέας Τρίγλιας ήταν «Σουφλάρ», και έτσι σήμερα καλείται από τους εντόπιους. Η περιοχή, στην οποία υπάγεται το Σουφλάρ, ονομάζεται Καλαμαριά και εκτείνεται από τη Θεσσαλονίκη ως την Ποτίδαια.

Το όνομα «Καλαμαριά» ερμηνεύεται ως προερχόμενο από το «Καλή Μαρία». Έτσι έλεγαν τη Μαρία, αδερφή ηγεμόνα της Μακεδονίας, και σε αυτήν ανήκε η Καλαμαριά.

Η εγκατάσταση προσφύγων στο χωριό Σουφλάρ, στα νεότερα χρόνια, έγινε μετά το 1922, από κατοίκους προερχόμενους από τη Μικρά Ασία και την Ανατολική Θράκη. Στην απογραφή του 1928, είχε 1.064 κατοίκους.

Εκτός από τη Νέα Τρίγλια, κάποιοι άλλοι πρόσφυγες εγκαταστάθηκαν στη Ραφήνα Αττικής, και έτσι οι δυο πόλεις έχουν άριστες σχέσεις.

Πριν την έλευση προσφύγων, το Σουφλάρ είχε περιέλθει στην κατοχή ενός Τούρκου Αγά και, στη συνέχεια, του Εβραίου Σαούλ Μοδιάνου, για να αγοραστεί από την Ιερά Μονή Βατοπεδίου.

Το 1926, το Σουφλάρ έγινε αυτόνομη κοινότητα, μαζί με τα Μικράλωνα (Μπόζαλα), και έλαβε το όνομα «Νέα Τρίγλια». Η παλαιά Τρίγλια βρίσκεται στη Μικρά Ασία (στα βορειοανατολικά) και ανάγεται στα προϊστορικά χρόνια, σύμφωνα με τον Τρύφωνα Ευαγγελίδη. Ήταν η Τριγλεία, που προήλθε από το Βρύλειο, αρχαιότατη πόλη, σύμφωνα με την ίδια πηγή.

Σήμερα έχει 3.112 κατοίκους, (απογραφή 2011).

Άγιος Παντελεήμων (Βρωμοσύρτης)

Είναι χωριό και έδρα ομώνυμης τοπικής κοινότητας στο Δήμο. Αριθμεί 234 κατοίκους, με βάση την απογραφή του 2011. Στην απογραφή του 1928, είχε 272 κατοίκους.

Κύρια ασχολία είναι η γεωργία. Από πολιτιστικής άποψης στον οικισμό δραστηριοποιείται πολιτιστικός σύλλογος. Στα 2 χιλιόμετρα από το χωριό βρίσκεται η τοποθεσία «Καραγάτσια», με πλατάνια και τρεχούμενα νερά.

Η ονομασία του προέρχεται από τον Άγιο Παντελεήμονα, ναός του οποίου υπάρχει στον οικισμό. Μέχρι το 1950, ο οικισμός ονομαζόταν *Βρωμοσύρτης*.

Η τοπική κοινότητα είναι χαρακτηρισμένη ως αγροτικός πεδινός οικισμός, με έκταση 10,203 χμ² (2011).

Οι περισσότεροι κάτοικοι του χωριού είναι πρόσφυγες και οι πρόγονοί τους προέρχονται από το Νησί της Τενέδου, την Προικόνησο της Μικράς Ασίας, από την Καλλιπόλη της Ανατολικής Θράκης και από το Τσανάκκαλε (Δαρδανέλλια) Μικράς Ασίας. Στο χωριό μεταφέρθηκαν πολλά προσφυγικά έθιμα, με σημαντικότερο το κάψιμο του «Οβρηού», το Μεγάλο Σάββατο, έθιμο που συναντάται και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας.

Άγιος Παύλος

Είναι οικισμός, με 479 κατοίκους, το 2011. Είναι κτισμένος σε υψόμετρο 40 μέτρων. Η θέση του είναι στο ύψος του 35ου χιλιομέτρου της Εθνικής Οδού Θεσσαλονίκης - Νέων Μουδανιών.

Η περιοχή περιβάλλεται από αμπελώνες και από συσκευαστήρια αγροτικών προϊόντων. Η απόστασή του από τη Νέα Καλλικράτεια είναι γύρω στα 5 χιλιόμετρα προς τα βόρεια. Η κύρια ασχολία των κατοίκων είναι η αμπελοκαλλιέργεια και η συσκευασία τροφίμων και γεωργικών προϊόντων.

Οι κάτοικοι εγκαταστάθηκαν στο μετόχι της Μονής του Αγίου Παύλου του Αγίου Όρους, μετά το 1922. Ο οικισμός πανηγυρίζει στις 25 Ιανουαρίου, του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου, και στις 6 Αυγούστου, οπότε εορτάζεται η Μεταμόρφωση του Σωτήρος. Στο χωριό βρίσκεται η βυζαντινή εκκλησία του Αγίου Τρύφωνα, ο οποίος είναι και προστάτης των αμπελιών.

Αμμουλιανή

Η Αμμουλιανή είναι το μοναδικό κατοικημένο νησί της κεντρικής Μακεδονίας, με μόνιμο πληθυσμό (569 κάτοικοι, απογραφή 2011). Στην απογραφή του 1928 είχε 513 κατοίκους.

Βρίσκεται στον κόλπο του Αγίου Όρους. Από τη Θεσσαλονίκη απέχει 130 χιλιόμετρα και συνδέεται με φέριμποτ με την απέναντι ακτή Τρυπητή (Αμμουλιανή - Τρυπητή 2 ναυτικά μίλια). Τα δρομολόγια των πλοίων είναι σε τακτά χρονικά διαστήματα, κατά τη διάρκεια όλης της ημέρας.

Έως το 1925, το νησί ήταν μετόχι της Μονής Βατοπεδίου του Αγίου Όρους, όπου και έμεναν 2 - 3 καλόγεροι,

που διαχειρίζονταν την κτηματική περιουσία και είχαν ως βοηθούς περίπου 20 εργάτες από την γύρω περιοχή. Αυτοί ασχολούνταν με την καλλιέργεια χωραφιών, τη βοσκή ζώων και το μάζεμα των ελιών.

Αρχές του 1925, το νησί παραχωρείται σε πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία και συγκεκριμένα από νησιά της Προποντίδας (Γαλλιμή - Πασαλιμάνι - Σκουπιά). Προερχόμενοι από τις περιοχές αυτές, που γειτόνευαν με την Κωνσταντινούπολη, έφεραν μαζί τους τον πολιτισμό, τα ήθη και τα έθιμά τους. Έχοντας τη γνώση της θάλασσας, ασχολήθηκαν κυρίως με την αλιεία, και κατάφεραν σε λίγα χρόνια να ξεχωρίσουν στον τομέα αυτό.

Βατοπέδι

Είναι προσφυγικός οικισμός του Δημοτικού διαμερίσματος της Ορμυλίας. Από τους πρόποδες του λόφου εκτείνεται η παραλία. Έχει 236 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμού του 2011. Στην απογραφή του 1928 είχε 374 κατοίκους.

Η θέση του είναι στα ανατολικά του ποταμού Χαβρία, σε έναν τόπο με ελαιώνες και λίγα αμπέλια. Κύρια ασχολία είναι η γεωργία. Απέχει 5 χιλιόμετρα από την Ορμύλια.

Έξω από το Βατοπέδι βρίσκεται το Πνευματικό Κέντρο της Μονής Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, με δραστηριότητες στους τομείς κοινωνικής προσφοράς και της υγείας.

Λίγο πιο πέρα, βρίσκεται γυναικεία πατριαρχική και σταυροπηγιακή Μονή, αφιερωμένη στον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου, που είναι η μεγαλύτερη στην Ελλάδα. Έχει δυναμικό περίπου 110 μοναχές και εργαστήρια υφαντικής και εικονογραφίας. Το μετόχι του χρονολογείται από τον 12ο αιώνα. Το 1974, αγοράστηκε από τη Μονή Σίμωνος Πέτρας και σήμερα έχει ανακαινιστεί. Το καθολικό της μονής είναι ναός βυζαντινού ρυθμού, με ψηφιδωτό δάπεδο και τοιχογραφίες. Πανηγυρίζει στις 25 Μαρτίου και επίσης στις 22 Ιουλίου, της προστάτιδας της μονής Σίμωνος Πέτρας, Αγίας Μαρίας Μαγδαληνής.

Στα νότια του χωριού, πάνω σε λόφο, υπάρχει και το ανδρικό μοναστήρι του Αγίου Αρσενίου, που ιδρύθηκε το 1986. Αυτό πανηγυρίζει στις 10 Νοεμβρίου και την 1η Οκτωβρίου.

Το χωριό ιδρύθηκε από πρόσφυγες, με καταγωγή από τη Μικρά Ασία, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στον οικισμό, μετά το 1922. Το όνομά του προήλθε από το γεγονός ότι οι πρόσφυγες εγκαταστάθηκαν στο μετόχι της Μονής Βατοπεδίου του Αγίου Όρους. Ο οικισμός, μέχρι το 1971, αποτελούσε χωριστή κοινότητα.

Σε μικρή απόσταση από το χωριό, στο ύψωμα όπου σήμερα το Πνευματικό Κέντρο της γυναικείας μονής της

Στο Καργί Λιμάνι

Ορμύλιας, έχουν επισημανθεί ίχνη οικισμού των ρωμαϊκών και βυζαντινών χρόνων.

Διονυσίου

Είναι χωριό και ομώνυμο δημοτικό διαμέρισμα στον Δήμο Νέας Προποντίδας. Κατά την απογραφή πληθυσμού του 2011, βρέθηκε να έχει 1.231 κατοίκους. Στην απογραφή του 1928 είχε 477 κατοίκους.

Οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με τον τουρισμό, καθώς η Παραλία Διονυσίου διαθέτει την κατάλληλη υποδομή και προσελκύει στις ακτές της, σε ετήσια βάση, πολλούς επισκέπτες, και με τη γεωργία.

Οι κάτοικοι έχουν καταγωγή από το Τσανάκαλε της Μικράς Ασίας και από το Αρναούτκιοι της Ανατ. Θράκης, από όπου ήρθαν ως πρόσφυγες.

Έλαβε την ονομασία του από τα κτίσματα που υπήρχαν στην περιοχή «Κατακαλή» και ανήκαν στην Ιερά Μονή Διονυσίου του Αγίου Όρους. Το Μοναστήρι Διονυσίου, που αποτελούσε μετόχι της Μονής Διονυσίου, καταστράφηκε, με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν μνημεία που να χαρακτηρίζουν την περιοχή.

Από πολύ παλιά, οι πρώτοι κάτοικοι ασχολήθηκαν πρωτοποριακά με τις καλλιέργειες λουλουδιών και κηπευτικών σε θερμοκήπια. Το 1974 (ή, σύμφωνα με άλλες πηγές, το 1964) πολλοί από τους κατοίκους εγκαταστάθηκαν στην παραλία και ίδρυσαν τον οικισμό Παραλία Διονυσίου, ο οποίος έχει σύγχρονη ρυμοτομία.

Ελαιοχώρια

Είναι χωριό και πρώην κοινότητα, που ανήκει διοικητικά στον Δήμο Νέας Προποντίδας. Κατά την απογραφή του 2011, είχε 342 κατοίκους. Στην απογραφή του 1928, είχε 245 κατοίκους

Ο οικισμός είναι γνωστός για τα υπέργηρα πουρνάρια του και τις υπέργηρες ελιές (οι τελευταίες υπάρχουν και στη Ν. Τρίγλια). Για τα ελαιόδεντρα, η χρονολόγησή τους ανάγεται στο 16ο αιώνα, ενώ τα δύο πουρνάρια, στην αυλή του ναού των Ελαιοχωρίων, χρονολογήθηκαν από το ΑΠΘ στα 300 έτη.

Ο οικισμός ιδρύθηκε με την εγκατάσταση Μικρασιτών και Θρακών προσφύγων, από το Σχολάριο της Θράκης και από τη Μικρά Ασία, μετά το 1922. Στον οικισμό εγκαταστάθηκαν, γύρω στο 1930, οικογένειες Σαρακατσάνων, οι οποίες στα μέρη αυτά ξεχειμώνιαζαν από πάρα πολύ παλιά. Το όνομά του το οφείλει στα πολλά ελαιόδεντρα.

Το 1960, κατασκευάστηκε υδραγωγείο. Η εμφάνιση αρτεσιανών πηγών ζεστού νερού κατέδειξε τα Ελαιοχώρια γνωστά από παλιά για την ύπαρξη γεωθερμικού πεδίου. Στα Ελαιοχώρια λειτουργούν έξι μικρά πειραματικά θερμοκήπια. Τα αποτελέσματα από αυτές τις εφαρμογές είναι αισιόδοξα και δίνουν ώθηση για περισσότερη έρευνα σε γεωθερμικά πεδία, που έχουν εντοπιστεί, αλλά δεν έχουν μελετηθεί διεξοδικά.

Από πολύ παλιά, οι κάτοικοι ασχολούνταν με τη γεωργία και την κτηνοτροφία και, στο χωριό, γινόταν καρναβάλι.

Υπάρχει παλιός ναός του Αγίου Γεωργίου.

Ζωγράφου (μέχρι το 1940, Μετόχι Άνω Βολβός Ιεράς Μονής Ζωγράφου)

Είναι χωριό και ομώνυμη τοπική κοινότητα της δημοτικής ενότητας Μουδανιών του δήμου Νέας Προποντίδας. Σύμφωνα με την απογραφή του 2011, ο πληθυσμός του χωριού ανέρχεται στους 321 μόνιμους κατοίκους. Στην απογραφή του 1928, είχε 246 κατοίκους

Το χωριό είναι κτισμένο σε υψόμετρο 65 μέτρων, και οι κάτοικοί του ασχολούνται κατά κύριο λόγο με τη γεωργία. Στο Ζωγράφου διοργανώνεται κάθε χρόνο το «αντάμωμα» των Ανταβαλήδων (δηλαδή η εκδήλωση των απογόνων των Μικρασιατών προσφύγων, που ίδρυσαν τον οικισμό)

Το Ζωγράφου κτίστηκε μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και την ανταλλαγή των πληθυσμών. Πρώτοι οικιστές του ήταν πρόσφυγες από το Ανταβάλ (σημερινό Ακτάς) της Καππαδοκίας, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στην περιοχή του μετοχίου Άνω Βολβός της Μονής Ζωγράφου, που αποτέλεσε τον αρχικό πυρήνα του νέου οικισμού^[1].

Από τα κτίσματα του μετοχίου σώζονται μέχρι σήμερα ο βυζαντινός πύργος, που χρονολογείται από τον 14ο αιώνα, ο κεντρικός ναός, που οικοδομήθηκε το 1842, και μία κρήνη του 1853, ενώ σημαντικό αξιοθέατο είναι και τα επονομαζόμενα *κολλιγόσπιτα*.

Καλλιθέα

Είναι χωριό και έδρα του ομώνυμου Δημοτικού διαμερίσματος στον Δήμο Κασσάνδρας. Έχει πληθυσμό 1.511 κατοίκους (απογρ. 2011). Το Δημοτικό διαμέρισμα Καλλιθέας περιλαμβάνει, εκτός από την έδρα, και τον οικισμό Σωλήνα, με μόλις 316 κατοίκους (2011). Στην απογραφή του 1928, είχε 112 κατοίκους.

Η κύρια ασχολία των κατοίκων είναι οι τουριστικές επιχειρήσεις. Απέχει 85 χιλιόμετρα από τη Θεσσαλονίκη. Προσελκύει πολλούς τουρίστες κάθε χρόνο, χάρη στις παραλίες της και της ανεπτυγμένης τουριστικής υποδομής.

Η περιοχή παρουσιάζει αρχαιολογικό ενδιαφέρον, καθώς στην Καλλιθέα έχει ανασκαφεί ιερό του Διονύσου και των Νυμφών, τμήμα του ιερού του Άμμωνα Δία (ο οποίος λατρευόταν στην περιοχή από τον 5ο αιώνα π.Χ.) και η περιοχή του βωμού. Στα μέσα του 4ου αιώνα π.Χ., κατασκευάστηκε μεγάλος ναός δωρικού ρυθμού, προς τιμήν του Άμμωνα Δία. Ο Διόνυσος είχε ήδη αρχίσει να λατρεύεται στην περιοχή από τον 8ο αιώνα π.Χ., όπως φανερώνουν μια σκάλα, σκαλισμένη στο βράχο, και μια σπηλιά, που ήταν αφιερωμένη στη λατρεία του θεού.

Στη θέση *Σωλήνας* ανακαλύφθηκε από τους αρχαι-

ολόγους παλαιοχριστιανική βασιλική. Η ιδιόρρυθμη, πρωτότυπη και μοναδική παλαιοχριστιανική βασιλική χρονολογείται από τον 6ο αιώνα. Το μεσαίο κλίτος της καταλαμβάνεται από ένα προγενέστερο κτίριο, που φαίνεται να ήταν οίκος μαρτυρίου.

Το χωριό ιδρύθηκε, το 1925, από Μικρασιάτες πρόσφυγες, που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή Ρούσσικο - Νερόμυλος της Μονής Αγίου Παντελεήμονα, έπειτα από τη Μικρασιατική Καταστροφή, οι οποίοι προέρχονταν από το χωριό Μάλτεπε της Προποντίδας της Μικράς Ασίας, το οποίο ονομαζόταν *Βρύας* στην Αρχαιότητα και *Πελεκάνον* στο Βυζάντιο.

Οι κάτοικοι ονόμασαν Νέος Μάλτεπες τον οικισμό που δημιούργησαν, σε ανάμνηση της πατρίδας τους, του Μάλτεπε της Μικράς Ασίας. Κύριες ασχολίες των κατοίκων αποτελούσαν η γεωργία και η κτηνοτροφία.

Το χωριό, μετά το 1950, μετονομάστηκε σε Νέα Καλλιθέα και τελικά σε Καλλιθέα, εξαιτίας της ωραίας θέας που προσφέρει. Τα τελευταία χρόνια, εγκαταστάθηκαν στον οικισμό και κάτοικοι από την υπόλοιπη Ελλάδα.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η ρωσικού τύπου εκκλησία του Αγίου Παντελεήμονα (καθώς, πριν εγκατασταθούν οι πρόσφυγες, στην περιοχή λειτουργούσε αγρόκτημα, ιδιοκτησία Ρώσων μοναχών του Αγίου Όρους), που βρίσκεται κοντά στο ιερό του Δία. Επίσης, στην περιοχή υπάρχει αρδευτικό κανάλι των μέσων του 19ου αιώνα.

Λάκκωμα

Είναι ημιορεινός οικισμός και ομώνυμο Δημοτικό διαμέρισμα του Δήμου Νέας Προποντίδας. Οι περισσότεροι κάτοικοι του οικισμού είναι πρόσφυγες από τον Πόντο και την Ανατολική Θράκη. Σύμφωνα με την απογραφή του 2011, έχει 1.183 κατοίκους. Στην απογραφή του 1928, είχε 100 κατοίκους.

Η θέση του είναι πάνω από τη γέφυρα της Εθνικής Οδού Θεσσαλονίκης - Νέων Μουδανιών. Οι κάτοικοι ασχολούνται με τη βιομηχανία και τη γεωργία. Στην περιοχή λειτουργεί Βιοτεχνικό Οικολογικό Πάρκο, με σκοπό την παραγωγή βιοκαυσίμου. Υπάρχει Σύλλογος Ποντίων, που δημιουργήθηκε το 1980, και Σύλλογος Ανατολικοθρακιωτών, που δημιουργήθηκε το 2003.

Μεταμόρφωση

Είναι παραλιακός παραθεριστικός οικισμός της περιφερειακής ενότητας Χαλκιδικής. Αποτελεί έδρα της τοπικής κοινότητας Μεταμόρφωση, με μόνιμο πληθυσμό 600 κατοίκων, που περιλαμβάνει τον ομώνυμο οικισμό και το

Μετόχι, που αποτελεί θέση μονής του Ιωάννου Προδρόμου, με 69 κατοίκους. Σύμφωνα την τελευταία απογραφή του 2011, ο μόνιμος πληθυσμός μόνο της Μεταμόρφωσης φτάνει τους 600 κατοίκους. Στην απογραφή του 1928, είχε 143 κατοίκους.

Γεωγραφικά βρίσκεται στον μυχό του Τορωναίου κόλπου, στην αρχή της χερσονήσου της Σιθωνίας, σε δασώδη πλαγιά και δίπλα στη θάλασσα. Η περιοχή της Μεταμόρφωσης, πριν την εγκατάσταση των Μικρασιατών προσφύγων, το 1925, αποτελούσε μετόχι Βόζενα της Μονής Διονυσίου του Αγίου Όρους και αρχική θέση της αγιορείτικης μονής, που ήταν αφιερωμένη στον προφήτη Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο.

Οι κύριες ασχολίες των κατοίκων αφορούν τις υπηρεσίες τουρισμού και την αλιεία.

Σε απόσταση δυο χιλιομέτρων από το χωριό, βρίσκεται το Ιερό Ησυχαστήριο Τιμίου Ιωάννης Πρόδρομος, που αποτελεί γυναικεία μονή, στη θέση παλαιού μετοχιού της μονής Τιμίου Προδρόμου, με έτος ίδρυσης το 1975. Η μονή εορτάζει στις 24 Ιουνίου και στις 29 Αυγούστου.

Το χωριό είναι πολύ γνωστό για τις κατασκήνωσεις που διαθέτει, και φιλοξενούν πολλά παιδιά, κατά την περίοδο του καλοκαιριού. Είναι η μαθη-

τική κατασκήνωση, Η ιδιωτική κατασκήνωση «Καλύβα» και η κατασκήνωση «Ονειράτα».

Νέα Γωνιά

Είναι ημιορεινό χωριό, με 455 κατοίκους, το 2011, και ομώνυμο Δημοτικό διαμέρισμα του Δήμου Νέας Προποντίδας. Στην απογραφή του 1928, είχε 368 κατοίκους.

Το χωριό ιδρύθηκε από πρόσφυγες προερχόμενους από την Ανατολική Θράκη, μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή. Οι Γωνιάτες έφεραν στον νέο τους τόπο και τη γνώση της αμπελοκαλλιέργειας, όπως επίσης και τα ανατολίτικα φαγητά. Στα τελευταία εντάσσεται και το παραδοσιακό ντολμαδάκι «γιαλαντζί» με αμπελόφυλλα.

Πολιτιστικά δραστηριοποιούνται ένας εκπολιτιστικός-μορφωτικός και ένας πολιτιστικός σύλλογος. Πολλά κτίσματα συνεχίζουν να διατηρούν το παραδοσιακό χρώμα του οικισμού, όπως ο καλά διατηρημένος ανεμόμυλος, που τον λένε «Μύλο», στις βόρειες παρυφές του χωριού.

Πριν την είσοδο στο χωριό, στην περιοχή *Γυαλάκια*, υπάρχει η παραδοσιακή λίθινη *Μεγάλη Βρύση*. Στο εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου τελείται κάθε χρόνο πανηγύρι, στις ανατολικές παρυφές του χωριού.

Έχει υγρό και εύκρατο κλίμα, με αποτέλεσμα να υπάρχουν εκεί πολλές παραθεριστικές κατοικίες.

Καταυλισμός προσφύγων

ταί το Ιερό Ησυχαστήριο Τιμίου Ιωάννης Πρόδρομος, που αποτελεί γυναικεία μονή, στη θέση παλαιού μετοχιού της μονής Τιμίου Προδρόμου, με έτος ίδρυσης το 1975. Η μονή εορτάζει στις 24 Ιουνίου και στις 29 Αυγούστου.

Το χωριό είναι πολύ γνωστό για τις κατασκήνωσεις που διαθέτει, και φιλοξενούν πολλά παιδιά, κατά την περίοδο του καλοκαιριού. Είναι η μαθη-

τική κατασκήνωση, Η ιδιωτική κατασκήνωση «Καλύβα» και η κατασκήνωση «Ονειράτα».

Νέα Γωνιά

Είναι ημιορεινό χωριό, με 455 κατοίκους, το 2011, και ομώνυμο Δημοτικό διαμέρισμα του Δήμου Νέας Προποντίδας. Στην απογραφή του 1928, είχε 368 κατοίκους.

Το χωριό ιδρύθηκε από πρόσφυγες προερχόμενους από την Ανατολική Θράκη, μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή. Οι Γωνιάτες έφεραν στον νέο τους τόπο και τη γνώση της αμπελοκαλλιέργειας, όπως επίσης και τα ανατολίτικα φαγητά. Στα τελευταία εντάσσεται και το παραδοσιακό ντολμαδάκι «γιαλαντζί» με αμπελόφυλλα.

Πολιτιστικά δραστηριοποιούνται ένας εκπολιτιστικός-μορφωτικός και ένας πολιτιστικός σύλλογος. Πολλά κτίσματα συνεχίζουν να διατηρούν το παραδοσιακό χρώμα του οικισμού, όπως ο καλά διατηρημένος ανεμόμυλος, που τον λένε «Μύλο», στις βόρειες παρυφές του χωριού.

Πριν την είσοδο στο χωριό, στην περιοχή *Γυαλάκια*, υπάρχει η παραδοσιακή λίθινη *Μεγάλη Βρύση*. Στο εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου τελείται κάθε χρόνο πανηγύρι, στις ανατολικές παρυφές του χωριού.

Έχει υγρό και εύκρατο κλίμα, με αποτέλεσμα να υπάρχουν εκεί πολλές παραθεριστικές κατοικίες.

Στον οικισμό είναι κτισμένες τρεις εκκλησίες (ο Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου, στην οποία τελούνται λειτουργίες, ο Ιερός Ναός Γεννήσεως της Θεοτόκου και ο Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου).

Νέα Ηράκλεια

Είναι προσφυγικό χωριό του Δήμου Νέας Ηράκλειας, στο μετόχι της Μονής Αγίου Παύλου. Αριθμεί 849 κατοίκους, το 2011, και αποτελεί οικισμό του Δημοτικού Διαμερίσματος Αγίου Παύλου. Στην απογραφή του 1928, είχε 210 κατοίκους. Βρίσκεται σε απόσταση 5 περίπου χιλιομέτρων στα βορειοδυτικά της Νέας Καλλικράτειας.

Οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με τον τουρισμό, τη γεωργία και την αλιεία. Στην κεντρική πλατεία του χωριού βρίσκεται ο ιερός ναός Αγίου Γεωργίου «Αραπ-Πιώργης».

Στον οικισμό βρέθηκε αργυρή λάρνακα, που χρονολογείται από τον 4ο-5ο αιώνα μ.Χ., με γλυπτές παραστάσεις από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη και στις τέσσερις πλευρές της. Οι παραστάσεις απεικονίζουν τον Χριστό ανάμεσα στους αποστόλους Πέτρο και Παύλο, τον Δανιήλ στον λάκκο των λεόντων, τους τρεις Παίδες εν καμίνω και τον Μωυσή στο Όρος Σινά, την ώρα που παίρνει τις Δέκα Εντολές. Το εύρημα αυτό φυλάγεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης.

Νέα Όλυνθος (Μυριόφυτο)

Η σύγχρονη Όλυνθος είναι μεγάλος οικισμός, με 1.111 κατοίκους, το 2011. Στην απογραφή του 1928, είχε 668 κατοίκους.

Σε μικρή απόσταση από την επαρχιακή οδό Νέων Μουδανιών - Γερακινής βρίσκεται η Νέα Όλυνθος, που ιδρύθηκε από πρόσφυγες από την Ανατολική Θράκη και τη Μικρά Ασία. Σήμερα αποτελεί Δημοτικό διαμέρισμα του Δήμου Πολυγύρου. Απέχει από τον Πολύγυρο 24 χιλιόμετρα.

Είναι σε πεδινή περιοχή. Παράγεται βρώσιμη ελιά, αγουρέλαιο και φιστικία. Εκτός από τη γεωργία, κύρια ασχολία είναι και η κτηνοτροφία.

Σημαντικές εορτές είναι του Αγίου Αθανασίου (2 Μαΐου), του Αγίου Γεωργίου (23 Απριλίου) και των Αγίων Αναργύρων (1 Ιουλίου), οπότε και γίνονται πανηγύρια, και τον Ιούλιο κουρμπάνια.

Πολύ κοντά στο χωριό, το 1928, ο Αμερικανός καθηγητής Ντ. Ρόμπινσον έφερε στην επιφάνεια, έπειτα από ανασκαφές, την αρχαία πόλη της Ολύθου.

Νέα Πλάγια (Βολβός - Καραμάνι)

Είναι μεγάλος οικισμός και ανήκει διοικητικά στον Δήμο Νέας Προποντίδας.

Το 2011, είχε 1.481 κατοίκους. Στην απογραφή του 1928, είχε 561 κατοίκους.

Η παραλία του οικισμού προσελκύει αρκετούς επισκέπτες κάθε χρόνο. Κύρια ασχολία είναι η γεωργία και τα

τουριστικά επαγγέλματα. Παράγονται κυρίως κηπευτικά.

Η περιοχή κατοικείται από τους προϊστορικούς χρόνους, όπως φαίνεται από την τούμπα, όπου βρίσκονταν οικισμοί την περίοδο εκείνη.

Οι κάτοικοι είναι πρόσφυγες, προερχόμενοι από τα Πλάγια της Ανατολικής Θράκης. Ήρθαν και εγκαταστάθηκαν στο μετόχι της Μονής Ιβήρων, όπου βρίσκονται σήμερα, μετά το 1922.

Στα ιστορικά αξιοθέατα συμπεριλαμβάνεται το γεφύρι του 18ου αιώνα, που βρίσκεται στο ρέμα του οικισμού με τη Νέα Τένεδο. Το γεφύρι αυτό πιστεύεται ότι φτιάχτηκε από μοναχούς των μετοχιών του Βατοπεδίου στην Τρίγλια και του Ρώσικου μετοχιού στα Φλογητά ή του μετοχιού της Μονής Ζωγράφου στο ομώνυμο χωριό.

Νέα Ποτίδαια ή (Πόρτες, Καπού μετόχι)

Είναι παραθαλάσσιος μεγάλος οικισμός και κοινότητα στο Δήμο Νέας Προποντίδας. Ο πληθυσμός της είναι 1.559 κάτοικοι, με βάση την πληθυσμιακή απογραφή του 2011. Στην απογραφή του 1928, είχε 546 κατοίκους.

Βρίσκεται στα 6 χιλιόμετρα νότια από τα Νέα Μουδανιά, στο στενότερο σημείο της χερσονήσου Κασσάνδρας. Οι κάτοικοι ασχολούνται με τις τουριστικές επιχειρήσεις και την αλιεία. Τον οικισμό ίδρυσαν Μικρασιάτες και Ανατολικοθρακιώτες πρόσφυγες, κατά την ανταλλαγή πληθυσμών του 1923, στο μετόχι Καπού της Μονής Δοχειαρίου του Αγίου Όρους.

Τον 1ο αιώνα π.Χ., υπήρχε ήδη η αρχική διώρυγα, η οποία βρισκόταν περί τα 500 μέτρα βορειότερα, έξω από το βόρειο τείχος του Κασσάνδρου. Το 540 μ.Χ. η Κασσάνδρεια καταστράφηκε από επιδρομή των Ούννων και επανιδρύθηκε από τον Ιουστινιανό, καταλαμβάνοντας ένα μικρό μέρος από την πόλη του Κασσάνδρου. Τότε κτίστηκε και το «διατείχισμα», του οποίου σώζονται τα ερείπια, και διανοίχθηκε η διώρυγα, στη σημερινή, περίπου, θέση.

Το διατείχισμα και η διώρυγα επισκευάστηκαν από τον «Δεσπότη» (= βασιλιά) της Θεσσαλονίκης, Ιωάννη 7ο Παλαιολόγο, το 1407, και βελτιώθηκαν από τους Βενετούς (1424 - 1430).

Το 1430, η Χαλκιδική υποτάχθηκε στους Τούρκους. Στο διατείχισμα αυτό οχυρώθηκαν οι επαναστατημένοι Έλληνες, το 1821, και, αφού το επισκεύασαν, αγωνίστηκαν σκληρά, ως τον Νοέμβριο του ίδιου έτους, για να ακολουθήσει αυτό που έμεινε στη μνήμη της Χαλκιδικής με τη λέξη «Χαλασμός».

Ο οικισμός καταστράφηκε, το 1821, από τους Τούρκους, έπειτα από το ολοκαύτωμα της Κασσάνδρας.

Το σημερινό χωριό χτίστηκε, το 1923, από Μικρασιάτες και Θρακιώτες πρόσφυγες, στη θέση του παλιού καταστραφέντος οικισμού. Οι πρόσφυγες προέρχονταν από τον Πλάτανο της Ανατολικής Θράκης και από την Καλόλιμνο της Μικράς Ασίας. Οι Θρακιώτες πρόσφυγες από τον Πλάτανο της Ανατολικής Θράκης μετέφεραν και την εικόνα του Αγίου Γεωργίου στη νέα τους πατρίδα.

Νέα Ρόδα (Λαδιάβα - Πρόβλακας)

Είναι παραθαλάσσιος οικισμός και θεωρείται ο μεγαλύτερος προσφυγικός οικισμός της Βόρειας Χαλκιδικής. Το 2011, είχε 1.239 κατοίκους, και αποτελεί έδρα του ομώνυμου δημοτικού διαμερίσματος, που υπάγεται στον Δήμο Αριστοτέλη. Στην απογραφή του 1928, είχε 298 κατοίκους

Βρίσκεται στο στενότερο σημείο της χερσονήσου του Άθω και βρέχεται από τη θάλασσα από δύο πλευρές. Κύρια ασχολία των κατοίκων του χωριού είναι η γεωργία, η αλιεία και ο τουρισμός. Απέχει 6 χιλιόμετρα από την Ιερισσό.

Κύριος ναός είναι ο ναός της Θεοτόκου και του Αγ. Νικολάου, στον οποίο βρίσκεται θαυματοργή εικόνα της Παναγίας, που μεταφέρθηκε από τους πρώτους κάτοικους, πρόσφυγες από τα Σκοπιά της νήσου Αλώνης, της θάλασσας του Μαρμαρά. Το εκκλησάκι των Αγίων Θεοδώρων δεσπόζει πάνω από το λιμάνι και του Αγίου Μοδέστου στο λειβάδι.

Το χωριό ιδρύθηκε, το 1923, στη θέση Πρόβλακας της Μοχής Βατοπεδίου, από πρόσφυγες προερχόμενους από τα Ρόδα της Προποντίδας, στη Μικρά Ασία. Όμως, είναι γνωστό από την εποχή των Περσικών Πολέμων. Εκεί, σε ένα σημείο, ο Ξέρξης άνοιξε διώρυγα, περίπου 1.800 μ., για να μην κάνει τον περίπλου του Άθω.

Η προαναφερθείσα θέση όμως του Πρόβλακα ετυμολογείται από τις λέξεις «πριν» + «αυλάκι», αναφερόμενο στο έργο αυτό.

Η εκκλησία της Θεοτόκου και του Αγίου Νικολάου, στο κέντρο των Ν. Ρόδων, φιλοξενεί τη θαυματοργή εικόνα της Παναγίας της Σκουπιώτισσας, από την αρχική πατρίδα των προσφύγων.

Νέα Σίλατα

Είναι ημιορεινό χωριό, και, το 2011, είχε 1.453 κατοίκους. Δημιουργήθηκε και έλαβε το όνομά του από Μικρασιάτες πρόσφυγες, που προέρχονταν κυρίως από τα Σίλατα της Καππαδοκίας. Στην απογραφή του 1928, είχε 485 κατοίκους, που ήρθαν πρόσφυγες από την Καππαδοκία και από τη Θράκη.

Γραφικό χωριό, με σταθερή οικιστική ανάπτυξη, τα τελευταία χρόνια, χάρη στη μικρή απόσταση από τη Θεσσαλονίκη, στις παροχές υπηρεσιών που προσφέρει η περιοχή αλλά και στους φιλικούς κατοίκους.

Η εκκλησία του χωριού είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου και στους 12 Αποστόλους.

Στα Νέα Σίλατα υπάγονται οι οικισμοί Ροδόκηπος, Σωζόπολη και Βεριά (αρχαιολογικός χώρος -αρχαία

Βρύα- με σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα των αρχαίων και Βυζαντινών χρόνων).

Ο *Ροδόκηπος* είναι παραδοσιακό χωριό, με πέτρινα σπίτια. Στην πλατεία του υπάρχει ένας μικροσκοπικός κήπος, που τον δημιούργησε κάποιος μικρασιατικής καταγωγής κάτοικος. Παράγει τσίπουρο και διαθέτει συλλογή λαογραφικού υλικού από τις αλησμόνητες πατρίδες. Πολλά από τα σπίτια αναστηλώνονται και τα χρησιμοποιούν ξανά νέοι αγοραστές.

Νέα Τένεδος (Καρά Τεπέ)

Οι πρώτοι κάτοικοι του διαμερίσματος ήταν πρόσφυγες από το νησί της Τενέδου. Σήμερα η Νέα Τένεδος αριθμεί 310, (απογραφή 2011) κατοίκους, που ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία και τη κτηνοτροφία. Στην απογραφή του 1928, είχε 216 κατοίκους.

Πρόσφυγες με τα λιγοστά υπάρχοντά τους

Στο μεγαλύτερο τμήμα της, η Νέα Τένεδος είναι πεδινή, και ευδοκμεί η καλλιέργεια της ελιάς, των σιτηρών, των οπωροκηπευτικών, των φυσικόδεντρων και του βαμβακιού. Οι καλλιεργημένες εκτάσεις καταλαμβάνουν σημαντικό ποσοστό επί της συνολικής έκτασης, γεγονός που καθορίζει τη χλωρίδα της περιοχής.

Βόρεια του Δημοτικού Διαμερίσματος Νέας Τενέδου βρίσκεται ο ορεινός όγκος Ύψωμα ή Μικρή Κατσίκια, με πλούσια πετρώματα ασβεστόλιθου, γεγονός που ώθησε την ανάπτυξη της λα-

τομίας στην περιοχή και ο χαρακτηρισμός της ως λατομική ζώνη.

Η Νέα Τένεδος εντάσσεται στο γεωθερμικό πεδίο Τρίγλιας, όπου η θερμοκρασία των υδάτων φτάνει τους 42 βαθμούς Κελσίου.

Νέα Φλογητά (Βολβός - Ρούσσυκο)

Είναι γνωστά κυρίως ως Φλογητά, και βρίσκονται 52 χλμ. από τη Θεσσαλονίκη και 6 χλμ. από τα Νέα Μουδανιά. Ο παραθαλάσσιος αυτός οικισμός, που ανήκει στον Δήμο Νέας Προποντίδας, είναι χτισμένος σε έναν λόφο 500 μέτρα από τη θάλασσα.

Τα Φλογητά έχουν 1.686 (απογραφή 2011) μόνιμους κατοίκους. Στην απογραφή του 1928, είχαν 674 κατοίκους.

Η παραλία των Φλογητών είναι αμμώδης, με μήκος περίπου ένα χιλιόμετρο, οργανωμένη με ναυαγοσωστική κάλυψη, η οποία έχει αποσπάσει «Γαλάζια Σημεία» επί σειρά ετών. Η θάλασσα, η οποία είναι μια από τις καθαρότερες θάλασσες του Νομού, είναι ιδιαίτερα ζεστή και το βάθος της αυξάνεται ομαλά, κάνοντάς την ιδανική για όλες τις ηλικίες, ενώ υπάρχει και δυνατότητα για θαλάσ-

σια σπορ.

Η ιστορία των Φλογητών ξεκινάει από τη Μικρασιατική καταστροφή. Το 1923, πρόσφυγες από τα Φλογητά ή Φλοϊτά (σημερινή ονομασία Suvermez) από την Καππαδοκία της Μ. Ασίας, συγκεντρώθηκαν στο μετόχι της Μονής Αγίου Παντελεήμονα και ίδρυσαν τα Νέα Φλογητά.

Αξιοθέατο είναι το μετόχι των Φλογητών, το οποίο στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο λειτούργησε ως νοσοκομείο. Σήμερα λειτουργεί ως μουσείο, αφού πρώτα έχει αναστυλωθεί.

Το γλωσσικό ιδίωμα, που μιλούσαν οι Μικρασιάτες πρόσφυγες κάτοικοι των Φλογητών, το οποίο ακόμα ομιλείται και είναι ευρέως γνωστό ως Καππαδοκική διάλεκτος, είναι ελληνικής προέλευσης, με ευδιάκριτα στοιχεία αρχαίας ελληνικής διαλέκτου, και επιδράσεις της τουρκικής. Το γλωσσικό αυτό ιδίωμα περιγράφεται στο βιβλίο «Modern Greek in Asia Minor: a study of the dialects of Silli, Cappadocia and Phárasa, with grammar, texts, translations and glossary».

Νέα Φώκαια (Άγιος Παύλος)

Είναι μεγάλος οικισμός και έδρα του ομώνυμου Δημοτικού διαμερίσματος στο Δήμο Κασσάνδρας. Αριθμεί 2.210 κατοίκους, το 2011. Στην απογραφή του 1928, είχε 617 κατοίκους. Η απόστασή της από τη Θεσσαλονίκη είναι 80 χιλιόμετρα.

Το καλοκαίρι αποτελεί πόλο έλξης για πολλούς τουρίστες, που απολαμβάνουν τις διακοπές τους. Οι κάτοικοι ασχολούνται με τις τουριστικές επιχειρήσεις και με την αλιεία. Παράγονται επίσης κηπευτικά και μέλι. Η Νέα Φώκαια πανηγυρίζει στις 29 Ιουνίου, ημέρα μνήμης των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου.

Στα υψώματα δυτικά της Νέας Φώκαιας έχει εντοπιστεί, με βάση την επιφανειακή κεραμική, η θέση ρωμαϊκού οικισμού, ο οποίος ταυτίζεται πιθανώς με το αρχαίο πόλισμα Κλίται (Clitae).

Το χωριό αποτελεί προσφυγικό οικισμό, ο οποίος χτίστηκε στη θέση παλιού αγιορείτικου μετοχίου της Μονής Αγίου Παύλου. Αυτοί που ίδρυσαν τον οικισμό κατάγονταν από τη Φώκαια της Μικράς Ασίας, πόλη κοντά στη Σμύρνη, εξ ου και το σημερινό όνομα. Μετά την καταστροφή της Σμύρνης, το 1922, το κράτος παραχώρησε (για την ακρίβεια, πούλησε στους πρόσφυγες μέσω της ΕΑΠ, και τα δάνεια, που τους είχαν χορηγηθεί, είχαν ρήτρα χρυσής λύρας Αγγλίας) την περιοχή, που αποτελείτο από μονές.

Ο τόπος κατοικούνταν από την προϊστορική περίοδο. Στην παραλία του χωριού σώζεται πύργος του 15ου αιώνα. Πιθανολογείται ότι κτίστηκε το 1407. Ο ρόλος του πύργου αυτού ήταν ότι χρησίμευε στην προστασία του μετοχίου της Μονής Αγίου Παύλου. Ως το 1930, σώζονταν και τα υπόλοιπα κτίσματα του Μετοχίου.

Το Αγίασμα του Αγίου Παύλου είναι ένας υπόσκαφος θάλαμος, πιθανώς αρχαίος τάφος και μετέπειτα βυζαντινό ξωκλήσι. Σύμφωνα με την παράδοση, εκεί βάφτιζε κρυφά χριστιανούς ο Απόστολος Παύλος, όταν βρισκόταν στη Χαλκιδική.

Νέος Μαρμαράς (Μπαλαμπάνι)

Είναι κωμόπολη, με 3.158 κατοίκους, το 2011, στην άκρη της χερσονήσου της Σιθωνίας. Στην απογραφή του 1928, είχε 422 κατοίκους. Αποτελεί Δημοτικό διαμέρισμα με ίδια ονομασία.

Είναι κτισμένος πάνω σε τρεις λόφους, στο ορεινό συγκρότημα Ίταμος ή Ντραγουντέλης. Η κύρια ασχολία των κατοίκων είναι ο τουρισμός, όπως επίσης η γεωργία (ελαιοκομία και αμπελοκαλλιέργεια) και η αλιεία. Επίσης, εκτός από λάδι, παράγεται και μέλι, ενώ πολλοί κάτοικοι ασχολούνται και με το κυνήγι.

Κάθε χρόνο τον Νέο Μαρμαρά επισκέπτονται πολλοί τουρίστες, καθώς συνδυάζει βουνό και θάλασσα. Η μαρίνα του συγκροτήματος Πόρτο Καρράς, και το μοναδικό στην Ελλάδα πλωτό λιμάνι του Μαρμαρά, φιλοξενούν εκατοντάδες σκάφη όλο τον χρόνο. Ο παραθαλάσσιος οικισμός απέχει 125 χιλιόμετρα από τη Θεσσαλονίκη και 55 από τον Πολύγυρο.

Ανάμεσα στα αξιοθέατα αξίζει να αναφερθεί και η περιοχή του Τριπόταμου, με το ομώνυμο μετόχι, στα όρια του Δ.δ. Μαρμαρά με το Δ.δ. Νικήτης.

Στην τοποθεσία Καστέλι του Καμπούρη, πάνω σε λόφο, τοποθετείται προϊστορικός οικισμός.

Ο Νέος Μαρμαράς αποτελούσε ιδιοκτησία μετόχι της Μονής Γρηγορίου του Αγίου Όρους. Στα ανατολικά του οικισμού, σώζονται τα κτήρια του μετοχίου, που έγιναν γύρω στο 1905, καθώς και ο ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου, του 1863.

Το χωριό ιδρύθηκε την 1η Αυγούστου 1924 από πρόσφυγες, καταγόμενους από το νησί Μαρμαράς στην Προποντίδα. Ως τα τέλη της δεκαετίας του '60, εγκαταστάθηκαν στον οικισμό και αρκετοί κάτοικοι από το γειτονικό, παραδοσιακό βυζαντινό οικισμό, Παρθενώνα.

Το χωριό αναπτύχθηκε αλματωδώς και τουριστικά μετά την οικοδόμηση του ξενοδοχείου Πόρτο Καρράς, τη δεκαετία του '60.

Ο ναός των Παμμεγίστων Ταξιαρχών χρονολογείται από το 1937, ενώ ενδιαφέρον είναι και το ξωκλήσι της Ζωοδόχου Πηγής.

Στην πρώτη για το χωριό απογραφή, το 1961, ο Νέος Μαρμαράς βρέθηκε να έχει 1.200 κατοίκους. Σταδιακά τα έργα υποδομής επεκτάθηκαν με την υδροδότηση του μεγαλύτερου μέρους του χωριού, τη δεκαετία του '70, με την ανέγερση του Πνευματικού Πολιτιστικού Κέντρου «Πασχαλακείου», το 1985, δωρεά του Δημητρίου και της Αρτεμισίας Πασχαλάκη, και με την οικοδόμηση εκπαιδευτηρίων.

Ολυμπιάδα

Είναι χωριό στα βορειοανατολικά του νομού Χαλκιδικής.

κής, με 757 κατοίκους, το 2011. Στην απογραφή του 1928, είχε 272 κατοίκους.

Βρίσκεται στον δήμο Αριστοτέλη. Κύρια ασχολία είναι ο τουρισμός και η αλιεία. Η απόστασή της από την Ιερισσό είναι 35 χιλιόμετρα και 90 από τη Θεσσαλονίκη.

Κύριος ναός είναι αυτός της Αγίας Κυριακής. Περίπου στα 700 μέτρα, βρίσκεται ο αρχαιολογικός χώρος των αρχαίων Σταγείρων. Η περιοχή προστατεύεται από το πρόγραμμα «Natura 2000».

Το χωριό ιδρύθηκε, το 1923, από Μικρασιάτες πρόσφυγες, οι οποίοι ήλθαν από την Αγία Κυριακή του Αιγιαλού της Μικράς Ασίας, την πατρίδα του Μενέλαου Λουντέμη. Αρχικά, το έδαφος της περιοχής ήταν ελώδες, και η ελονοσία αποτελούσε το κύριο πρόβλημα για τον πληθυσμό. Πολλοί από τους πρόσφυγες πέθαναν και άλλοι σκορπίστηκαν σε άλλα μέρη, στη Μακεδονία και στη Θράκη.

Αναφορικά με την ονομασία του οικισμού, η παράδοση αναφέρει ότι οφείλεται στην Ολυμπιάδα, μητέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, η οποία είχε εξοριστεί στα αρχαία Στάγειρα. Άλλη εκδοχή κάνει λόγο για το νησάκι Κάπρος (σημερινός Καυκανάς) ως τόπο εξορίας της Ολυμπιάδας.

Στην Ολυμπιάδα βρίσκεται ο τάφος του Αριστοτέλη, καθώς ο οικισμός βρίσκεται σε μικρή απόσταση από την πατρίδα του, τα αρχαία Στάγειρα. Επίσης έχει ανεγερθεί και η προτομή του Μενέλαου Λουντέμη, καθώς οι Μικρασιάτες, που δημιούργησαν την Ολυμπιάδα, αποτελούσαν συμπατριώτες του σημαντικού λογοτέχνη, από την Αγία Κυριακή του Αιγιαλού της Μικράς Ασίας.

Ουρανούπολη (Προσφόριον - Πύργος)

Είναι παραθαλάσσιο χωριό και η κύρια πύλη εισόδου για το Άγιον Όρος. Βρίσκεται στη νοτιοδυτική πλευρά της Χερσονήσου του Άθω, και αποτελεί τον τελευταίο κατοικημένο οικισμό προ του Άθω.

Το 2011, αριθμούσε πληθυσμό 1012 κατοίκους, οι οποίοι ασχολούνται κυρίως με τον τουρισμό και με την αλιεία. Στην απογραφή του 1928, είχε 140 κατοίκους.

Αποτελεί ομώνυμο Δημοτικό διαμέρισμα στον δήμο Αριστοτέλη. Η απόστασή της από τη Θεσσαλονίκη είναι 132 χιλιόμετρα και από την έδρα του Δήμου 17.

Ο καθεδρικός ναός είναι του Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης. Σε απόσταση 2 χιλιομέτρων, βρίσκεται η Μονή Ζυγού, ένα από τα πρώτα μοναστήρια που ιδρύθηκαν το 10ο αιώνα, και είναι προσπελάσιμο και από γυναίκες, καθώς εδαφικά δεν ανήκει στην επικράτεια του Αγίου

Όρους.

Λίγο πριν από τα σύνορα του Αγίου Όρους, βρίσκεται το Φραγκόκαστρο, ενθύμιο της περιόδου της Φραγκοκρατίας στην περιοχή.

Από το λιμάνι της Ουρανούπολεως καθημερινά πραγματοποιούνται οι θαλάσσιες συγκοινωνίες για το Άγιον Όρος, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ενώ, τους θερινούς μήνες, πραγματοποιούνται και κρουαζιέρες προς αυτό, στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν και γυναίκες, καθώς η περιήγηση γίνεται από απόσταση, χωρίς να παραβιάζεται το Άβατον. Επίσης, από το λιμάνι της πραγματοποιούνται, τους καλοκαιρινούς μήνες, καθημερινά δρομολόγια στα απέναντι νησιά Δρένια, ενώ μπορεί κανείς να ενοικιάσει λέμβο, και να επισκεφθεί και το απέναντι κατοικημένο νησί της Αμμουλιανής.

Το σημερινό χωριό κτίστηκε στη θέση αρχαίας πόλης. Η τελευταία ιδρύθηκε το 315 π.Χ. από τον Αλέξανδρο, ο οποίος ήταν αδερφός του Κάσσανδρου. Αυτός οικοδόμησε την Ουρανούπολη πάνω στα ερείπια της αρχαίας Σάνης, που είχε καταστραφεί από το Φίλιππο Β'. Πρόκειται για την ίδια πόλη (Ακρόθωι) των αρχαίων γεωγράφων. Σε νομίσματα που έχουν βρεθεί αναγράφονται οι λέξεις «Ουρανίας Πόλεως» και «Ουρανιδών Πόλεως», με τη μορφή της θεάς Ουρανίας Αφροδίτης.

Υπήρξε Μετόχι και κτήμα της Μονής Βατοπεδίου. Στα νοτιοδυτικά του χωριού βρίσκεται ο Πύργος της Ουρανούπολης, που χρονολογείται από το 14ο αιώνα, αναπαλαιώθηκε έπειτα από σεισμό, τον 19ο αιώνα, και σήμερα ένα από τα παρακείμενα κτήρια στεγάζει τα Γραφεία της Κοινότητας.

Στον Πύργο κατοίκησαν πρόσφυγες, κυρίως από την Προποντίδα, μετά το 1922, αλλά και το ζεύγος Lock, το 1928.

Η Ουρανούπολη έλαβε τη σημερινή της ονομασία, γύρω στα 1960, οπότε και ξεκίνησε να αναπτύσσεται τουριστικά.

Πετράλωνα

Είναι ημιορεινό χωριό, και διοικητικά ανήκει στον δήμο Νέας Προποντίδας.

Καταλαμβάνεται κατά μεγάλο μέρος από το όρος Κατσικά. Από την κορυφή της Κατσίκας φαίνεται όλη η Χαλκιδική πανοραμικά. Κατά την απογραφή του 2011, είχε 363 κατοίκους. Στην απογραφή του 1928, είχε 170 κατοίκους.

Η απόστασή τους από τη Θεσσαλονίκη είναι 50 χιλιό-

Πρόσφυγες καταφτάνουν στη μητέρα πατρίδα

μετρα. Οι κάτοικοι ασχολούνται με τη γεωργία (σιτηρά) και κτηνοτροφία.

Σε απόσταση ενός περίπου χιλιομέτρου από το χωριό, στο όρος Κατσίκια, βρίσκεται το Σπήλαιο των Πετραλώνων. Στο σπήλαιο έχουν βρεθεί ανθρωπολογικά ευρήματα και τα παλαιότερα ίχνη κατοίκησης του ελληνικού γεωγραφικού χώρου. Είναι επισκέψιμο από το 1979, και οι ανασκαφές σε αυτό συνεχίζονται.

Στο Ανθρωπολογικό Μουσείο, που λειτουργεί από το 1978, βρίσκουμε ομοιώματα του μασσωλείου του αρχανθρώπου των Πετραλώνων, τα αρχαιότερα δείγματα φωτιάς (τουλάχιστον 1.000.000 ετών), καθώς επίσης και πολλά λίθινα και οστέινα εργαλεία, τα οποία βρέθηκαν στη Νέα Τρίγλια.

Ο οικισμός σε όλη τη διάρκεια της οθωμανικής περιόδου ονομαζόταν Καλάβρητα, και κατοικούσαν από Τούρκους, διοικητικά υπαγόταν στον ναχιγιέ της Καλαμαριάς.

Στο χωριό εγκαταστάθηκαν, μετά το 1922, πρόσφυγες, που είχαν καταγωγή από τον Πόντο (Δίτσε) της Μικράς Ασίας. Εκεί βρήκαν ντόπιους κατοίκους, από την Κρήνη. Εγκαταστάθηκαν, στην αρχή, σε τσιφλίκια Τούρκων και έπειτα έκτισαν δικά τους σπίτια με πέτρα και ξύλο. Αργότερα, το Κράτος τους έδωσε γη, και άρχισαν να την καλλιεργούν συστηματικά.

Πυργαδίκια (Άγιος Δημήτριος)

Είναι παραθαλάσσιος οικισμός, ο οποίος, το 2011, αριθμούσε 386 κατοίκους. Στην απογραφή του 1928, είχε 234 κατοίκους. Είναι κτισμένος αμφιθεατρικά πάνω σε λόφο, με αρχιτεκτονική που φέρνει έντονα στη μνήμη εκείνη των ελληνικών νησιών.

Τις τελευταίες δεκαετίες, αναπτύχθηκε τουριστικά. Περιβάλλεται από παραλίες, όπως του Σαλονικιού, του Κάμπου και τις Γυαλικιές. Κύριες ασχολίες είναι η γεωργία (παράγονται κυρίως ελαιοκομικά), η αλιεία και οι τουριστικές επιχειρήσεις. Από την Θεσσαλονίκη 108 χιλιόμετρα. Στο λιμάνι των Πυργαδικίων έχει δημιουργηθεί πρόσφατα αλιευτικό καταφύγιο.

Στον οικισμό βρίσκεται ο ναός του Αγίου Δημητρίου, στον οποίο το χωριό οφείλει το δεύτερο όνομά του. Πανοηγύρι γίνεται και στις 8 Σεπτεμβρίου, οπότε εορτάζεται το Γενέσιο της Θεοτόκου.

Το χωριό δημιουργήθηκε, μετά το 1922, από Έλληνες πρόσφυγες, που προέρχονταν από την περιοχή του Μαρμαρά, κυρίως από το χωριό Αφθόνη, οι οποίοι μαζί τους έφεραν και την εικόνα της πολιούχου, Παρθένου Μαρίας της Καστρέλλας.

Είναι κτισμένο στη θέση αρχαίας πόλης, με το όνομα Πίλωρος. Η ονομασία του χωριού μάλλον προέρχεται από τον «αγρό της περί Γαρδικείας», που αναφέρεται σε έγγραφο της Μονής Δοχειαρείου του Αγίου Όρους, το 1057. Στα έγγραφα της Βυζαντινής εποχής, ο οικισμός αναφέρεται με το σημερινό του όνομα.

Σάρτη (Αφησιά)

Είναι μεγάλος οικισμός με 1.151 κατοίκους, το 2011, στην άκρη της χερσονήσου της Σιθωνίας. Στην απογραφή του 1928, είχε 456 κατοίκους. Αποτελεί Δημοτικό διαμέρισμα με ίδια ονομασία και με μοναδικό οικισμό την έδρα.

Οι κύριες ασχολίες των κατοίκων είναι ο τουρισμός, όπως επίσης η γεωργία και η αλιεία. Κάθε χρόνο, πολλοί τουρίστες επισκέπτονται το θέρετρο αυτό και απολαμβάνουν τον ήλιο και τη θάλασσα. Πολλοί τουρίστες προτιμούν και τη γειτονική παραλία Καβουρότρυπες και Πορτοκάλη ή Πορτοκά - λιμάνι.

Η απόσταση του οικισμού από τη Θεσσαλονίκη είναι γύρω στα 140 χιλιόμετρα. Περιβάλλεται από το καταπράσινο βουνό Ντραγουντέλη.

Η Σάρτη αποτελεί προσφυγικό χωριό. Πιθανότατα, στη θέση της βρισκόταν η αρχαία ομώνυμη πόλη, μέλος της Αθηναϊκής Συμμαχίας, την οποία αναφέρει ο Ηρόδοτος ως μέρος από όπου πέρασε ο Ξέρξης.

Δεν είναι γνωστό πότε και γιατί καταστράφηκε. Τον 14ο αιώνα, αναφέρεται ως αρσενικό (ο Σάρτης), και ήταν κτήμα της Μονής Ξηροποτάμου, με το ναό να οικοδομείται το 1867.

Κάτοικοι από το μικρό νησί Αφησιά στη Θάλασσα του Μαρμαρά, εγκαταστάθηκαν στο χωριό, έπειτα από τη Μικρασιατική Καταστροφή, το 1922.

Η αρχική του ονομασία ήταν Νέα Αφησιά. Μερικά από τα σπίτια των προσφύγων, που έκτισαν, όταν πρωτοήρθαν στο χωριό, σώζονται μέχρι σήμερα.

Σήμαντρα (ή Καρκάρα)

Είναι κωμόπολη και ομώνυμο Δημοτικό διαμέρισμα στο Δήμο Νέας Προποντίδας. Η θέση του είναι στους πρόποδες του Λοστρίτη. Σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμού του 2011, έχει 2.402 κατοίκους. Στην απογραφή του 1928, είχε 982 κατοίκους. Κύριες ασχολίες των κατοίκων είναι το εμπόριο και τα γεωργικά επαγγέλματα.

Το χωριό αποτελεί ένα ακόμα προσφυγοχώρι της Χαλκιδικής. Ειδικότερα, μέρος των κατοίκων του Σεμέντερε (Σήμαντρα) της Καππαδοκίας, εξ ου και το σημερινό όνομα του χωριού, εγκαταστάθηκε στον οικισμό, που παλιότερα λεγόταν Καρκάρα. Στα Καππαδοκικά Σήμαντρα, επίσης, έζησαν οι προσφιλείς για τους κατοίκους του χωριού, Άγιοι Πέντε Μάρτυρες Ευστράτιος, Αυξέντιος, Ευγένιος, Μαρδάριος και Ορέστης, των οποίων τεμάχια λειψάνων, φυλάσσονται στον Ιερό Ναό του χωριού, που είναι αφιερωμένος στους Αγίους Δώδεκα Αποστόλους. Το μεγαλύτερο μέρος, όμως, των λειψάνων των Πέντε Μαρτύρων, φυλάσσεται στο Πολύστιλο Καβάλας, όπου και κατέληξε ο υπόλοιπος πληθυσμός.

Σε επιστημονικό συνέδριο, το 2005, αναφέρθηκε ότι στο χωριό κατοικούν ομιλητές της Καππαδοκικής διαλέκτου, η οποία θεωρούνταν εξαφανισμένη, από την δεκαετία του 1960.

Επιπλέον, ενδιαφέρον παρουσιάζουν, από πολιτιστι-

κής άποψης, οι εκδηλώσεις μνήμης για τις χαμένες πατρίδες, που λαμβάνουν χώρα κάθε χρόνο, τέλος Ιουλίου. Χαρακτηριστικά των εκδηλώσεων είναι ο χορός, τα τραγούδια και οι εκθέσεις φωτογραφίας.

Στρατώνι

Είναι παραθαλάσσιο χωριό, χτισμένο στο μυχό του κόλπου της Ιερισοσύ, αριθμεί σήμερα 1.044 κατοίκους (απογραφή 2011).

Στην περιοχή του έχουν εντοπιστεί ευρήματα της ρωμαϊκής εποχής, με σημαντικότερο ένα «ηρώο» (ταφικό μνημείο) του τέλους του Ιου αι π.Χ. Από αυτό προέρχονται δύο περίφημα αγάλματα, ένα ανδρικό και ένα γυναικείο (η λεγόμενη «δέσποινα του Στρατωνίου»), που εκτίθενται σήμερα στο Μουσείο Πολυγύρου.

Η ίδρυση του Στρατωνίου ως συγκροτημένου οικισμού ανάγεται στα τέλη του 19ου αιώνα, και ήταν άρρηκτα δεμένη με τη μεταλλευτική δραστηριότητα. Τα πλούσια κοιτάσματα μεικτών θειούχων μεταλλευμάτων, γνωστά ήδη από την αρχαιότητα και τους βυζαντινούς χρόνους, αποτέλεσαν τη βασική πλουτοπαραγωγική πηγή του χωριού. Από τότε άρχισαν να συγκεντρώνονται στο Στρατώνι άνθρωποι από τις γύρω περιοχές αλλά και από πολλά μέρη της Ελλάδας, για να απασχοληθούν ως εργατικό δυναμικό στα Μεταλλεία.

Ο πληθυσμός αυξήθηκε σημαντικά με τους πρόσφυγες, που κατέφυγαν εδώ, μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, από την Μπάλια της Μικράς Ασίας, οι οποίοι εργάζονταν κι εκεί σε μεταλλεία.

Το 1932, το χωριό γνώρισε εκτεταμένες καταστροφές από τον σεισμό, που είχε επίκεντρο τον κόλπο της Ιερισοσύ, και θρήνησε μεγάλο αριθμό θυμάτων. Στα αμέσως επόμενα χρόνια, ανοικοδομήθηκε σχεδόν εξ ολοκλήρου.

Οι κάτοικοι του Στρατωνίου, αν και προερχόμενοι, σε μεγάλο ποσοστό, από διαφορετικές περιοχές, αποτέλεσαν ένα ενιαίο, αρμονικό σύνολο, με υψηλό βιοτικό επίπεδο. Αποδείχθηκαν εργατικοί, φιλόξενοι και φιλοπρόο-

δοι και ανέκαθεν τους διέκρινε αγάπη για τον πολιτισμό.

Σε όλη τη διάρκεια της ιστορικής του πορείας, το Στρατώνι υπήρξε πλούσιο σε καλλιτεχνικά δρώμενα και τοπικές εκδηλώσεις.

Σωζόπολη

Είναι ένα παραλιακό χωριό, με 607 κατοίκους (απογραφή 2011). Ανήκει στο Δημοτικό διαμέρισμα Νέων Σιλάτων του δήμου Καλλικράτειας, μαζί με τον Ροδόκηπο. Στην απογραφή του 1928, είχε 53 κατοίκους.

Οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με τις τουριστικές επιχειρήσεις.

Οι παραλίες του οικισμού προσελκύνουν, σε ετήσια βάση, πολλούς επισκέπτες.

Σε απόσταση 6 χιλιομέτρων από τη Νέα Καλλικράτεια, βρίσκεται ο βυζαντινός οικισμός Βεριά, επίγειο της σημερινής Σωζόπολης.

Παλαιότερη ονομασία του οικισμού ήταν «Σερβικόν Μετόχιον», μετόχι της Μονής Χελανδαρίου, και μετονομάστηκε Σωζόπολη, το 1948.

Οι κάτοικοι, που δημιούργησαν τη Σωζόπολη, ήταν Θράκες πρόσφυγες, κυρίως, από τη Σωζόπολη της Βόρειας Θράκης (της Ανατολικής Ρωμυλίας στη σημερινή Βουλγαρία), αλλά και από άλλες πανάρχαιες εστίες Ελληνισμού των παραλίων της Ανατολικής Θράκης στη Μαύρη Θάλασσα, όπως η Αγχίαλος και ο Πύργος της Ανατολικής Ρωμυλίας.

Η Σωζόπολη της Θράκης στη Μαύρη Θάλασσα ήταν η μετεξέλιξη της Απολλωνίας, ακμαίας αποικίας των Μιλησίων - Ιώνων του 7ου αι. π.Χ., η οποία, στη μακράιωνη ιστορία της, αναδείχθηκε σε μητροπολιτικό κέντρο του Ελληνισμού στα παράλια της Βόρειας Θράκης.

Στο ύψωμα, όπου είναι χτισμένο το σημερινό χωριό, εντοπίστηκε η θέση ρωμαϊκού και βυζαντινού οικισμού. Επίσης, στα αριστερά του δρόμου προς Βεριά, συναντούμε την «Τούμπα», με ερείπια αρχαίου οικισμού, όπου και η έδρα του Επισκόπου «Κασσανδρείας και Βρυών».

Το ΔΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ, 3/11/2022

Στις 3/11/2022, από ώρα 11:00 έως 13:00, στο Δημοτικό Θέατρο Πολυγύρου, ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος θα παρουσιάσει το DVD, με τίτλο «Ο Καπετάν Χάψας, το οποίο σκηνοθέτησε ο κ. Ι. Κοροδήμος, υπεύθυνος του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών, σε σενάριο του Αντιστρατήγου ε.α. κ. Στυλ. Κυρίμη, μέλους του Συλλόγου μας, από τον Άγιο Μάμα.

Την ταινία θα παρουσιάσουν ο κ. Ιωάννης Τσίκουλας, Ομότιμος Καθηγητής του ΑΠΘ, η κ. Μαρία Καραμπάκη, Δρ. Φιλολόγος του Γεν. Λυκείου Πολυγύρου, και η κ. Ιωάννα Αρβανίτη, Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας.

Η εκδήλωση τελεί υπό την αιγίδα της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής, η οποία και χρηματοδότησε το DVD.

Ο Σύλλογός μας θα βάλει λεωφορείο για τη μετακίνηση μελών και φίλων, που επιθυμούν να παραστούν στην εκδήλωση (τηλ. για δηλώσεις: 6972 150.431, κ. Ζαμπόκα).

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΧΑΜΕΝΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Ν. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ,

Ομότιμος Καθηγητής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης

Εισαγωγή

Η Αν. Θράκη, η Ιωνία, ο Πόντος, η Καππαδοκία και ολόκληρη η Μικρά Ασία, είναι για μας τους Έλληνες χώρος ιερός, καθώς εκεί άνθισε ο Ελληνικός Πολιτισμός, αναπτύχθηκε/μεγαλούργησε η Βυζαντινή Αυτοκρατορία και χτύπησε δυνατά η καρδιά της Ορθοδοξίας.

Η θλιβερή επέτειος των 100 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή προσφέρει μια πρώτης τάξης ευκαιρία ανασκόπησης, αναγνώρισης και αποτίμησης της συμβολής του Ελληνισμού τής «καθ' ημάς Ανατολής» στον Παγκόσμιο Πολιτισμό, στην Ελλάδα μας και στην Ορθοδοξία, μέσα από τις απαντήσεις σε μια σειρά από καίρια ερωτήματα:

✓ Πού και από ποιους σοφούς αφυπνίστηκε και ήκμασε η ανθρώπινη σκέψη και διατυπώθηκαν τα πρώτα φιλοσοφικά ερωτήματα, για τη γέννηση και τον προορισμό του κόσμου;

✓ Τι ρόλο έπαιξαν η Μίλητος, η Έφεσος, η Πέργαμος, η Αλικαρνασός και ολόκληρη η αρχαία Ιωνία στη διαμόρφωση του αρχαίου Ελληνικού πολιτισμού;

✓ Πού γεννήθηκαν και τελειώθηκαν οι μεγάλοι ιεράρχες και Πατέρες της Εκκλησίας μας, που εναρμόνισαν την κλασική Παιδεία με το Ευαγγέλιο του Χριστού, για να εδραιώσουν το Χριστιανισμό;

✓ Ποιες περιοχές συνιστούσαν την καρδιά και την ψυχή της κραταιάς Βυζαντινής Αυτοκρατορίας;

✓ Και, τελικά, ποια ήταν η συμβολή του προσφυγικού Ελληνισμού στην αναγέννηση της κατεστραμμένης Ελλάδας;

Με οδηγό την Ιστορία, θα ταξιδέψουμε στα ματωμένα χώματα της Αγιοτόκου Ανατολής και θα γνωρίσουμε τις σημαντικότερες προσωπικότητες, που γεννήθηκαν και διέπρεψαν στα σπλάχνα της, για να φωτίσουν σύμπασα την Οικουμένη. Στόχος μας να αναδείξουμε τη διαχρονικότητα, την οικουμενικότητα, τις περγαμηνές και τη μοναδικότητα του Ελληνικού Πολιτισμού της Ανατολής από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας, για να υπηρετήσουμε την ιστορική αλήθεια, να συμβάλουμε στην εθνική αυτογνωσία και να

εκπληρώσουμε το ηθικό χρέος μας απέναντι στα ιερά και όσια, που αφήσαμε πίσω μας, το 1922, στην Ελληνικότετη Ανατολή.

Προσωπικότητες του Ελληνισμού της Ανατολής

Αν και η ιστορία της Τροίας ξεκινά την 3η π.Χ. χιλιετία, οι πρώτες επιβεβαιωμένες καταγραφές αποίκησης των παραλίων της Μικράς Ασίας αναφέρονται στον 11ο π.Χ. αι. Ίωνες, Αιολείς και Δωριείς, από την Ήπειρο και τη Θεσσαλία, έφθασαν ως τις ακτές της Μ. Ασίας, όπου έκτισαν πόλεις και εγκαθίδρυσαν έναν αξιόλογο πολιτισμό, που, σε πολλές περιπτώσεις, προπορεύθηκε εκείνου της ηπειρωτικής Ελλάδας. Χάρη στη φιλοσοφική σκέψη, που παρήγαγε, η ανάπτυξη του πολιτισμού αυτού θεωρείται από τους ιστορικούς

Εικ. 1. Ερείπια της Βιβλιοθήκης της Περγάμου

ως το πρώτο κεφάλαιο στη διαμόρφωση του Δυτικού Πολιτισμού. Η έλλειψη χώρου μάς αναγκάζει να περιοριστούμε στα μεγαλύτερα πνευματικά αναστήματα, καταγράφοντας επιγραμματικά τη συμβολή τους στον Παγκόσμιο Πολιτισμό. Η αναφορά τους γίνεται με χρονολογική σειρά:

Όμηρος (8ος αι. π.Χ.): Συγγραφέας της Ιλιάδας και της Οδύσσειας, που υπήρξαν τα πρώτα γραπτά κείμενα της παγκόσμιας λογοτεχνίας. Θεωρείται πατέρας της Επικής και της Λυρικής ποίησης.

Θαλής ο Μιλήσιος (640 ή 624 - 546 π.Χ.): Ένας από τους επτά σοφούς της αρχαιότητας. Μαθηματικός, γεωμέτρης, αστρονόμος, μηχανικός, φυσικός, μετεωρολόγος, ιδρυτής της Σχολής Φυσικής Φιλοσοφίας στη Μίλητο.

Αναξίμανδρος ο Μιλήσιος (611 - 546 π.Χ.): Μαθητής και διάδοχος του Θαλή στη Σχολή της Ιωνίας. Σπούδασε Αστρονομία και Γεωγραφία, κατασκεύασε χάρτη του γνωστού τότε κόσμου και εισήγαγε τη χρήση του γνώμονα στην αρχαία Ελλάδα.

Αναξίμενης ο Μιλήσιος (585 - 525 π.Χ.): Προσωκρατικός φιλόσοφος, μαθητής του Αναξίμανδρου. Αποσπάσματα της φιλοσοφίας του βρίσκονται σε κείμενα του Αριστοτέλη.

Ηράκλειτος ο Εφέσιος (6ος - 5ος αι. π.Χ.): Προσωκρατικός φιλόσοφος, γνωστός για την ιδέα της συνεχούς αλλαγής, που διέπει ως νόμος το σύμπαν («*Τα πάντα ρει*»). Λόγω της αιγιματικής φύσης της φιλοσοφίας του, καλείται «σκοτεινός φιλόσοφος».

Ιππόδαμος ο Μιλήσιος (498 - 408 π.Χ.): Πολεοδόμος, αρχιτέκτονας, φυσικός, μαθηματικός, μετεωρολόγος και φιλόσοφος. Θεωρείται πατέρας της Πολεοδομίας.

Ηρόδοτος ο Αλικαρνασσεύς (484 - 425 π.Χ.): ιστορικός, περιηγητής και γεωγράφος, θεωρείται πατέρας και θεμελιωτής της επιστήμης της Ιστορίας. Το έργο του με τίτλο «*Ιστορίαι*» αναφέρεται στους πολέμους μεταξύ Ελλήνων και Περσών.

Λεύκιππος (5ος π.Χ. αι.): Γεννημένος στα Άβδηρα ή στη Μίλητο, ήταν φιλόσοφος και φυσικός, διδάσκαλος του Δημόκριτου. Θεωρείται πατέρας της ατομικής θεωρίας, αφού πρώτος διατύπωσε την υπόθεση ότι η ύλη αποτελείται από άτομα.

Εύδοξος ο Κνίδιος (407 - 335 π.Χ.): μαθηματικός, αστρονόμος και φιλόσοφος, ζωγράφος, γεωγράφος και ιατρός, ένας από τους μεγαλύτερους μαθηματικούς της αρχαιότητας, εφάμιλλος του Αρχιμήδη, γνωστός για τους κρατήρες «*Εύδοξος*» στον Άρη και στη Σελήνη.

Σώστρατος ο Κνίδιος (4ος - 3ος αι. π.Χ.): αρχιτέκτονας, με κορυφαίο έργο τον Φάρο της Αλεξάνδρειας, που ολοκληρώθηκε το 280 π.Χ. και αποτέλεσε ένα από τα Επτά Θαύματα του αρχαίου κόσμου.

Έρμιππος ο Σμυρναίος ή Καλλιμάχειος (τέλος 3ου αι. π.Χ.): περιπατητικός φιλόσοφος. Το έργο του «*Βίοι των εν παιδεία διαλαμπάντων*» περιείχε βιογραφίες φιλοσόφων (Σωκράτη, Πλάτωνα, Αριστοτέλη, κ.ά.), συγγραφέων, ρητόρων και ιστορικών.

Αρτεμίδωρος ο Εφέσιος (1ος αι. π.Χ.): γεωγράφος - περιηγητής, συνέγραψε τα «*Γεωγραφούμενα*» (ή *Περίπλους*) σε 11 βιβλία, έργο που υπήρξε πηγή για τον μεγάλο γεωγράφο Στράβωνα.

Στράβων (63 π.Χ. - 23 μ.Χ.): Φιλόσοφος, γεωγράφος, ιστορικός από την Αμάσεια του Πόντου. Τα μεγαλύτερα έργα του είναι τα «*Ιστορικά υπομνήματα*» και τα «*Γεωγραφικά*».

Από τα παραπάνω καταφαίνεται ότι τα παράλια της Αρχαίας Ιωνίας έδωσαν τεράστια πνευματικά αναστήματα, με καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του αρχαίου Ελληνικού πολιτισμού. Η «*Σχολή της Μιλήτου*» έγινε γνωστή ως το «*πρώτο Πανεπιστήμιο του κόσμου*». Με 200.000 τόμους βιβλίων το 200 π.Χ.(!) η Βιβλιοθήκη της Περγάμου (Εικ. 1) συγκαταλέγεται στις δύο σημαντικότερες βιβλιοθήκες της αρχαιότητας και

υπήρξε το μεγαλύτερο κέντρο πολιτισμού των Ελληνιστικών χρόνων. Δεν είναι τυχαίο ότι την Άσσο (περιοχή Τρωάδας) επέλεξε ο Αριστοτέλης το 348 π.Χ. ως έδρα μιας νέας Ακαδημίας, όταν απογοητευμένος εγκατέλειψε την Ακαδημία του Πλάτωνος, ακολουθούμενος από ομάδα φιλοσόφων. Η πολιτισμική ανάπτυξη συνεχίστηκε, βέβαια, και στα μεταχριστιανικά χρόνια, με βασικούς συντελεστές τις παρακάτω προσωπικότητες:

Απολλώνιος ο Τυανέας (15 - 98 μ.Χ). Νεοπυθαγόρειος φιλόσοφος και ρήτορας, που έζησε την εποχή του Χριστού. Του αποδόθηκαν θαύματα και προφητείες, γι' αυτό συγκρίθηκε με τον Ιησού από τους Χριστιανούς του 4ου αιώνα.

Δίων ο Χρυσόστομος (40 - 120 μ.Χ.): ρήτορας, συγγραφέας, κυνικός και στωικός φιλόσοφος, εκπρόσωπος της δεύτερης Σοφιστικής Σχολής.

Θέων ο Σμυρναίος (70 - 135 μ.Χ.): μαθηματικός και Πλατωνικός φιλόσοφος.

Διογένης ο Λαέρτιος (3ος αι. μ.Χ.): ιστοριογράφος της φιλοσοφίας της αρχαιότητας, συγγραφέας του έργου «*Βίοι φιλοσόφων*».

Ισιδώρος ο Μιλήσιος (442 - 537 μ.Χ.): μαθηματικός, μηχανικός και αρχιτέκτονας, με σπουδαιότερο έργο το Ναό της

Αγίας Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη (σε συνεργασία με τον Ανθέμιο τον Τραλλιανό).

Ανθέμιος ο Τραλλιανός (474 - 534 μ.Χ.): γεωμέτρης, φυσικός, αρχιτέκτονας, μηχανικός και γλύπτης, με σπουδαιότερο έργο το Ναό της Αγίας Σοφίας.

Αλέξανδρος ο Τραλλιανός (525 - 605 μ.Χ.): ένας από τους πιο διακεκριμένους ιατρούς της ύστερης αρχαιότητας.

Τουλάχιστον 32 **Αυτοκράτορες** της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας είχαν καταγωγή τη Μ. Ασία. Ο κατάλογος περιλαμβάνει τους: Ηράκλειο, Λέοντα Σοφό, Κωνσταντίνο Πορφυρογέννητο, Νικηφόρο Φωκά, Ιωάννη Τσιμισκή και εκπροσώπους της δυναστείας των Κομνηνών και των Παλαιολόγων, με τελευταίο τον Κωνσταντίνο ΙΑ΄ Παλαιολόγο.

Άγιοι της Εκκλησίας μας στην Ελληνική Ανατολή

Τιμώντας την επέτειο των 100 χρόνων από τη Μικρασιατική καταστροφή, η Ιερά Μονή Αγίου Κοσμά του Αιτωλού (Αρναία) αφιέρωσε το φετινό ημερολόγιο της στους Αγίους της Μ. Ασίας. Μια αναλυτική μελέτη του αναδεικνύει 151(!) Αγίους και 223(!) Οσίους της Εκκλησίας μας. Ανάμεσα στους Αγίους αναγνωρί-

Εικ. 2. Οι τρεις Ιεράρχες της Εκκλησίας μας: Άγιος Βασίλειος (Νεοκαισάρεια Πόντου), Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος (Αντιόχεια), Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος (Καππαδοκία)

ζονται οι μεγαλύτεροι Πατέρες και οι Ιεράρχες της Εκκλησίας μας. Συγκεκριμένα, αναφέρονται:

Αγία Λυδία (1ος αι. μ.Χ.): Γεννημένη στα Θυάτειρα της Μικράς Ασίας, έζησε στους Φιλίππους, όπου βαπτίστηκε από τον Απόστολο Παύλο, για να γίνει η πρώτη Ευρωπαϊά Χριστιανή.

Αγιος Χαράλαμπος (89 - 202 μ.Χ.): ιερέας από τη Μαγνησία της Μικράς Ασίας, που υπέστη φρικτά μαρτύρια σε ηλικία 113(!) ετών.

Αγία Ελένη (247 - 327 μ.Χ.): Γεννημένη στο Δρέπανο της Βιθυνίας, έγινε αυτοκράτειρα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και μητέρα του Μεγάλου Κωνσταντίνου. Σύμφωνα με την ιερή παράδοση, σ' αυτήν οφείλεται η εύρεση του Τιμίου Σταυρού.

Αγιος Νικόλαος (270 - 343 μ.Χ.): Πατέρας της Εκκλησίας μας, με έντονη δράση για την προστασία φτωχών και απόρων. Γεννήθηκε στα Πάταρα και ήταν επίσκοπος στα Μύρα της Λυκίας.

Αγιος Γεώργιος (275 - 303 μ.Χ.): γεννημένος στην Καππαδοκία, ήταν Ρωμαίος αξιωματικός και, επί αυτοκράτορα Διοκλητιανού, υπέστη μαρτυρικό θάνατο, σε ηλικία 28 ετών.

Αγιος Παντελεήμων (275 - 305 μ.Χ.): ιατρός από τη Νικομήδεια της Μ. Ασίας, μεγαλομάρτυρας της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Αγία Βαρβάρα (273 - 306 μ.Χ.): έζησε και μαρτύρησε στη Νικομήδεια της Μ. Ασίας.

Αγία Κυριακή: έζησε και μαρτύρησε σε νεαρή ηλικία, κατά τον 3ο μ.Χ. αι., στη Νικομήδεια της Μ. Ασίας.

Αγία Μαρίνα: έζησε και μαρτύρησε σε νεαρή ηλικία, στα τέλη του 3ου αι., στην Αντιόχεια της Μ. Ασίας.

Αγιος Ευγένιος ο Τραπεζούντιος (... - 290 μ.Χ.): πολιούχος της Τραπεζούντας και προστάτης των Ποντίων, έζησε και μαρτύρησε στην Τραπεζούντα το 290 μ.Χ. Μαρτυρικό θάνατο υπέστησαν και οι συναθλητές του Άγιοι **Ουαλεριανός, Κανίδιος** και **Ακύλας**.

Μέγας Βασίλειος (329 - 379 μ.Χ.): γεννημένος στη Νεοκαισάρεια του Πόντου, έγινε Επίσκοπος Καισάρειας της Καππαδοκίας. Θεολόγος και Πατέρας της Εκκλησίας μας, ένας από τους τρεις Ιεράρχες (Εικ.2), με τεράστιο φιλανθρωπικό έργο μέσα από τη γνωστή «Βασιλειάδα».

Αγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος ή Ναζιανζηνός (330 - 389 μ.Χ.): διαπρεπής θεολόγος, ένας από τους τρεις Ιεράρχες, γεννημένος στη Ναζιανζό Καππαδοκίας, χρημάτισε αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως.

Αγιος Ιωάννης Χρυσόστομος (344 ή 354 - 407 μ.Χ.): Θεολόγος, ρήτορας, συγγραφέας, ένας από τους τρεις Ιεράρχες της Εκκλησίας μας. Γεννήθηκε στην Αντιόχεια, χρημάτισε αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως και απεβίωσε εξόριστος στα Κόμανα του Πόντου, αφήνοντας πίσω του τεράστιο συγγραφικό έργο.

Αγιος Γρηγόριος Νύσσης: Πατέρας της Εκκλησίας μας, αδελφός του Μεγάλου Βασιλείου, γεννήθηκε το 330 στη Νεοκαισάρεια του Πόντου. Επίσκοπος Νύσσας (περιοχή Αϊδινίου), μέγας θεολόγος, έδωσε την τελική μορφή στο Σύμβολο της Πίστεως.

Αγιος Πατρίκιος Προύσης: Επίσκοπος Προύσας, μαρτύρησε μαχόμενος την ειδωλολατρία (3ος μ.Χ. αι.).

Άγιοι Κήρυκος και Ιουλίτα (3ος αιώνας): γιος και μητέρα, κατάγονταν από το Ικόνιο και μαρτύρησαν στην Ταρσό της Κιλικίας.

Άγιος Τιμόθεος επίσκοπος Προύσης: γεννήθηκε στην Προύσα της Βιθυνίας και μαρτύρησε στα χρόνια του Ιουλιανού του Παραβάτη το 361 μ.Χ.

Αγία Μακρίνα (324 - 379 μ.Χ.): αδελφή του Μεγάλου Βασιλείου, ιδρύτρια του πρώτου γυναικείου, κοινόβιου μοναστηριού. Γεννήθηκε στη Καισάρεια της Καππαδοκίας και απεβίωσε στον Πόντο.

Άγιος Σάββας ο Ηγιασμένος (439 - 532 μ.Χ.): Καππαδόκης ασκητής, ιδρυτής της Μεγάλης Λαύρας του Αγίου Σάββα.

Άγιος Ιωάννης Β' ο Καππαδόκης (... - 520 μ.Χ.): Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (518 - 520 μ.Χ.)

Άγιος Ιωάννης Δ' Νηστευτής (... - 595 μ.Χ.). Καππαδόκης στην καταγωγή, ήταν ο πρώτος Οικουμενικός Πατριάρχης.

Άγιος Αθανάσιος Αθωνίτης (930 - 1003 μ.Χ.): Γεννημένος στην Τραπεζούντα, υπήρξε πνευματικός πατέρας του Νικηφόρου Φωκά. Είναι ιδρυτής της Μονής Μεγίστης Λαύρας, το 963 μ.Χ. Το έτος αυτό θεωρείται ως έτος έναρξης του κοινοβιακού μοναχισμού στο Άγιον Όρος.

Αγία Αργυρή (1688 - 1721 μ.Χ.): γεννημένη στην Προύσα, μαρτύρησε στην Κωνσταντινούπολη.

Άγιος Αρσένιος ο Καππαδόκης (1840 - 1924 μ.Χ.): γεννήθηκε και έζησε στα Φάρασα της Καππαδοκίας.

Άγιος Παΐσιος ο Αγιορείτης (1924 - 1994 μ.Χ.): γεννημένος στα Φάρασα, μόνασε στο Άγιον Όρος.

Εικ. 3. Οι 5 μητροπολίτες ιερομάρτυρες της Μικρασιατικής καταστροφής με εκπρόσωπους των σφαγιασθέντων Μοναχών, Ιερέων και μελών της Χριστιανικής Οικογένειας

Ιερομάρτυρες και Εθνομάρτυρες της Ελληνικής Ανατολής

Η μελέτη του ίδιου ημερολογίου αναδεικνύει επίσης

το πλήθος των ιερομαρτύρων, που τελειώθηκαν «για του Χριστού την πίστη την Αγία». Οι καταγεγραμμένοι ιερομάρτυρες φτάνουν τους 65.730(!). Εμβληματικοί εκπρόσωποί τους είναι οι παρακάτω 5 Ιεράρχες, που συνδέονται άμεσα με τη Μικρασιατική καταστροφή:

Μητροπολίτης **Ζήλων Ευθύμιος** (1876 - 1921): Γεννημένος στη Λέσβο, ήταν επίσκοπος στα Ζήλα του Πόντου και εθνομάρτυρας κατά τη Γενοκτονία των Ποντίων (Αμάσεια, 29-5-21).

Μητροπολίτης **Κυδωνιών Γρηγόριος** (1864 - 1922): Γεννημένος στη Μαγνησία, μαρτύρησε, αρνούμενος να εγκαταλείψει το ποίμνιό του (3.10.22).

Μητροπολίτης **Σμύρνης Χρυσόστομος** (1867 - 1922): Γεννημένος στην Τρίγλια της Μ. Ασίας, αρνήθηκε να εγκαταλείψει το ποίμνιό του και κατακρεουργήθηκε ζωντανός στη Σμύρνη, στις 27-8-22.

Μητροπολίτης **Ικονίου Προκόπιος** (1859 - 1923): Γεννημένος στα Τύανα (Ικονίου), μαρτύρησε στην Καισάρεια, στις 31-3-23.

Μητροπολίτης **Μοσχονησίων Αμβρόσιος** (1872 - 1922): Γεννήθηκε στη Σμύρνη. Βασανίστηκε και τάφηκε ζωντανός από τους Τούρκους, στις 15-9-22.

Η εικ. 3 παρουσιάζει τους 5 ιερομάρτυρες μητροπολίτες μαζί με εκπρόσωπους των σφαγιασθέντων Μοναχών και Ιερέων. Κάτω δεξιά, ο Μικρασιάτης πατέρας και αριστερά η Μικρασιάτισσα Γυναίκα-Μάνα και το Τέκνο της, αντιπροσωπεύουν ολόκληρη τη Μικρασιατική οικογένεια, που βασανίστηκε και μαρτύρησε με πρωτοφανή βαρβαρότητα. Ο Σταυρός συμβολίζει τη «Σταυρωμένη Μικρά Ασία». Το Καμπαναριό, στο κέντρο του Σταυρού, είναι το καμπαναριό της φημισμένης Αγίας Φωτεινής. Τα ίδια απάνθρωπα μαρτύρια υπέστησαν οι Έλληνες της Ανατολής, από την Αν. Θράκη μέχρι τα βάθη της Μ. Ασίας.

Και ενώ αναγνωρίστηκε διεθνώς η Γενοκτονία των Αρμενίων, οι δικοί μας νεκροί περιμένουν ακόμα τη δικαίωσή τους, καθώς είναι όμηροι μιας μάλλον αδιάφορης Πολιτείας, αλλά και των σημερινών απογόνων τους, που δεν κινούνται συντονισμένα, γιατί τα σωματεία τους φιλονικούν μεταξύ τους! ...Έτσι, ένας νέος, μαινόμενος «εμφύλιος» καθυστερεί, 100 χρόνια τώρα, τη δικαίωση 1.000.000 χριστιανών ψυχών της Ελληνικής Ανατολής, που εξοντώθηκαν από τους Νεότουρκους (1914 - 1918) και τους Κεμαλιστές (1919 - 1923). Και ούτε λόγος γίνεται για τους 1.200.000 Έλληνες, που λεηλατήθηκαν, βασανίστηκαν, βιάστηκαν, ακρωτηριάστηκαν, εξοντώθηκαν στις πορείες και στα τάγματα εργασίας, εκτοπίστηκαν ή πουλήθηκαν στα

σκληροπάζαρα, με μοναδική αιτία τη χριστιανική ταυτότητά τους, αφού αρκούσε να αλλαξοπιστήσουν, για να ενταχθούν με τιμές στη Μουσουλμανική κοινότητα. Στα δύο χρόνια της Μικρασιατικής εκστρατείας, δεν χάθηκε απλά ένας πόλεμος. Χάθηκαν **3.000 χρόνια Ελληνικής παρουσίας**, ιστορίας και πολιτισμού, που διαμόρφωσαν διαχρονικά τις παγκόσμιες πολιτισμικές εξελίξεις. Χάθηκε το ένα «ποδάρι» της Ελλάδας μας, γιατί κάποιοι «της το παίζανε στο ζάρι», όπως επισημαίνει ο Αιμίλιος Σαββίδης:

*«Δική μου είναι η Ελλάς,
που στην κατάντια της γελάς.
Της λείπει το ένα της ποδάρι,
που της το παίζανε στο ζάρι».*

Επίλογος

Η αρχαία Ιωνία υπήρξε φάρος του Παγκόσμιου Πολιτισμού. Ολόκληρη η σημερινή Τουρκία είναι κατάμεστη από Ελληνικές αρχαιότητες, που μαρτυρούν την ακμή του πολιτισμού της Ανατολής, από την αρχαιότητα μέχρι τη πτώση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Οι μεγαλύτεροι Άγιοι και Θεολόγοι της Εκκλησίας μας έζησαν και μαρτύρησαν στις αλησμόνητες πατρίδες, μαζί με εκατοντάδες χιλιάδες εθνομάρτυρες και ιερομάρτυρες, που πότισαν με αίμα αυτήν τη μαρτυρική γη «ανά τους αιώνες» και ιδιαίτερα κατά την περίοδο της Μικρασιατικής καταστροφής.

Η προσφορά του Ελληνισμού της Ανατολής δεν σταμάτησε βέβαια, το 1922. Ο προσφυγικός Ελληνισμός βρήκε μια πατρίδα ακρωτηριασμένη, ρημαγμένη από τους πολέμους και τον Εθνικό διχασμό, και ήλθε αντιμέτωπος με απαράδεκτες συμπεριφορές από τις τοπικές κοινωνίες και την άρχουσα τάξη. Παρά τις μεγάλες δυσκολίες, οι πρόσφυγες κατάφεραν να «ξαναρिζώσουν», να καρποφορήσουν και να συνεισφέρουν τα μέγιστα στην πνευματική και οικονομική αναγέννηση της διαλυμένης Ελλάδας.

Και καθώς «τιμή Αγίου, μίμησις Αγίου εστί», για να τιμήσουμε τους μάρτυρες προγόνους μας, οφείλουμε να μείνουμε προσηλωμένοι στα ιδανικά, για τα οποία έδωσαν μαρτυρικά τη ζωή τους. Αν δεν αγωνιστούμε για τη διεθνή αναγνώριση της Γενοκτονίας τους και αν δε διαχειριστούμε υπεύθυνα τις πολύτιμες Εθνικές παρακαταθήκες, τα «Εθνικά τζιβαερικά» μας, θα οδηγηθούμε σε παραχάραξη της Ελληνικής ιστορίας και σε απώλεια Εθνικής μνήμης, οπότε –αλλοίμονο– οι «χαμένες πατρίδες» θα γίνουν «λησμονημένες πατρίδες».

ΛΟΓΩ ΠΛΗΘΩΡΑΣ ΥΛΗΣ

Τα άρθρα που λάβαμε και δεν δημοσιεύθηκαν στο παρόν τεύχος, κρατήθηκαν στο αρχείο του Περιοδικού, προκειμένου να δημοσιευθούν σε επόμενα τεύχη.

ΑΠΟ ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ (1922)

«Κάθε νύχτα, τα μεσάνυχτα, οι γυναίκες ούρλιαζαν!»

ΘΑΝΟΣ Μ. ΒΕΡΕΜΗΣ,
Ομότιμος καθηγητής ΕΚΠΑ

Με την τουρκική γενική επίθεση στις 26 Αυγούστου 1922 κατά των ελληνικών δυνάμεων της Μικράς Ασίας, οι επιτιθέμενοι διέσπασαν το μέτωπο και ανάγκασαν τους αμυνόμενους να υποχωρήσουν. Οι ελληνικές μονάδες, άλλες συντεταγμένες και άλλες σε κατάσταση διάλυσης, έφτασαν στις δυτικές ακτές της Τουρκίας και από εκεί, όσοι κατάφεραν να επιβιβάσουν στα πλοία, μεταφέρθηκαν στην Ελλάδα. Έτσι, οι Έλληνες του Αϊδινίου και της Σμύρνης εγκαταλείφθηκαν στην τύχη τους.

Η πρόταση του Ιωάννη Μεταξά προς τον πρωθυπουργό Δημήτριο Γούναρη και τον υπουργό Στρατιωτικών Νικόλαο Θεοτόκη, το 1921, να οχυρώσουν τη Σμύρνη, για να προστατέψουν τον ελληνικό πληθυσμό, δεν εισακούστηκε ούτε τότε ούτε αργότερα. Αντ' αυτού, σχηματίστηκε ένα μέτωπο, με συνολική έκταση 713 χιλιόμετρα. Το βόρειο άκρο στηριζόταν στην Προποντίδα, από εκεί έφτανε στην περιοχή του Εσκή Σεχίρ, περνώντας από αυτό ανατολικά, κάλυπτε νότια το Αφιόν Καραχισάρ και εκτεινόταν έως τον άνω ρου του Μαιάνδρου ποταμού, καταλήγοντας στις εκβολές του. Είναι φανερό ότι το τεράστιο σε έκταση αυτό μέτωπο ήταν δυνατό να υποστεί διάσπαση στα πιο αδύνατα σημεία του.

Η απόσταση του μετώπου από τη Σμύρνη ήταν περίπου 400 χιλιόμετρα. Τα φτωχά δίκτυα συγκοινωνιών και επικοινωνιών έκαναν τις αργοπορημένες ειδήσεις ξεπερασμένες από τις εξελίξεις στα πεδία των μαχών. Όταν ο στρατηγός Ν. Τρικούπης κυκλώθηκε και παραδόθηκε στις τουρκικές δυνάμεις, τα νέα έφτασαν στη Σμύρνη, αφού το κέντρο πήρε την αρχιστρατηγία από τον Γεώργιο Χατζανέστη και την έδωσε στον Τρικούπη.

Όταν η πόλη πέρασε στην κατοχή των Τούρκων, ο στρατιωτικός διοικητής Νουρεδίν πασάς παρέδωσε τον μητροπολίτη της Σμύρνης Χρυσόστομο σε εξαγριωμένο όχλο. Λέγεται ότι από το φρικτό του μαρτύριο τον έβγαλε ένας Τουρκοκρητικός με πυροβολισμούς. Η χειρότερη πράξη του διοικητή ήταν η συγκέντρωση όλων των ανδρών της πόλης και η αποστολή τους σε καταναγκαστικά έργα, στα βάρη της Ανατολής. Από 120.000 - 150.000 ομήρους, λίγοι επέστρεψαν από τη δοκιμασία. Ο ίδιος ο Κεμάλ βρέθηκε, εκείνο τον καιρό, στη Σμύρνη, αλλά δεν αναμείχθηκε στο έργο των υφισταμένων του, ούτε καν εμφανίστηκε.

Το μαρτύριο των γυναικών, που υπέστησαν τα πάνδεινα, στην προκυμαία της Σμύρνης, περιγράφει με

τον δικό του τρόπο ο γνωστός Αμερικανός λογοτέχνης Έρνεστ Χέμινγουεϊ, ο οποίος βρέθηκε εκεί ανταποκριτής εφημερίδων. Στο άρθρο του, με τον τίτλο «Στην εποχή μας», έγραφε:

«Κάθε νύχτα, τα μεσάνυχτα, ούρλιαζαν. Δεν ξέρω γιατί ούρλιαζαν εκείνη την ώρα. Εμείς βρισκόμασταν στο λιμάνι και αυτοί όλοι στην αποβάθρα και τα μεσάνυχτα άρχιζαν να ουρλιάζουν. Ρίχναμε από τη θάλασσα επάνω τους προβολείς, για να τους ησυχάσουμε. Αυτό έκανε πάντοτε τη δουλειά του.» Πρέπει να εξηγηθεί ότι οι περισσότεροι στην προκυμαία ήταν γυναίκες και παιδιά. Οι άντρες είχαν κρατηθεί για τα τάγματα εργασίας.

Και συνεχίζει ο Χέμινγουεϊ: «Στην παραλία δεν πρόσεχες πια τις γυναίκες με τα πεθαμένα μωρά, αλλά εκείνες που γεννούσαν. Τις σκεπάσαμε με κάτι, και αυτές προχωρούσαν στη γέννα. Πολλές έβρισκαν το πιο σκοτεινό μέρος για να γεννήσουν. Φαινόταν σαν να μην τους ένοιαζε τίποτα άλλο [...]».

Η Μάρτζορι Χουσεπιάν Ντόμπκιν, στο βιβλίο αναφοράς για τη φωτιά της Σμύρνης («Σμύρνη 1922 - Η καταστροφή μιας πόλης», Παπαδόπουλος, 2014), περιγράφει πολλές αγριότητες, αλλά και κάποιους από τους Τούρκους στρατιώτες, με μπιτόνια βενζίνης, να τρέχουν στις γειτονιές των Αρμενίων και των Ελλήνων.

Ανάλογη περιγραφή προέρχεται και από τη Μίνι Μιλς, κοσμήτορα του Αμερικανικού Κολεγιακού Ινστιτούτου. Είδε τους στρατιώτες να έχουν μπει μέσα στα σπίτια, και, αμέσως μετά, τις φλόγες να πετάγονται από τα παράθυρα. Η φλεγόμενη Σμύρνη ανάγκασε τον πληθυσμό, όσων απόμειναν στην πόλη, να συγκεντρωθεί στην προκυμαία, για να σωθεί. Πολλοί έπεφταν στο νερό και πνίγονταν.

Ο Βρετανός πλοίαρχος Μπέρτραμ Θέσιγκερ του πλοίου «Γεώργιος V» διηγήθηκε την προσπάθειά του να σώσει κάποιους, συνήθως γυναίκες με μικρά παιδιά, αλλά πολύ λίγους, σε σχέση με όσους έμεναν μέρες στην προκυμαία, έχοντας υποφέρει τα μαρτύρια από τους Τούρκους.

Ο πραγματικός ευεργέτης, όσων έμεναν στην προκυμαία, ήταν ο Αμερικανός πάστορας Έισα Τζένιγκς, επικεφαλής της ΧΑΝ Σμύρνης. Με δική του πρωτοβουλία, έλαβε την άδεια να κινητοποιήσει ελληνικά πλοία, για να μεταφέρουν τους τελευταίους επιζήσαντες στην Ελλάδα. Και όχι μόνο από τη Σμύρνη.

Πηγή: Καθημερινή 5/5/2022

Η ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΝΑΤΑΣ,

Συνταξιούχος εκπαιδευτικός - Συγγραφέας

Η Μικρασιατική περιπέτεια, μέσα από τα ημερολόγια και τις συνεντεύξεις τεσσάρων Χαλκιδικιωτών στρατιωτών, που έζησαν από κοντά –αυτόπτες και αυτήκοι μάρτυρες– τόσο την επική εκστρατεία όσο και την μαρτυρική υποχώρηση και καταστροφή του ελληνικού στρατού και κατ' επέκταση του ελληνισμού της Μ. Ασίας. Οι μαρτυρίες των Πολυγυρινών **Απόστολου Ρόκου** και **Νικολάκη Καστρέτσιου** βρέθηκαν στα πολύτιμα ημερολόγια τους και περιλαμβάνονται στα βιβλία «**Τέλος και τω Θεώ δόξα**» του **Αθανασίου Γραμμένου** και «**Νικολάκης Καστρέτσιος – ο λαϊκός ζωγράφος του Πολυγύρου**», αντίστοιχα. Οι μαρτυρίες των Νικητιανών Τριαντάφυλλου Καζάνη και Στυλιανού Καρακυριαζή είναι απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις, που δόθηκαν το 1978 και 1979 αντίστοιχα, και περιλαμβάνονται στο βιβλίο «**Η παλιά Νικήτη**» του γράφοντος.

**Απόστολος Μ. Ρόκος,
Πολύγυρος (1897-1993)**

*Η εξόρμηση του Ελληνικού Στρατού
της 27ης Ιουνίου 1921*

Την 27ην του μηνός ήρχισαν τα στρατεύματα να προχωρούν εις το εχθρικό έδαφος, χωρίς να εύρουν αντίστασιν ουδαμού, επροχώρησεν πρώτον έν τάγμα ευζώνων, έπειτα... ήρχισεν η 9η Μεραρχία να διέρχεται, μαζί δε με την 9ην Μεραρχίαν εβάδιζεν και μια πυροβολαρχία πεδινή και μια ορειβατική. Την ώραν την οποίαν έμελεν να εξορμήσουν τα στρατεύματα, έξαφνα ήλθεν η Α. Μ. Διάδοχος Γεώργιος, κάποιος φώναξεν ο Διάδοχος, τότε ήρχισαν αι ζητωκραυγαί, όπου ο κόσμος εχάλαγε από τας ζητωκραυγάς. Τρέξανε όλοι οι φαντάροι δια να ίδωσι τον Διάδοχον, ο δε Διάδοχος εβάδιζεν σιγά-σιγά εντός του στρατεύματος, δια να τον είδωσι καλύτερον οι στρατιώται, η χαρά των στρατιωτών ήτο απεριγραπτος... ο δε Διάδοχος εβάδισεν προς το εχθρικό έδαφος. Τότε τα στρατεύματα ήρχισαν να βαδίζουν εις το εχθρικό έδαφος, όπου ακολουθήσαμε και μεις... χωρίς να εύρομεν ουδαμού αντίστασιν...

Η πορεία μας εξακολούθησεν, χωρίς να κοιμηθούμε καθόλου και εμείς και οι γενναίοι μας αξιωματικοί, βαδίσαμε προς τα εμπρός, και μόλις μας επρόβαλεν ο ήλιος εις κάποιο χωριό, εις το οποίον ήσαν συναθροισμένα και τα άλλα στρατεύματα. Όταν φθάσαμε κι εμείς, καθίσαμε να ξεκουρασθούμε, και, όταν καθίσαμε στρέφω και βλέπω τους φαντάρους, άλλοι να ψήνουν κότες, άλλοι αρνάκι άλλοι χήνες και ο καθείς έκανε την εργασίαν του, καθίσαμε εις το χωριό απέναντι, επί 2 ώρας, όπου φάγαμε και αφήσαμε τα

κακόμοιρα ζώα και αναπαύθηκα κι αυτά ολίγον, διότι από την προηγουμένη ημέραν είχαν να ξιζεύσουν από τα πυροβόλα. Αυτό το χωριό, το οποίον ξεκουραστήκαμε, ονομάζετο Γενικέκιοι...

Έξαφνα, διά νεωτέρας διαταγής, για να προχωρέσωμεν, όπου ζέψαμε πάλιν τα βουβάλια, και ήρχισεν η πορεία μας και φθάσαμε εις έν μέρος, όπου ήσαν τα πεδινά. Εκεί σταθμεύσαμε κι εμείς, διότι παραπάνω ήτο μια γέφυρα, την οποίαν είχαν ανατινάξει οι Τούρκοι, και καθίσαμε, για να την κάνουν τα μηχανικά... Βαδίσαμε όλην την νύχτα, φθάσαμε εις το 44ον χιλιόμετρο, εκάναμε 30 χιλιόμετρα πορείαν, χωρίς να ξεκουρασθούμε ουδαμού. Όταν ξεζέψαμε τα κανόνια, προκαλύψαμε τα πυροβόλα με δένδρου κλάδους, δια να μην μας αντιληφθεί ο εχθρός. Τότε οι άνδρες καθήσαν, φάγαν, κι έπειτα πέσαν να ξεκουραστούν, διότι ήσαν πεθασμένοι για ύπνον. Όταν εξύπνησαν άλλοι μεν έτρεχον εις τον ποταμόν, δια να πλυθώσι, διότι τους είχε πνίξει η σκόνη, άλλοι έτρεχον εις τους εκεί ευρισκομένους κήπους, προς ανεύρεσιν φρούτων τι και κρομυδάκια. Την

επαύριον, όταν ο θεός έδωσε την ημέραν, εσηκώθησαν οι άνδρες, εις τας 4ης η ώρα το πρωί, και τρέξαντες για ρόφημα, όπου το ρόφημα ήτο κρέας μαγειρευμένον, και έπινον τον ζωμόν...

(Από το Ημερολόγιο του Απόστολου Μ. Ρόκου, που δημοσιεύτηκε το πρώτον στο τ. 40/2010 του περιοδικού «Πολύγυρος» και, στη συνέχεια, περιελήφθη στο βιβλίο του Αθανασίου Κ. Γραμμένου «Τέλος και τω Θεώ δόξα», Παλαιόκαστρο 2010.)

**Στυλιανός Καρακυριαζής,
Νικήτη**

Η μάχη του Εσκή-Σεχίρ, την 8η Ιουλίου 1921

«...Είχαμε καταλάβει την πόλη στις 6 Ιουλίου, μήκαμε μέσα, εγκαταστήσαμε τις αρχές, καταλάβαμε και τους φούρνους για ψωμί, όλο το Γ' Σώμα Στρατού καταυλιστήκαμε ΒΑ της πόλεως. Προς το δυτικό μέρος ήτο απέραντος κάμπος χωρίς δέντρο. Πέρα από τον κάμπο υψωνόταν το βουνό Μποζ-τάζ και στους πρόποδες ήτο η κωμόπολη **Μοντελίπ** με τρεις μιναρέδες.

Στις 8 Ιουλίου το πρωί, διατάχθηκε το 3ο τάγμα του 23ου πεζικού Συντάγματος, όπου υπηρετούσα ως σιτιστής στον 11ο λόχο, να φύγουμε. Μόλις περάσαμε την πόλη, ένα βλήμα τουρκικό περνούσε από πάνω μας, με στόχο το

*Ορθιοι 2ος Τρ. Καζάνης, 4ος Αθ. Χουχούτας.
Κάτω 3ος Κ. Ματσώρης*

Σώμα, που ήτο καταυλισμένο. Ο ταγματάρχης μας Βάκης Αλέξανδρος, Αθηναίος, διατάζει αμέσως τα μεταγωγικά μάχης να ακολουθήσουν το τάγμα και τα μεταγωγικά σώματος να μείνουν μέσα στα σπίτια. Δεν πέρασε μισή ώρα, και το τάγμα έπιασε σκληρή μάχη. Άλματα οι Τούρκοι, άλματα οι δικοί μας. Το τάγμα ζητάει ενίσχυση, και αμέσως φθάνει σαν αστραπή το 22ο Σύνταγμα, με διοικητήν τον συνταγματάρχην Ψάραν, με δέκα ιππείς σαλπικτάς να φωνάζουν «προχωρείτε, προχωρείτε» και να τραγουδούν «Του αετού ο γιος πάει κι αυτός, εμπρός, εμπρός...». Σηκώνονταν τα μαλλιά σου στην κορφή...! Έφθασε και μια πεδινή πυροβολαρχία, που άρχισε να βάζει, κάτω από το δημόσιο δρόμο έφτασε το βαρύ πυροβολικό, επί 8 ώρες έβλεπες μια κόλαση πυρός. Εκεί που έστησαν τα πολυβόλα δεν μετακινήθηκαν. Εγώ έμεινα μέσα στα σπίτια...

Βλέποντας οι Έλληνες του Εσκή Σεχίρ, φοβήθηκαν και άρχισαν να φορτώνουν τα ρούχα τους να ακολουθήσουν τον στρατό. Τρέξαμε εμείς, οι στρατιώτες, και τους πείσαμε να σταματήσουν. Θα πάρουν αέρα οι Τούρκοι, τους λέγαμε, και θα μας τουφεκούν από τα σπίτια. Έπειτα ήρθαν μερικοί θαρραλέοι, έβλεπαν τα πυροβόλα μας να βγάζουν φωτιές, και μας ρωτούν «αυτός είναι ο στρατός μας;», «όχι», τους είπαμε, «ο στρατός μας προχωράει μπροστά». Τέλος, μετά από σκληρή μάχη 8 ωρών, υποχώρησαν οι Τούρκοι προς το βουνό.

Πανωλεθρία υπέστη, με την υποχώρηση, η **κωμόπολις Μουτελίπ**, ύστερα από τη μάχη. Το 22ο Σύνταγμα της 7ης Μερραρχίας ανέβηκε στο βουνό, το τάγμα μας έμεινε στο πεδίο της μάχης, χωρίς να γνωρίζει το Σύνταγμα, και βάλουμε φυλάκια. Τη νύχτα μας κάνουν αντεπίθεση οι Τούρκοι, και μας σκοτώνουν δυο σκοπούς. Σήμανε συναγερμός, αντεπίθεση όλη τη νύχτα, και τους διαλύσαμε τελείως. Εμείς ήμασταν προσκολλημένοι στο Σύνταγμα, κι έπρεπε το πρωί να συνδεθούμε. Όταν περάσαμε την κωμόπολη και βγήκαμε στην κορυφή του βουνού, είδαμε τα πυροβόλα τους ζεμένα σε έξι βουβάλια σκοτωμένα, μαζί και οι πυροβολητές. Αποθήκες, καζάνια, όλα τα εγκατέλειψαν και σκόρπισαν μέσα στα κλαδιά να σωθούν. Τους περισσότερους τους πιάσαμε αιχμαλώτους, κι οι άλλοι διέφυγαν μέσα στα δάση. Αυτή ήταν η περίφημη Σιδηρά Μερραρχία του Κεμάλ, με επικεφαλής τον ίδιο. Αυτήν τη μάχη ο Ελληνικός Στρατός τη γιόρταζε σαν εθνική γιορτή, όσον καιρό ήμασταν στη Μικρασία.

(1979, απομαγνητοφωνημένη αφήγηση του Στυλιανού Καρακρυαζή, 78 χρόνων). Δημοσιεύτηκε στο βιβλίο του Γιάννη Δ. Κανατά «Η παλιά Νικήτη», Νικήτη 2010, έκδοση της EENN «Ο Σίθων»).

Τριαντάφυλλος Ν. Καζάνης, Νικήτη

Αύγουστος 1922, Η οπισθοχώρηση

«...Φεύγαμε κυνηγημένοι από τους Τούρκους και δεν ξέραμε προς τα πού πηγαίναμε. Ένα απέραντο χάος η Μικρασία, και δεν μπορούσαμε να προσανατολιστούμε, να κατα-

λάβουμε πού βρισκόμασταν. Κάθε τόσο συναντούσαμε κι άλλους Έλληνες στρατιώτες σε άθλια κατάσταση, που τα είχαν χάσει και δεν ήξεραν κι αυτοί από πού να φύγουν...»

Βρισκόμασταν κοντά στην Κιουτάχεια, και ο ανθυπασπιστής μας πήγε και είπε σε κάποιον ταγματάρχη, που εμείς γνωρίζαμε, «έχω», είπε, «ένα απόσπασμα για να προσκολληθεί...!». Εμείς ακούσαμε και καταλάβαμε τι μας περίμενε. «Φέρε τους» είπε ο ταγματάρχης, και μας πήραν. Οι άλλοι έφευγαν, κι εμείς...

Μόλις πλησιάσαμε στην Κιουτάχεια συναντήσαμε ένα τουρκικό απόσπασμα, που μας χτύπησε. Το χτυπήσαμε κι εμείς, γιατί είχαμε αρκετά καλό οπλισμό κι αυτοί οπισθοχώρησαν σ' ένα ύψωμα. Αξιωματικός δεν βρισκόταν κανένας κοντά μας. Όλοι ξέστριβαν! Οι άλλοι έφευγαν, κι εμείς ήμασταν αναγκασμένοι να πολεμάμε ακόμα, λες και δεν μας έφταναν τόσα που είχαμε τραβήξει ως τα τώρα.

Εν τω μεταξύ, μας έφυγε και ο διοικητής του συντάγματος, κι εμείς μείναμε τριακόσιοι περίπου στρατιώτες, τμήμα θυσίας! Έπρεπε δηλαδή να πολεμάμε, μέχρι να βρουν οι άλλοι τον χρόνο να φύγουν. Το απόγευμα, πήγα πίσω σε μια χαράδρα, όπου είχαν μαζέψει τους τραυματίες, και ζήτησα από έναν γιατρό να μου δέσει το τραυματισμένο μου πόδι. Μου το έδεσε πρόχειρα μ' ένα πανί και με ξάπλωσε κοντά στους υπόλοιπους τραυματίες. Μόλις άρχισε να βραδιάζει, ήρθε ο γιατρός ταραγμένος και μας είπε: «Παιδιά ο στρατός έχει φύγει απ' το πρωί, και μας άφησαν εδώ. Εσείς να παραδοθείτε στους Τούρκους, και μη φοβάστε. Τους τραυματίες δεν τους πειράζουν!» Μας έδινε κουράγιο. Σε λίγη ώρα, βράδιασε, και ο γιατρός μας δεν ξαναφάνηκε. Μας είχε εγκαταλείψει κι αυτός!

Απομείναμε μόνοι, ανήμποροι μέσα στην καρδιά της Τουρκίας... Πέρασε αρκετή ώρα, και κάποτε φάνηκε ένας φαντάρος, που θα ξέμεινε, φαίνεται, απ' τους δικούς του. Εγώ είδα που εκεί γύρω είχε πολλά ζώα, αλλά δεν μπορούσα να πάω μέχρι εκεί. Είπα, λοιπόν, στον φαντάρο, «ε, ρε φαντάρε, δε μου δίνεις ένα ζώο να καβαλικέψω;» Ευτυχώς, φιλοτιμήθηκε, έπιασε ένα άλογο, μου το έφερε και με βοήθησε να καβαλικέψω. Έφυγε ο φαντάρος, μέσα στη νύχτα, κι εγώ άρχισα ν' ανεβαίνω την πλαγιά της χαράδρας, σιγά-σιγά, για να μην πονάει το πόδι μου... Πόση ώρα έκανα μέχρι ν' ανεβω την πλαγιά ούτε κι εγώ ήξερα. Θα ήμουν τριακόσια μέτρα περίπου μακριά από τους υπόλοιπους τραυματίες, και κάθισα λίγο, να ξανασάνω και να περιποιηθώ το πόδι μου. Από κει που βρισκόμουν, άκουσα από τη χαράδρα που τσίριζαν. Οι Τούρκοι έσφαζαν, φαίνεται, τους τραυματίες... Καβαλικέψα πάλι το άλογο και προσπαθούσα να απομακρυνθώ, όσο το δυνατό μακρύτερα, από το εφιαλτικό εκείνο μέρος. Ούτε που ήξερα προς τα πού πήγαινα, μέσα στη νύχτα.

Την άλλη μέρα το πρωί, συνάντησα μερικούς δικούς μας. Εγώ χάρηκα, που βρήκα παρέα, μα αυτοί δεν χάρηκαν τόσο. Με ρώτησαν ξερά προς τα πού πάω. Εγώ τους είπα «ρε παιδιά, να 'ρθω κοντά σας!»! «Αμα θέλεις να 'ρθεις μαζί μας», είπε ένας, «κατέβα απ' τ' άλογο, γιατί θα μας προδώσει!» Εγώ, όμως, δεν μπορούσα να περπατήσω, και προσπάθησα να τους μεταπίσω. Μα, ήταν ανένδοτοι. «Αμα μας ακο-

λουθήσεις με το άλογο, θα σε σκοτώσουμε...». Τι να έκανα, όμως, μπροστά Τούρκοι, πίσω Τούρκοι, η αυτοσυντήρηση όμως, βλέπεις, μας είχε κάνει άλλους ανθρώπους. Σκεφτόμασταν μόνο πώς θα σωνόμασταν...

(1978, απομαγνητοφωνημένη αφήγηση του Τριαντάφυλλου Ν. Καζάνη, 86 χρόνων). Δημοσιεύτηκε στο βιβλίο του Γιάννη Δ. Κανατά «Η παλιά Νικήτη», Νικήτη 2010, έκδοση της ΕΕΝΝ «Ο Σίθων»).

Νικολάκης Καστρέτσιος, Πολύγυρος (1896-1971)

Στην αλησμόνητον Σμύρνην (Αύγουστος 1922)

«... Διήλθον Προποντίδα, Παλαιά Μουδανιά, Προύσα, Εσκή-Σεχέρ το συρματοπλεγμένο, όπου καθίσαμε ένα εξάμηνο, κατά το έτος 1921. Το 1922, εις αεροδρόμιο Αφιόν Καραχισάρ, Μπαλ-Μαχμούτ. Και τον Αύγουστο, ίδιου έτους, αλησμόνητον αυτήν ημέραν 14 Αυγούστου, έγινε η οπισθοχώρησις. 15 ημέρας πεζοπορία, ηλιοκαμένοι, διψασμένοι, διανύσαμε άνω τα 500 χιλιόμετρα, εδώ να βλέπατε αναρχία, στρατός, αξιωματικοί οπισθοχωρούσαν ατάκτως, μπολούκια στρατιές ολόκληρες κατέρρευσαν, έμειναν χιλιάδες Έλληνες αιχμάλωτοι, οι καλύτεροι πατριώτες αξιωματικοί με τα πιστόλια τους αυτοκτονούσαν, δεν ήθελαν να παραδοθούν στους κεχυνότας του Κεμάλ, έβλεπε κανείς στον δρόμο της οπισθοχώρησης κανόνια αμέτρητα, αναποδογυρισμένα άνευ κλειστών και άνευ πυροβολητών, κάρα, αυτοκίνητα, μολάρια, όλα αναποδογυρισμένα μέσα στις χαράδρες, και, φεύ-

γοντας οι φανδάροι μας, έδιναν φωτιά στα χωριά που περνούσαν, χιλιάδες χωριά τουρκικά εκάψαν, η κάπνα δε είχε γεμίσει την ατμόσφαιρα Μικράς Ασίας...

Και έπειτα, ύστερα μετά 15 ημέρας ταλαιπωρία, φθάσαμε στην ωραία και αλησμόνητον Σμύρνην, με τις 450.000 κοσμάκι, Τούρκοι, Αρμένιοι, Ιταλοί, Γάλλοι, Έλληνες ζούσαν τότε, εν αρμονία και αγάπη.

Να έβλεπε κανείς η παραλία της Σμύρνης, μάκρος 2 χιλιομέτρων, αυτού είχαν μαζευθεί ο Ελληνόκοσμος από τα βάθη της Μ. Ασίας, Βουτζά, Κορδελιό, Μεναιμένη, Σεβδίκιοϊ, Οδημήσι, Αϊδίνι και από άλλα χωριά της Μ. Ασίας είχαν μαζευθεί στην παραλία και περίμενε έλεος από τας Μεγάλας και συμμαχους τότε Δυνάμεις, κανένας όμως δεν ευσπλαχνίστηκε τα γυναικόπαιδα, γέρους, γριές, που κρατούσαν μόνο μια κουβέρτα υπό μάλης, και περίμεναν τον θάνατο από του Μπεχλιβάν τ' ασκέρι, ... μπήκε ο Μπεχλιβάνης και έβαλε σφαγή στες ωραίες Σμυρνιές, έσφαξαν, ατίμασαν, λεηλάτησαν και, την επομένη, το αιχμαλωτισθέν σύνταγμα του Συν/χου Ζεγκίνη, αυτό το σύνταγμα ξεπλήρωσε τις τελευταίες αμαρτίες. Αιχμάλωτοι Έλληνες, με εκατοντάδες κάρα, κουβαλούσαν της προκυμιάς τα πτώματα, και τα έριχναν πίσω σε μια χαράδρα του Κουκλουτζιά. Γέμισε η χαράδρα ύψους 5 μέτρα, εκεί θα κοιμούνται αιωνίως ο φιλόξενος κόσμος της λαμπράς μας και αλησμόνητου Ιωνίας...»

(Από το Ημερολόγιο του Νικολάκη Δ. Καστρέτσιου, που δημοσιεύτηκε το πρώτον στο βιβλίο «Νικόλαος Καστρέτσιος, ο λαϊκός ζωγράφος του Πολύγυρου», σελ. 56-57, Πολύγυρος 2006.)

Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο, Θεσσαλονίκη, 26-29 Μαΐου 2022 «Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος. Τριάντα χρόνια διακονίας»

Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα «Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος. Τριάντα χρόνια διακονίας» διοργάνωσε η Θεολογική Σχολή του ΑΠΘ και το Πατριαρχικό Ίδρυμα Πατερικών Μελετών, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών - Τομέας Μακεδονίας-Θράκης, την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, τον Δήμο Θεσ/νίκης, τις Μητροπόλεις της πόλεως Θεσσαλονίκης, την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών και τη Φιλόπτωχο Αδελφότητα Ανδρών Θεσ/νίκης, για τα 30 χρόνια της Πατριαρχικής Διακονίας 1991-2021 του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίου, από 26-29/5/2022. Η Εναρκτήρια Τελετή πραγματοποιήθηκε στην Αίθουσα Τελετών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης.

Στον Χαιρετισμό του ο Πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, Δρ Βασίλειος Ν. Πάππας, τόνισε:

«Παναγιώτατε, Πάτερ και Δέσποτα,

Ο Πρόεδρος της Ε.Μ.Σ. Δρ Βασίλειος Ν. Πάππας προσφέρει στην Α.Θ.Π. Οικουμενικό Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως κ.κ. Βαρθολομαίο τον Επετειακό Τόμο των 80 χρόνων της Ε.Μ.Σ., κατά την πρόσφατη επίσκεψη του Πατριάρχη στη Θεσσαλονίκη

Με μεγάλη χαρά, τιμή και αγάπη υποδεχόμεθα σήμερα την Υμετέρα Σεπτή Κορυφή της Ορθοδόξου Εκκλησίας, τον πνευματικό ηγέτη του Γένους μας, τον Πατέρα και Ποιμένα των απανταχού της γης Ορθοδόξων Χριστιανών, στην λαμπρή αυτή αίθουσα τελετών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου, της βυζαντινής πόλεως του Μεγαλομάρτυρος Αγίου Δημητρίου του Μυροβλήτου. Ανταποκριθήκαμε άμεσα και με μεγάλο ενδιαφέρον, ως διοίκηση της ιστορικής Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, στην πρόσκληση των κύριων διοργανωτών του παρόντος Διεθνούς Συνεδρίου, της Θεολογικής μας Σχολής και του Πατριαρχικού Ίδρυματος Πατερικών Μελετών, στο Διοικητικό Συμβούλιο του οποίου η Παναγιότης σας, μου έχει επιδαμυλεύσει την τιμή της συμμετοχής στην οργάνωση του παρόντος Διεθνούς Συνεδρίου, επ' αφορμή της 30ετούς ευδοκίμου πατριαρχικής οιακοστροφίας Σας.»

ΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΕΣ ΣΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΚΟΥΛΟΥΜΠΗΣ

Ανάμεσα στους Χαλκιδικιώτες που έλαβαν μέρος στη Μικρασιατική εκστρατεία, περιλαμβάνεται και ο επιφανής Χριστόδουλος Γερογιάννης, που γεννήθηκε στην Αρναία, το 1900.

Ήταν γόνος του, επί σειρά ετών, Μουχτάρη της Λιαρίγκοβης και της περιφέρειάς της, Γεωργίου Γερογιάννη, και της συζύγου του, Μαρίας. Ο παππούς του, Ιωάννης Βεκίδης, (πρόεδρος) των Μαδεμοχωρίων, δολοφονήθηκε άγρια από τον στρατιωτικό διοικητή της περιοχής Μαδέμ Αγά, σε ένα από τα υπόγεια του μέχρι και σήμερα υφιστάμενου σε ερειπιώδη κατάσταση πύργου, στα Στάγειρα. Ήταν, ακόμα, και πρώτος ανεψιός των Αρναϊωτών αδελφών, Θεοχάρη (γιατρού στην Αθήνα) και Μαυρουδή (ταγματάρχη του τσαρικού και μετέπειτα συνταγματάρχη του ελληνικού στρατού).

Οι δύο αυτοί αδελφοί του πατέρα του υπήρξαν οι ιδρυτές, καθώς και οι Πρόεδρος και Αντιπρόεδρος, αντιστοιχώς, του εδρεύοντος στην Αθήνα «Κεντρικού Μακεδονικού Συλλόγου». Πρόκειται για τον Σύλλογο, που, μεταξύ άλλων πολλών, οργάνωσε και έστειλε, το 1903, στη Μακεδονία το πρώτο ένοπλο αντάρτικο σώμα, εξέδιδε, από το 1905, την ελληνογαλλόφωνη δεκαπενθήμερη εφημερίδα «ο Μέγας Αλέξανδρος» και διατηρούσε 28 παραρτήματά του σε όλη την Ελλάδα και άλλα 11 σε ελληνικές παροικίες του Εξωτερικού.

Ο Χριστόδουλος, μετά την αποφοίτησή του από το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών της Σχολής Ευελπίδων (1920), μετέβη απευθείας στο μικρασιατικό μέτωπο και συμμετείχε ενεργά στα, ιδιαίτερος επιτυχία για την εποχή και τα διαθέσιμα μέσα, τεχνικά έργα των επιχειρήσεων της εκστρατείας. Κοντά του συνυπηρετούσαν και δύο έφεδροι Αρναϊώτες, οι Χριστόδουλος Ρουκάς και Νάκος Νάκου.

Κατά την οπισθοχώρηση, μαζί με άλλους στρατιωτικούς μηχανικούς, συνελήφθη από τους Τούρκους

στα βάθη της Μικράς Ασίας, ανατολικά του Εσκή Σεχίρ. Παρέμεινε εκεί 2 χρόνια ως αιχμάλωτος πολέμου, ζώντας κάτω από οικτρές έως απάνθρωπες συνθήκες. Ο ίδιος, επανειλημμένως, ανέφερε ότι στο διάστημα εκείνο, όχι λίγες φορές, ξεδιψούσαν από τα ούρα των μουλαριών.

Διετέλεσε καθηγητής της Οχρωματικής στη Σχολή Ευελπίδων, καθηγητής της Τοπογραφίας, υπεύθυνος της οχύρωσης της χώρας στο ΓΕΣ, υπεύθυνος της βιομηχανικής επιστράτευσης της χώρας, διοικητής της Σχολής Μηχανικού, αρχηγός Μηχανικού στο ΓΕΣ, διοικητής του Στρατηγείου Κεντρικής Ελλάδας κ.ά. Διετέλεσε, επίσης, σημαίνον στέλεχος της Διεθνούς Επιτροπής Διαχάραξης Συνόρων της Συνθήκης της Λωζάνης στο «τριεθνές» και στο «δέλτα» του Έβρου (1926) και αρχηγός της ελληνικής αντιπροσωπείας στη Μικτή Ελληνοβουλγαρική Επιτροπή Οριστικής Αποκατάστασης των Συνόρων (1953).

Ο Χριστόδουλος Γερογιάννης (στο κέντρο) με συναδέλφους, κάπου στο μέτωπο

Υπήρξε ένας από τους βασικούς παράγοντες, ως αξιωματικός και διευθυντής έργων, στην κατασκευή (1936-1939) της περίφημης «Γραμμής Μεταξά». Διετέλεσε, ακόμα, διορισμένος από την ελληνική κυβέρνηση του Καΐρου και από το Συμμαχικό Στρατηγείο Μέσης Ανατολής, υπαρχηγός της Ελληνικής Στρατιωτικής Αντίστασης απέναντι στη Γερμανική Κατοχή, έφερε δε το ψευδώνυμο «Χάλκης» (από το «Χαλκιδική», προφανώς).

Πολυπαρασημοφορημένος αξιωματικός, προήχθη στον βαθμό του αντιστράτηγου, το 1954, και αποστρατεύτηκε το 1958. Από το 1959 και για 16 χρόνια, διήυθνε υποδειγματικά τα «Μεταλλεία Κασσάνδρας» στο Στρατώνι.

Έχει συγγράψει βιβλία ιστορικού και στρατιωτικού, κυρίως, ενδιαφέροντος.

Ο Αρναϊώτης Χριστόδουλος Γερογιάννης έφυγε από τη ζωή το 1978.

Από τον εορτασμό της 201ης επετείου της μάχης των Βασιλικών,
στην Ι.Μ. Αγίας Αναστασίας και στο Μνημείο της ομώνυμης μάχης, τον Ιούνιο 1821,
19/06/22 (ρεπ. σελ. 50)

Οι καλεσμένοι στο καθολικό της Μονής

Η τέλεση του μνημοσύνου

Ο κ. Απόστολος Στρατής εκφωνεί σύντομο
χρονικό της Μάχης

Επιμνημόσυνη δέηση στο Μνημείο

Κατάθεση στεφάνων

Από την εκπρόσωπο
της Βουλής των Ελλήνων
κ. Κυριακή Μάλαμα

Από τον Αντιπεριφερειάρχη
κ. Ιωάννη Γιώργο

Από τον Δήμαρχο Θέρμης
κ. Θεόδωρο Παπαδόπουλο

Από την Δήμαρχο Κασσάνδρας
κ. Αναστασία Χαλκιά

Από τον Δήμαρχο Εμμ. Παπά
κ. Δημήτριο Νότα

Από τον Στρατηγό Γ' Σ.Σ.
κ. Σωτήριο Κωστάκογλου

Από τον Αντιδήμαρχο
Πολυγύρου κ. Ιωάννη Σιμώνη

Από τη Δημ. Σύμβ. Σιθωνίας
κ. Μαρία Λαθούρη-Πάργα

Από τον Πρόεδρο
των Βασιλικών
κ. Αστέριο Καρακώττα

Από τον Πρόεδρο
της Γαλάτιστας
κ. Εμμανουήλ Σειρά

Από τον Πρόεδρο του
Συλλόγου Απανταχού Ταξιαρ-
χιωτών κ. Αστέριο Λυρτζή

Από τον Πρόεδρο
του Παγχαλκιδικού
κ. Ιωάννη Κοτσάνη

**Από τα Θυρανοίξια του Ι.Ν. Αγ. Νικολάου Αμμουλιανής
και τα Εγκαίνια του Ι.Ν. Αγ. Ανδρέου Περιστεράς, 10 & 11/09/22 (ρεπ. σελ. 49)**

Άποψη του Ι.Ν. Αγ. Ανδρέα Περιστεράς, μετά τα εγκαίνια

Από τα αποκαλυπτήρια της αναμνηστικής πλάκας των θυρανοίξιων

**Από την Ανακήρυξη του κ. Μαργαρίτη Σχοινά ως Επίτιμου Δημότη Δήμου Αριστοτέλη,
18/9/2022 (ρεπ. σελ. 46)**

Επίδοση τιμητικής πλακέτας

Άποψη του ακροατηρίου

**Από την τιμητική βράβευση του κ. Μανώλη Μητσιά, στον Πολύγυρο,
21/8/2022 (ρεπ. σελ. 53)**

Επίδοση τιμητικής πλακέτας

Άποψη του ακροατηρίου

**Από τα εγκαίνια του Αρχαιολογικού Μουσείου Πολυγύρου,
9/7/2022 (ρεπ. σελ. 51)**

**Από τα εγκαίνια της Έκθεσης με θέμα: «Η Επανάσταση του 1821 στη Χαλκιδική»
στο μετοχιακό συγκρότημα Νέων Φλογητών Χαλκιδικής,
8/7/2022 (ρεπ. σελ. 52)**

**Από την παρουσίαση του βιβλίου του κ. Χρήστου Παπαγιάνη,
Ταξιάρχης, 4/9/2022 (ρεπ. σελ. 55)**

Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Παγκληδικού, με τον εκδότη, τους παρουσιαστές και λοιπούς καλεσμένους.

Άποψη του ακροατηρίου

Από την εμφάνιση του χορευτικού στη Γιορτή Σαρδέλας, 5/7/2022 (ρεπ. σελ. 50)

Από την εκδήλωση «Ματωμένα Χώματα», στο αμφιθέατρο Ν. Μουδανίων, 27/8/2022 (ρεπ. σελ. 51)

Από τον 52ο Κολυμβητικό Διάπλου του Τρωναίου κόλπου, Νικήτη, 03/09/22 (ρεπ. σελ. 51)

Μικρασιατική Καταστροφή. Από την εγκατάλειψη της Νικομήδειας

Φωτογραφίες του Χριστόδουλου Γερογιάννη (†) (ρεπ. σελ. 51)

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑ, ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΤΟΥ 2022

ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ ΣΥΝΕΣΙΟΣ,
 Ίερών Ἀνδρῶν Ἡσυχαστήριον
 «Ὅσιος Ἀρσένιος ὁ Καππαδόκης»
 Βατοπαίδιον Χαλκιδικῆς

Ἔνα ὁδοιπορικό στή Μικρά Ἀσία, στή μεγάλη στεριά τῆς Ἀνατολῆς, κατά τόν μικρασιάτη Φώτη Κόντογλου. Ἔνα προσκύνημα, σ' αὐτό τό ἔτος, 2022, ἑκατό χρόνια ἀπό τόν μεγάλο ξεριζωμό τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Παρά τίς διαδοχικές κατακτήσεις τοῦ Μικρασιατικοῦ χώρου, ἀπό τή μάχη στό Μάτζικερτ (1071) καί μετά, μέχρι τήν Ἄλωση τῆς Πόλης, τήν κατάρρευση τῆς Αὐτοκρατορίας τῆς Τραπεζούντας καί τήν ἐπικράτηση τῶν Ὀθωμανῶν στά ἐδάφη τῆς πάλαι ποτέ ἔνδοξης Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ἑκατομμύρια Ἑλλήνων, ἔλληνοφόνων καί χριστιανῶν Ὀρθόδοξων, παρέμειναν ἐκεῖ στήν Ἀνατολή καί συνέχισαν νά υπάρχουν, κατά τούς αἰῶνες πού ἀκολούθησαν, ὡς φανεροί καί ὡς κρυφοί χριστιανοί. Τό γεγονός τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς τοῦ 1922 καί αὐτό τῆς Ἀναλλαγῆς, τό 1924, δέν ἔχουν προηγούμενο στήν ἱστορία τοῦ Γένους μας...

Καί τώρα, γιά ποιόν λόγο πηγαίνουμε ἐκεῖ; Πιά νά θυμηθοῦμε τήν τραγωδία στους τόπους, ὅπου ἔγινε; Πιά νά κλάψουμε στά ἑρείπια; Πιά νά ἀναλογιστοῦμε ὅλη ἐκείνη τή φοβερή περιπέτεια τῆς Φυλῆς μας; Ποιός ὁ λόγος αὐτοῦ τοῦ ταξιδιοῦ;

Ἡ ἀπάντηση στά ἐρωτήματα αὐτά εἶναι διαφορετική ἀπό αὐτήν πού ἴσως περιμένουμε. Πηγαίνουμε γιά κάτι τό ἀνέλπιστο, τούλάχιστον γιά τόν 20ο αἰῶνα, πού πέρασε. Κάτι πού συντελεῖται ἀθόρυβα ἀλλά σταθερά καί προετοιμάζει τήν πολυπόθητη ἀνάσταση. Φέρνει τή φλόγα, γιά νά ἀνάψουν, σιγά-σιγά, οἱ ἀπό αἰῶνες σβησμένες λυχνίες τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν μονῶν καί τῶν προσκυνημάτων στήν ἀντίπερα πλευρά τοῦ Αἰγαίου.

Ξεκινοῦμε, λοιπόν, τό Σάββατο 2 Ἰουλίου, γιά νά παρευρεθοῦμε στά ἐγκαίνια τῆς νεόκτιστης ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Παύλου, στό Μανάβγκαντ, κοντά στή Σίδη, μία ὥρα ἀνατολικά τῆς μεγάλης πόλης τῆς Ἀττάλειας στή νότια Τουρκία, στά μέρη ὅπου περιόδευσε καί κήρυξε ὁ μέγας Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν.

Τό ἴδιο βράδυ μείναμε στήν πολύκλαυστη Σμύρνη καί τήν ἐπαύριο, Κυριακή, λειτουργηθήκαμε στόν Ἱ. Ναό Ἁγίας Φωτεινῆς, ἱερουργούντος τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, Σεβασμιωτάτου κ. Βαρθολομαίου, μετά τοῦ ἐφημερίου τοῦ ναοῦ. Μετά τή Θεία Λειτουργία εἶχαμε τήν εὐκαιρία νά συνομιλήσουμε μέ τόν Μητροπολίτη, ὁ ὁποῖος μᾶς ἔφερε σέ ἐπαφή μέ κάποια μέλη τοῦ ἐκκλησιασματος, νεοφωτιστούς καί κατηχουμένους. Τήν εἴσοδο τῆς ἐκκλησίας φρουροῦσαν, γιά τή δική μας ἀσφάλεια, ἀστυνομικοί, μέ τούς ὁποίους κάναμε γνωριμία καί δώσαμε μικρά ἀναμνηστικά δωράκια. Ἔνας ἀπό αὐτούς μᾶς ἔδωσε καί τόν

ἀριθμό τοῦ κινητοῦ του, γιά νά ἔχουμε ἀργότερα τή δυνατότητα ἐπικοινωνίας. Ἐπειτα φύγαμε, γιά νά συνεχίσουμε τήν πορεία μας νοτιοανατολικά, καί νά φθάσουμε, ἀργά τό βράδυ, στήν Ἀττάλεια.

Τήν ἄλλη μέρα, ἔλαβε χώρα ἡ τελετή τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀποστόλου Παύλου, γεγονός πού ἀποτελοῦσε καί τόν σκοπό τοῦ προσκυνηματός μας. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι πρόκειται γιά τή δεύτερη ἐκκλησία, πού ἀνεγείρεται ἐκ θεμελιῶν στή γείτονα χώρα, μετά τά μαῦρα ὀρόσημα τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ (1922 & 1924). Ὁ Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Εὐδοκιάδος κ. Ἀμβρόσιος -μέ ἱερεῖς καί διακόνους ἀπό τήν Ἑλλάδα καί τήν τοπική Ἐκκλησία- ἐτέλεσε κατά τήν τάξιν τά ἐγκαίνια, τή Θεία Λειτουργία καί τή χειροτονία εἰς διάκονον εὐσεβοῦς ἐγγάμου νέου, ἀπό τή Ρωσική Κοινότητα τῆς περιοχῆς. Ὅπως ὁ Θεοφιλέστατος εἶπε στόν λόγο του, ὁ νεοχειροτονηθεὶς ἔλαβε τό ὄνομα «Σωτήριος», κατά τήν ἐπιθυμία τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, εἰς τιμὴν καί μνήμην τοῦ προσφάτως τότε ἐκδημήσαντος Μητροπολίτου Πισιδίας Σωτηρίου, αὐτοῦ πού οὐσιαστικά συνετέλεσε στό νά ἀποβεῖ, στίς μέρες μας, ἡ Μητρόπολη Πισιδίας μιά ζωντανή ἐκκλησία μέ ποιμένες καί ποιμνιο.

Μετά τήν ἀκολουθία καί τό κέρασμα, στήν αἴθουσα κάτω ἀπό τόν ἱερό ναό, ὁ Θεοφιλέστατος μᾶς προσέφερε μιά δροσιστική κρουαζιέρα, μέ ποταμόπλοιο, στά νερά τοῦ Μέλανος ποταμοῦ, καί ἔπειτα μᾶς παρέθεσε τράπεζα. Ἐκεῖ εἶχαμε τήν εὐκαιρία νά γνωρίσουμε ἀπό κοντά μέλη τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας καί νά διακρίνουμε τόν ζήλο τους γύρω ἀπό τή χριστιανική πίστη καί ζωῆ.

Καθὼς βρισκόμασταν στήν ἐκκλησιαστική Ἐπαρχία τῆς Πισιδίας, θά ἦταν παράλειψη, ἂν δέν πηγαίναμε νά προσκυνήσουμε καί στήν ἐπίσης νεόκτιστη καί ἐγκαίνιασμένη ἐκκλησία τῆς Παναγίας Πισιδιώτισσας, στήν Ἀλάγεια ἢ, κατά τό παλαιότερον, Ἀλάγεια, ἀνατολικά τῆς Ἀττάλειας. Ἐκεῖ μᾶς ὑποδέχθηκε ἐγκάρδια ὁ ἐφημέριος τοῦ ναοῦ, μᾶς μίλησε γιά τό ἱστορικό τῆς ἀνεγέρσεώς του καί μᾶς ξενάγησε στους πέριξ χώρους, ὅπου καί τό Βαπτιστήριο. Ὁ ναός αὐτός εἶναι ὁ πρῶτος πού κτίσθηκε ἐκ θεμελιῶν στή Μικρά Ἀσία, τά τελευταῖα χρόνια. Ἐτσι, τελείωσε καί ἡ τρίτη ἡμέρα τοῦ προσκυνηματος. Καθὼς μᾶς βρῆκε ἐκεῖ τό δειλινό, ψάλαμε τόν ἀρχαῖο ὕμνο «Φῶς ἰλαρόν» καί διαβάσαμε καί τό σχετικό κείμενο τοῦ Κόντογλου «Φῶς ἐσπερινόν».

Τήν ἐπομένη, εἶχαμε τήν εὐκαιρία καί ἄλλης θείας Λειτουργίας μέσα στήν Ἀττάλεια, στόν ἀνακαινισμένο Ἱ. Ναό τοῦ Ἁγίου Ἀλυπίου, πού θεωρεῖται καί ὁ Μητροπολιτικός.

Όπως μās πληροφορήσε ο Θεοφιλέστατος, στήν ἐκκλησία αὐτή τελείται καθημερινῶς ἡ θεία Λειτουργία, ὅλο τόν χρόνο. Μετά τό πέρας τῆς ἀκολουθίας, ὅπου, κατά τήν Παράδοση, ἀποβιβάσθηκε, ἐρχόμενος ἀπό τήν Κύπρο, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Στό λιμανάκι αὐτό, φέτος, τήν ἡμέρα τῶν Θεοφανείων, ζῆπαιτα ἀπό ἐνενήντα ἐννέα χρόνια, τελέσθηκε ὁ Ἁγιασμός τῶν ὑδάτων, μέ μεγάλη ἐπισημότητα καί λιτανευτική πορεία, παρουσία πλήθους κόσμου, χριστιανῶν καί ἀλλοθρήσκων. Ἐκεῖ κοντά εὐρίσκεται καί ἕνα ἰσλαμικό τέμενος, παλαιά ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Καθῶς εἰσήλθαμε στόν χώρο ἐκεῖνο μέ τόν Θεοφιλέστατο, συναντήσαμε τόν χότζα, πού μās ὑποδέχθηκε ἐγκάρδια καί, χωρίς καμία ἀντίρρηση, μās ἐπέτρεψε νά ψάλομε τό ἀπολυτίκιο τοῦ ἁγίου Εὐαγγελιστοῦ, ὅταν ἐμεῖς τό ζητήσαμε. Ἐντύπωση μās ἔκανε, μέσα στό τζαμί, τό σύστημα τῆς βυζαντινῆς ἐπιδαπέδιας θερμάνσεως, μέρος τοῦ ὁποῖου σώζεται καί εἶναι ὁρατό στό δάπεδο, μέσα σέ εἰδική γυάλινη θήκη.

Ὁ χρόνος, ὅμως, μās ἐπίεξε νά ἀναχωρήσουμε, γιά νά φθάσουμε, μετά ἀπό δίωρη διαδρομή, στή Σπάρτη τῆς Πισιδίας, τήν φημισμένη γιά τήν καλλιέργεια τῶν ρόδων, ἀλλά καί γιά τήν ἐκεῖ ἰσχυρή παρουσία ζηλωτῶν περί τήν πίστιν μωαμεθανῶν. Εἶδαμε ἐξωτερικά τίς δύο μεγάλες ἐκκλησίες τῆς πόλεως, πού βρίσκονται σέ ὄχι καλή κατάσταση, καί ψάλαμε καί τά σχετικά ἀπολυτίκια, τοῦ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου καί τῶν Εἰσοδίων. Ἀπό τή Σπάρτη παραλάβαμε μαζί μας καί κάποιον ἐντόπιο κατηχούμενο, μέ μεγάλο ἐνθουσιασμό, πού ἔχει σκοπό νά ἐργασθεῖ ἱεραποστολικά καί νά προσπαθήσει, μέ τόν γραπτό λόγο, νά ἀλλάξει τή γνώμη πού ἔχουν οἱ ὁμοεθνεῖς του γιά τόν Χριστό καί τήν Ἐκκλησία Του.

Τό ἀπόγευμα τῆς ἴδιας ἡμέρας, βρεθήκαμε στή λίμνη Χοϊράνη, σέ ὑψίπεδο ἄνω τῶν 1.000 μέτρων, στήν ἄκρη τῆς ὁποίας ὑπάρχει ἕνα γραφικότατο νησάκι, συνδεόμενο τώρα μέ τή στεριά, μέ οἰκισμό κάποτε καθαρά ἑλληνικό καί μέ τήν ἀνακαινισμένη ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων. «Νησί» εἶναι τό ὄνομα τοῦ χωριοῦ, ἐνῶ, στά βυζαντινά χρόνια, ἐκαλεῖτο «Ἀκρωτήριον». Περπατήσαμε μέσα στό χωριό, γευθήκαμε κάποιους ὄριμους καρπούς τῶν δένδρων, ἐνῶ οἱ κάτοικοί του μās χαίρετοῦσαν καλοσυνάτα.

Ἡ ἐπόμενη διανυκτέρευση μας εἶχε ὀρισθεῖ γιά τήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας (σημερινό Πάλβατς) καί ἔτσι ἀφήσαμε τό ὠραῖο Νησί μέσα στίς πορφυρές ἀνταύγειες τοῦ δειλinoῦ πάνω ἀπό τή λίμνη, εὐχόμενοι νά ἀξιωθοῦμε κάποτε νά λειτουργήσουμε στήν ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων. Ὁδεύσαμε κατόπιν ἐκεῖ, ὅπου κάποτε πέρασε καί ἐκήρυξε ὁ μέγας Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος, σταλμένος ἀπό τόν Σέργιο Παῦλο, Ρωμαῖο διοικητή τῆς Πάφου καί προσήλυτο στήν χριστιανική πίστη, πού εἶχε, ὡς νεοφώτιστος, τή μεγάλη ἐπιθυμία νά γνωρίσουν τόν μόνον ἀληθινό Θεό καί οἱ συγγενεῖς του στή μικρή, ὅπως λέγεται, Ἀντιόχεια (βλ. τήν σχετική ἀναφορά στό 13ο κεφάλαιο τῶν Πράξεων).

Τήν ἐπομένη ἡμέρα, πήγαμε στόν ἀνεσκαμμένο ἀρχαιολογικό χώρο τῆς Ἀντιόχειας καί εἶχαμε τή μεγάλη τιμή - ἀντί ἄλλου ξεναγοῦ- νά ξεναγηθοῦμε σέ ὅλη τήν ἔκτασή της ἀπό τόν ἀρχαιολόγο καθηγητή τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σπάρτης καί ὑπεύθυνο τῶν ἀνασκαφῶν, κ. Μεχμέτ. Ξεκινήσαμε ἀπό τά ἐρείπια τῆς ἐβραϊκῆς συναγωγῆς τῆς πόλεως, ἐκεῖ ὅπου ἀκούστηκε, γιά πρώτη φορά, τό κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καί ὅπου κτίσθηκε, στά χριστιανικά χρόνια, μέγας ναός ρυθμοῦ βασιλικῆς, στό ὄνομα τοῦ οὐρανοβάμονος Ἀποστόλου. Ἐκεῖ ἐτελέσαμε καί τρισάγιο ὑπέρ ἀναπαύσεως τοῦ μακαριστοῦ κυροῦ Σωτηρίου, γνωστοῦ καί φίλου τοῦ ἀνωτέρω καθηγητοῦ, ὁ ὁποῖος, στό τέλος τῆς ξεναγήσεως, μās ἀφιέρωσε τό δίγλωσσο πόνημά του, σχετικά μέ τήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας, λέγοντας καί τονίζοντας ὅτι εἴμαστε πάντοτε εὐπρόσδεκτοι στόν χώρο του.

Ἐπρεπε, ὅμως, νά ἀποχωρήσουμε ἀπό τόν εὐλογημένο ἐκεῖνο τόπο, μέ τόν ὁποῖο συνδέονται καί ἄλλοι ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως ὁ ἅγιος Χαράλαμπος, πού μάρτυρησε ἐκεῖ, καί ἡ ἅγια Μαρίνα, πού ἦταν ἡ ἰδιαίτερη πατρίδα της, καί νά πορευθοῦμε καί πάλι πρὸς τήν Σμύρνη, γιά τήν τελευταία μας διανυκτέρευση. Στή διαδρομή βλέπαμε πινακίδες, πού μās παρέπεμπαν σέ ἀρχαίες καί σέ βυζαντινές πόλεις, σέ ἐκκλησίες τῆς Ἀποκαλύψεως, σέ μέρη συνδεόμενα μέ θαυμαστά γεγονότα (Ιεράπολις, Χῶνες, Κολοσσαί, Σάρδεις, Θυάτειρα, Φιλαδέλφεια, Κοῦλα, Οὐσάκ...). Δέν ὑπῆρχε, ὅμως, χρόνος νά κάνουμε τήν ὁποιαδήποτε παράκαμψη καί νά ἐπισκεφθοῦμε, ἔστω καί μία ἀπό αὐτές.

Φθάνοντας στή Σμύρνη, μās περίμενε μία εὐχάριστη ἐκπληξη: Ἦλθε νά μās συναντήσει στό ξενοδοχεῖο ἕνας ἀπό τοὺς ἀστυνομικούς, πού φρουροῦσαν τήν ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς, τήν περασμένη Κυριακή, τήν ὥρα τῆς Θείας Λειτουργίας. Εἶχε συνεννοηθεῖ γιά τή συνάντηση αὐτή μέ κάποιο μέλος τῆς ὁμάδος μας, πού μιλάει τήν τουρκική, ὡς δευτέρα μητρική του γλῶσσα. Κάθισε μαζί μας ἀρκετή ὥρα, ἐκφράζοντας κάποιες καλοπροαίρετες ἀπορίες σέ θέματα θρησκευτικά καί δεχόμενος εὐχαρίστως μερικά βιβλία μέ βίους Ἁγίων στήν τουρκική γλῶσσα, πού τοῦ δωρήσαμε. Ὁ Θεός, πού γνωρίζει τά μύχια τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἄς τοῦ δώσει -κατά τήν προαίρεσή του- τήν ἐπίγνωση τοῦ θείου θελήματος.

Τήν ἐπομένη, πήραμε νωρίς τόν δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς καί, περνώντας ἀπό τό ξακουστό Ἄιβαλί, κάναμε μία ὠριμία στάση σ' αὐτό. Μερικοί πρόλαβαν καί πετάχτηκαν καί μέχρι τό Μοσχονήσι...

Στό τέλος αὐτοῦ τοῦ εὐλογημένου ὁδοιπορικοῦ, δύο συναισθήματα κυριαρχοῦσαν στίς καρδιές μας: πρῶτα ὅτι ἡ Μικρασία εἶναι μέχρι σήμερα ἡ ἀγιάτρευτη πληγή τοῦ Ἑλληνισμοῦ καί ὕστερα ὅτι ὁ Χριστός ζεῖ ἐκεῖ, ὅπως εἶδαμε νά γράφει μέ χαραγμένα βαθιά γράμματα στό ἱερό μιάς ἐκκλησίας, ἐρειπωμένης ἀπό τό χρόνο καί τά βέβηλα χέρια, πού περιμένει, ὅμως, νά ἀκουστεῖ κάτω ἀπό τίς ἀψίδες τῆς τό Χριστός Ἀνέστη!

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

ΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΣΜΑΓΑΣ,
Δρ Αρχαιολόγος

Όταν, λίγο μετά το οδυνηρό 1922, κατέφθασαν στη Χαλκιδική τα πολύπαθα πλήθη των Μικρασιατών προσφύγων, να υποψιάζονταν άραγε ότι, τρεις χιλιάδες χρόνια πριν, είχε προσαράξει, στις ίδιες αμμουδιές, αναζητώντας ασφάλεια, ένας άλλος συντοπίτης τους; Πρόκειται για τον μυθικό Αινεία, τον γιο του Αγχίση και της θεάς Αφροδίτης, ο οποίος, μετά την καταστροφή της Τροίας, φορτώθηκε στις πλάτες του τον γέρο πατέρα του και τα ιερά των ναών και, κρατώντας από το χέρι τον μικρό του γιο, εγκατέλειψε τη φλεγόμενη πόλη, μαζί με αρκετούς συμπατριώτες του.

Στο ταξίδι προς τη σωτηρία, αφού αναχώρησε από τα Δαρδανέλια, που οφείλουν το όνομά τους στον Αρκάδα πρόγονό του, Δάρδανο, κι έπλευσε στο Αιγαίο, προσάραξε στην Παλλήνη, την αρχαία Κασσάνδρα, όπου αναζήτησε το συμμαχικό Θρακικό φύλο των Κρουσαίων, των πρώτων κατοίκων της χερσονήσου. Λίγο μετά, αποφάσισε να εγκατασταθεί, για κάποιο διάστημα, στην περιοχή του μεγάλου Έμβολου της Χαλκιδικής, όπου

ίδρυσε τη σημαντική πόλη Αίνεια, και αυτό που τώρα πια ονομάζεται Μεγάλο Καραμπουρνού, αποκαλέστηκε Αινεία Άκρα. Εκεί έθαψε και τον πατέρα του, ο οποίος δεν άντεξε τις ταλαιπωρίες του ξεριζωμού από την πατρίδα του στην είσοδο του Ελλήσποντου.

Ο πρόσφυγας Αινείας, αφού οικοδόμησε ναό στη Χαλκιδική, προς τιμήν της μητέρας του θεάς Αφροδίτης, συνέχισε το ταξίδι του προς την Ιταλία. Όμως, η γυναίκα του, με τις θυγατέρες της, ανάμεσα στις οποίες και η Ανθεμώνη, που έδωσε το όνομά της στη γειτονική πόλη της Ανθεμούντας, παρέμειναν στην περιοχή, όπου, μετά το 1922, εγκαταστάθηκαν πρόσφυγες από το Αγγελοχώρι του Ελλήσποντου και τη Μηχανιώνα της Προποντίδας.

Σήμερα, σε έναν λόφο, ανάμεσα στους δυο προαναφερθέντες προσφυγικούς οικισμούς, οι κάτοικοι εξακολουθούν να βρίσκουν αρχαία

νομίσματα, που απεικονίζουν τον πρώτο Μικρασιάτη συντοπίτη τους πρόσφυγα, που κατέπλευσε στη Χαλκιδική, τον Αινεία.

Νόμισμα της Αίνειας, με το πορτρέτο του Αινεία. Περί το 510-480 π.Χ.

Ο ΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΑΓΓΕΛΟΣ ΝΙΚΗΤΗΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ «ΙΛΟ -2022»

Το Caravansarai, Artistic Echanges διοργάνωσε το μεγάλο Διεθνές Φεστιβάλ Φωτογραφίας «ΙΛΟ», στις 14, 15 και 16 Αυγούστου 2022, στο Kutaisi της Γεωργίας, με συμμετοχές, κατόπιν πρόσκλησης, γνωστών φωτογράφων από όλο τον κόσμο.

Στον Πύργο Κατσάγγελο απονεμήθηκε το Μεγάλο Βραβείο, για τη συμμετοχή του με τα πορτραίτα του Ψυχιατρείου.

Ο Πύργος Κατσάγγελος γεννήθηκε στην Αρναία, το 1957. Είναι καθηγητής της Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ. Από το 2002 έως το 2005, ήταν Διευθυντής του Μουσείου Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, και, από το 2006 έως το 2010, Κοσμήτορας της Σχολής Καλών τεχνών του ΑΠΘ. Είναι Πρόεδρος της Εφορείας του Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης και μέλος του ΔΣ του Μητροπολιτικού Οργανισμού Μουσείων Εικαστικών Τεχνών Θεσσαλονίκης.

Μεταξύ των άλλων, έχει τιμηθεί με το 1ο Βραβείο Φωτογραφίας, Μουσείο Manege, Saint Petersburg, Ρωσία, 2010, 1ο Βραβείο Φωτογραφίας, Μουσείο Φωτογραφίας Τασκένδης, Μπιενάλε, Ουζμπεκιστάν, 2013, Βραβείο για εθνικές και διεθνείς διακρίσεις του ΑΠΘ, για την κατάκτηση του Διεθνούς Βραβείου Καλών Τεχνών από το International Exchange Center to Kobe (Ιαπωνία), 28 Ιανουαρίου 2016, Βραβείο του ΑΠΘ, 2016, Βραβείο Αριστείας του ΑΠΘ, για εθνικές και διεθνείς διακρίσεις, 29 Ιανουαρίου 2019.

Έργα του υπάρχουν στη μόνιμη συλλογή του Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης.

Το ΔΣ του Παγχαλκιδικού εκφράζει τα θερμά του συγχαρητήρια.

Σημειώνουμε ότι ο κ. Κατσάγγελος, όταν ήταν Κοσμήτορας στην Σχολή Καλών Τεχνών, μετείχε από το Πανεπιστήμιο στην επιτροπή ανέγερσης του Ανδριάντα του Αριστοτέλη στο ΑΠΘ. Η συμβολή του στην ανέγερση του μεγάλου αυτού έργου του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, ήταν μεγάλη.

Τον ευχαριστούμε ιδιαίτερα.

Το ΔΣ

ΕΝΑΣ ΟΡΓΑΝΟΠΑΙΧΤΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΑΡΜΑΡΑ ΤΗΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ ΣΤΟΝ ΝΕΟ ΜΑΡΜΑΡΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΓΓ. ΣΜΑΓΑΣ
και ΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΣΜΑΓΑΣ

Η καταστροφή του 1922 είχε σημαντικές επιπτώσεις και στις δύο πλευρές του Αιγαίου, αφού ξερίζωσε από τη Μικρά Ασία το Ελληνικό στοιχείο, ενώ ταυτόχρονα μπόλιασε το Ελλαδικό κράτος με πληθυσμούς και πολιτισμούς, που το διαμόρφωσαν καθοριστικά. Στη Χαλκιδική ειδικά, δημιουργήθηκαν 33 νέοι οικισμοί για εγκατάσταση προσφύγων, ένας από τους οποίους είναι ο Νέος Μαρμαράς, στον οποίο φιλοξενήθηκαν κάτοικοι από τον Μαρμαρά της Προποντίδας. Ανάμεσα στους πρόσφυγες υπήρχαν και οργανοπαίχτες, οι οποίοι έφεραν μαζί τους ήχους της γειτονικής τους Κωνσταντινούπολης, με τους οποίους επηρέασαν την ντόπια μουσική Παράδοση.

Από εκείνους τους πρόσφυγες μουσικούς στον Νέο Μαρμαρά της Σιθωνίας, δεν βρίσκεται κανείς πλέον στη ζωή, οπότε η εξασφάλιση πληροφοριών, σε σχέση με τη μουσική τους διάσταση, εξαρτάται εξολοκλήρου από το ελάχιστο φωτογραφικό υλικό, που εξακολουθεί να διαφυλάσσεται στον δραστήριο Πολιτιστικό Σύλλογο «Προϊκόννησος», καθώς και από τις προφορικές μαρτυρίες των συγγενών τους. Μια τέτοια φωτογραφία μουσικού, που δημιουργεί ιδιαίτερη αίσθηση, γιατί κουβαλά όλη την αύρα και την αρχοντιά των Ελλήνων της Μικράς Ασίας, απεικονίζει τον Λογοτριβή Χρήστο του Αντωνίου (04/02/1889 - 23/7/1960) ως έναν γοητευτικό νέο, εξαιρετικά καλοντυμένο, με ένα λαούτο στα πόδια του.

Το συγκεκριμένο όργανο φαίνεται εξαιρετικής ποιότητας, με τις μισές ντούγιες από κελεμπέκι, με σπαστό μπράτσο, με λεοντοκεφαλή στο κεφαλάρι και μεταλλικά κλειδιά, ίσως από μαντόλα. Από τη μάνα (στρογγυλό σημάδι στην ταστιέρα του οργάνου), που βρίσκεται δύο τάστα πίσω από το κανονικό, φαίνεται ότι ίσως είχε άλλο κούρδισμα από το συνηθισμένο. Διακρίνεται, μάλιστα, και η πένα/πτερό όρνιου, με την οποία ο Χρήστος Λογοτριβής χτυπούσε τις χορδές.

Ο εικονιζόμενος Χρήστος Λογοτριβής είχε φύγει από τον Μαρμαρά της Προποντίδας αρκετά πριν

τη Μικρασιατική καταστροφή και πήγε στην Αμερική, όπου εργάστηκε στην κατασκευή σιδηροδρόμων, μέχρι την ηλικία των 30 ετών περίπου. Φαίνεται ότι εκεί έμαθε από άλλους Ρωμιούς να παίζει λαούτο, ενώ η σωζόμενη φωτογραφία μάλλον ανήκει σε εκείνη την περίοδο.

Όταν ο Χρήστος Λογοτριβής επέστρεψε από την Αμερική στον Μαρμαρά της Προποντίδας, αγόρασε κτήματα, με τα χρήματα που είχε εξοικονομήσει, και παντρεύτηκε την Ελένη, το γένος Μπουλάκη, με την οποία απέκτησε τρία αγόρια και δύο κορίτσια, τον Ευστράτιο, τον Γρηγόριο, τον Αντώνιο, την Αφεντοπούλα και την Παρσένια. Όμως, στο μεσοδιάστημα έγινε η Μικρασιατική καταστροφή, εξαναγκάζοντάς τον να εγκαταλείψει όλο του το βίος και να φτάσει πρόσφυγας στη Σιθωνία, αφού είχε περιπλανηθεί μαζί με άλλους Μαρμαρινούς και είχε μείνει για λίγο καιρό στη Λίμνη Ευβοίας.

Όταν εγκαταστάθηκε πια μόνιμα στον Νέο Μαρμαρά Χαλκιδικής, άρχισε, παράλληλα με τις άλλες ασχολίες του, να εργάζεται και ως οργανοπαίχτης, εμπλουτίζοντας και αυτός, όπως και οι υπόλοιποι Μικρασιάτες πρόσφυγες, το τοπικό μουσικό ιδίωμα με αμανέδες, νησιώτικα και ανατολίτικα τραγούδια. Βέβαια, τις περισσότερες φορές, δεν έπαιζε σε ντόπια χωριά, αλλά κυρίως σε προσφυγικά, όπου ο κόσμος είχε αντίστοιχα ακούσματα, όπως στη Σάρτη, στα Πυργαδίκια, στα Νέα Ρόδα και στην Αμμουλιανή, οι κάτοικοι των οποίων κατάγονταν όλοι από τα νησιά της Θάλασσας του Μαρμαρά.

Στα γλέντια αυτών των χωριών πήγαινε και έπαιζε με διάφορους άλλους από τον παλιό Μαρμαρά, όπως τον Τσαμούχη Αντώνη του Μιχάλη (20/6/1892 - 08/6/1975 - κλαρίνο), τον Αθανασίου Αναστάση του Ιωάννη (22/5/1919 - 19/02/2013 - κλαρίνο), τον Μουλά Σταμάτη του Νικολάου (16/12/1912 - 11/06/2004 - βιολί), τον Γκιώτη Νικόλαο του Σταυρινού (28/8/1922 - 25/7/2011 - βιολί), ο οποίος βαφτίστηκε επάνω στο πλοίο, που τον μετέφερε στην Ελλάδα, τον Κούφα-

Ο οργανοπαίχτης
Χρήστος Λογοτριβής, γεννημένος
στον παλιό Μαρμαρά, το 1889

τζη Θεόδωρο του Σταύρου (28/11/1892 - 28/11/1975 - βιολί / λαούτο), ενώ, κάποια στιγμή, έπαιξε και με τον αδερφό του προηγούμενου, τον Κούφατζη Στέφανο του Σταύρου, που ζούσε στην Αμερική, εργαζόμενος ως βιολιστής σε ατμόπλοια ποταμών, με ικανότητα μάλιστα ανάγνωσης παρτιτούρας. Συνεργάστηκε και με νεότερους οργανοπαίχτες, που γεννήθηκαν στον Νέο Μαρμαρά, στην αρχή της ίδρυσής του, κυρίως σε φιλικές συνάξεις μέσα στο χωριό, όπως τον Κούφατζη Παναγιώτη του Θεοδώρου (02/8/1925 - 30/7/2010 - λαούτο), τον Πουβαρλάκη Απόστολο του Θεμιστοκλή (01/8/1924 - 16/5/2005 - κλαρίνο), τον Γκιζγκή Παράσχο του Θεοδώρου (07/02/1935 - 20/9/2007 - βιολί), καθώς και με μουσικούς, που τους συνέδεαν κοινές μουσικές παραδόσεις, όπως τον Λέσβιο, μόνιμα εγκατεστημένο στον Άγιο Νικόλαο Σιθωνίας, Πατρέλη Γεώργιο του Ευστρατίου (01/01/1918 - 15/12/2001 - κλαρίνο), καθώς και με τον κοντοχωριανό του, από τον Παρθενώνα, Πολίτη Βασίλη του Κωνσταντίνου (10/12/1922 - 02/5/2019 - βιολί).

Ο ίδιος είχε διδάξει λαούτο και στους δύο πρώτους γιους του, που γεννήθηκαν μέσα στη δίνη των γεγονότων της Μικρασιατικής καταστροφής, τον Λογοτριβή Ευστράτιο (11/9/1922 - 25/8/2017) και τον Λογοτριβή Γρηγόριο (02/01/1923 - 03/11/2014), οι οποίοι, αφότου σε παιδική ηλικία έφτασαν στον Νέο Μαρμαρά, έγιναν σπουδαίοι μουσικοί, και ειδικά ο πρώτος συνεργάστηκε με γνωστά ονόματα μουσικών, όπως τη Νίτσα Τσίτρα - τραγούδι, τον Μανώλη Παπαγεωργίου - κλαρίνο, τον Λεωνίδα Κουφογιάννη -

κλαρίνο κ.λπ. Τα λαούτα των δύο αδερφών, κατασκευής Κοπελιάδη, από την Αθήνα της δεκαετίας του '30, με τα οποία στήριζαν το οικογενειακό εισόδημα, εξακολουθούν να τα διαφυλάττουν ως οικογενειακά κειμήλια τα εγγόνια του Χρήστου Λογοτριβή, Αλκιβιάδης του Ευστρατίου και Χρήστος του Γρηγορίου, και μάλιστα ο δεύτερος το διατηρεί λειτουργικό, παίζοντάς το ακόμα.

Ο Χρήστος Λογοτριβής, λοιπόν, από τον οποίο διασώζεται αυτή η περίφημη φωτογραφία, με το λαούτο στην αγκαλιά του, πριν τη Μικρασιατική καταστροφή, επηρέασε με διάφορους τρόπους, είτε ο ίδιος είτε μέσω των γιων του, τα μουσικά δεδομένα στη νέα του πατρίδα, στη Χαλκιδική, όπως το ίδιο έκαναν και όλοι οι υπόλοιποι Μαρμαρινοί οργανοπαίχτες, με τους οποίους συνεργάστηκε.

Η Ειρήνη Σαββοπούλου (όρθια) με μια φίλη της χαίρονται τα μαντολίνα τους, στο Μπαλαμπάνι του Νέου Μαρμαρά

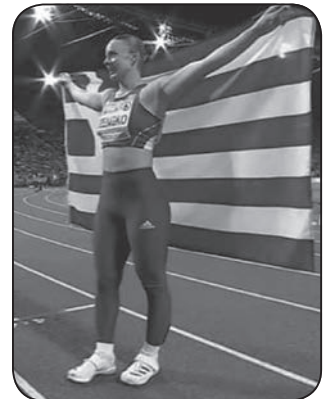
Νέα μουσική πνοή έδωσαν ακόμα και γυναίκες, που απεικονίζονται σε κάποια άλλη φωτογραφία να παίζουν μαντολίνο, στο Μπαλαμπάνι της Σιθωνίας, καθώς περίπου 30 κορίτσια κατείχαν το συγκεκριμένο όργανο στην παλιά πατρίδα, δείχνοντας το υψηλό κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο των Μαρμαρινών της Προποντίδας. Π' αυτόν τον λόγο και οι σημερινοί απόγονοι εκείνων των προσφύγων στον Νέο Μαρμαρά εξακολουθούν να τιμούν τις μουσικές τους παραδόσεις και αφηγούνται ότι οι παππούδες και οι γιαγιάδες τους πέθαναν με τον καημό του παλιού Μαρμαρά, όπως συνέβη και με τον Χρήστο Λογοτριβή που αγαπημένο τραγούδι, μέχρι το τέλος της ζωής του, ήταν το «Σαν τα Μάρμαρα της Πόλης».

ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΡΙΑ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΤΟΝ ΑΚΟΝΤΙΣΜΟ Η ΕΛΙΝΑ ΤΖΕΝΓΚΟ

Το χρυσό μετάλλιο στο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Στίβου 2022, που διεξήχθη στο Μιλάνο, τον Αύγουστο, κατέκτησε η Ελίνα Τζένγκο, από τη Ν. Καλλικράτεια, με βολή στα 65,81 μέτρα, η οποία αποτελεί και ατομικό ρεκόρ. Είναι, επίσης, η νεότερη αθλήτρια που κατέκτησε χρυσό ευρωπαϊκό τίτλο στο Ακόντιο.

Η Ελίνα Τζένγκο γεννήθηκε στις 2-9-2002 στην Ελλάδα και μεγάλωσε στη Ν. Καλλικράτεια. Οι γονείς της είναι Αλβανοί μετανάστες, που ζουν πολλά χρόνια στη χώρα μας. Είναι φοιτήτρια του Τμήματος Φυσικής Αγωγής και αθλητισμού του ΑΠΘ και αθλήτρια του Συλλόγου Α.Σ. Κένταυρος Καλλικράτειας, με προπονητή τον Γιώργο Μποτσκοριώφ. Θεωρείται ως ένα από τα ταλέντα του Ελληνικού Κλασικού αθλητισμού. Τον Οκτώβριο του 2018, επελέγη ως κορυφαία νέα αθλήτρια της Ευρώπης.

Το ΔΣ του Παγκυβερνητικού σας συγχαίρει για τη μεγάλη σας επιτυχία, την επιμονή σας, τον αγώνα σας, και σας ευχαριστεί, που ανεβάζετε την Ελληνική μας σημαία ψηλά.

ΝΕΑ ΣΚΙΩΝΗ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ, ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΠΡΟΣΦΥΓΟΧΩΡΙ

ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΜΑΚΡΟΓΙΑΝΝΗΣ,
Ομότιμος Καθηγητής ΑΠΘ

Ως γνωστόν, όλα σχεδόν τα προσφυγικά χωριά έχουν, πριν το όνομά τους, το πρόθεμα ΝΕΑ. π.χ. ΝΕΑ ΜΟΥΔΑΝΙΑ, ΝΕΑ ΦΩΚΑΙΑ κ.λπ. Το σημερινό χωριό ΝΕΑ ΣΚΙΩΝΗ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ, είναι λοιπόν προσφυγικό, ναι ή όχι; Η απάντηση είναι όχι. Υπάρχει γι' αυτό η παρακάτω ιστορία.

Η αρχαία Σκιώνη, και μετέπειτα Τσαπράνι, ήταν χτισμένη όχι παραθαλάσσια αλλά μέσα στο παρακείμενο βουνό, 8 χιλιόμετρα περίπου από τη Θάλασσα. Οι Τσαπρασιώτες κάτοικοι ασχολούνταν και με την αλιεία και είχαν, φυσικά, κτήματα και στην παραλία. Περί το 1918, άρχισαν να μετοικούν προς την παραλία. Μέχρι το 1931, είχαν μετοικήσει σχεδόν όλοι και δημιούργησαν έτσι το Νέο Τσαπράνι.

Πρώτοι οικιστές της παραλίας του Τσαπρασιού υπήρξαν δύο αδέρφια, από το χωριό της Χαλκιδικής Αδραμέρι. Τα δύο αυτά αδέρφια δούλευαν ως καρβουνιάρηδες στο παρακείμενο Αναστασίτικο Μετόχι. Ήλθαν στη παραλία του Τσαπρασιού, περί το 1884.

Συνάντησαν τυχαίως έναν βοσκό, τον Άγγελο Δρέπα. Αυτός, μόλις τους είδε, τους είπε: «*Καλώς τα τα παιδιά. Από πού είστε και τι γυρεύετε στα μέρη μας;*». Του απάντησαν: «*Είμαστε από το Αδραμέρι, και κάνουμε κάρβουνα στο Αναστασίτικο Μετόχι. Μας άρεσε η Κασσάνδρα και θέλουμε να βρούμε ένα μέρος, να το αγοράσουμε και να χτίσουμε ένα σπιτάκι, για να μένουμε εδώ μόνιμα*». Και αυτός τους απάντησε: «*Ναι, αυτό το κτήμα, από τη θάλασσα μέχρι το ορμάνι απάνω, περίπου 7 στρέμματα, είναι δικό μου. Αν μου δώσετε 5 λίρες, σας το δίνω*». «*Ναι, το παίρνουμε, παππούλη, αλλά δεν έχουμε όλα τα χρήματα τώρα. Να σου δώσουμε 3 λίρες και τις άλλες 2 μετά το Πάσχα, που θα πάμε στο χωριό να κάνουμε Πάσχα με τις οικογένειές μας*». Και ο γέρο Δρέπας τους απάντησε: «*Ναι, παιδιά μου, δώστε μου μόνο 1 λίρα και τις άλλες μετά το Πάσχα*».

Έτσι και έγινε. Μετά το Πάσχα, οι Αδραμερινοί πλήρωσαν τις υπόλοιπες 4 λίρες στον παπού, και άρχισαν να χτίζουν το σπιτάκι τους, το οποίο σύντομα

τελείωσαν. Στη συνέχεια, αγόρασαν και άλλα χωράφια και ελαιώνες, απέκτησαν πολλά παιδιά, έγιναν έτσι σπουδαίοι κτηματίες, και η περιοχή εκεί ονομαζόταν «τα Αδραμεριανά».

Οι Τσαπρασιώτες, βλέποντας τους Αδραμερινοίς ότι στην παραλία ζούσαν καλύτερα από αυτούς, άρχισαν σιγά-σιγά να φεύγουν από το χωριό και να εγκαθίστανται και αυτοί στην παραλία του χωριού τους. Έτσι, το νέο χωριό στην παραλία μεγάλωσε, αλλά δεν είχε εκκλησία ούτε και σχολείο.

Περί το 1931, επισκέφθηκε το χωριό αυτό ο αιδίδιμος Μητροπολίτης Κασσανδρείας, Ειρηναίος. Οι κάτοικοι τον υποδέχθηκαν με ενθουσιασμό και με πυροβολισμούς, όπως συνηθίζονταν τότε.

Με πρόταση, λοιπόν, του Ιεράρχη συγκρότησαν ερανική επιτροπή, υπό την προεδρία του τότε προκρίτου Δημητρίου Περιστεριανού. Η επιτροπή αυτή συγκέντρωσε, από δωρεές των κατοίκων και του Αγίου Όρους, περί τις 40 χιλιάδες δραχμές. Το οικοπέδο, περίπου 2 στρέμματα, ήταν δωρεά του γέρο-Δρέπα, και σύντομα χτίστηκε εκεί η εκκλησία και το σχολείο.

Με πρόταση του αιμνήστου Ειρηναίου, ο νέος ναός καθιερώθηκε στη μνήμη του Αγίου Νικολάου, προστάτη των θαλασσινών, αφού και το νέο τους χωριό είναι στην παραλία. Ο ναός του Τσαπρασιού ετιμάτο στο όνομα της Αγίας Τριάδος.

Κατά την πρώτη αρχιερατική λειτουργία στον νέο ναό, ο αιμνήστος Μητροπολίτης, αφού επήνεσε την ευσέβεια των κατοίκων, τους είπε: «Έως τώρα το μέρος αυτό ονομαζόταν Αδραμερινά. Προτείνω, από τώρα και εις το εξής, να λέγεται ΝΕΑ ΣΚΙΩΝΗ. Έτσι, θα θυμόμαστε και την Αρχαία Σκιώνη, που ήταν εδώ κοντά και, δυστυχώς καταστράφηκε, κατά τον γνωστό Πελοποννησιακόν πόλεμο, πριν από 2.500 περίπου χρόνια».

Έτσι, λοιπόν, καθιερώθηκε στο χωριό αυτό το όνομα ΝΕΑ ΣΚΙΩΝΗ, με ονοματοθέτη τον αιμνήστο Ιεράρχη Ειρηναίο.

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ ΕΚΔΡΟΜΗ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου αποφάσισε να πραγματοποιήσει εκδρομή, **τέλος Δεκεμβρίου - αρχές Ιανουαρίου**, στις **Δαλματικές ακτές**. Μία διαδρομή θα είναι Αεροπορική και μία Οδική. Η εκδρομή θα είναι πενήνήμερη (4 διανυκτερεύσεις). Οι ημερομηνίες της εκδρομής, η τιμή, καθώς και λοιπές λεπτομέρειες, θα ανακοινωθούν μετά την ολοκλήρωση της έρευνας αγοράς, με SMS και EMAIL.

Πληροφορίες: κ. Οικονόμου τηλ. 6973 425944 και κ. Κοτσάνης 6936 950188

Ο ΑΓΙΟΣ ΘΕΩΝΑΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟ ΑΥΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ, ΠΡΙΝ ΑΠΟ 500 ΧΡΟΝΙΑ

ΔΗΜ. Θ. ΚΥΡΟΥ,
Θεολόγος - Φιλολόγος

Ο Άγιος Θεωνάς γεννήθηκε στά τέλη του 16ου αϊ. Από ιστορικούς έρευνήτες καταγράφονται οι χρονολογίες 1495 και μετά τό 1450. Δέν γνωρίζουμε τόν τόπο καταγωγής του, τούς γονείς του και τή μόρφωσή του. Νεώτεροι έρευνήτες όνομάζουν τόν Άγιο Θεωνά Μυτιληναίο ή Λέσβιο ώς γεννηθέντα ίσως στό Πλωμάρι τής Λέσβου. Ο Άγιος Νικόδημος ό Άγιορείτης, στή βιογραφία του Άγιου, γράφει σχετικά: «Τίνα μέν είχε πατρίδα επί τής γής, ή τίνας και ποταπούς γονείς... από ιστορίαν, ή παράδοσίν τινα, ούκ έμάθομεν· ή διά τί ό Άγιος δέν έφανέρωσεν είς τινα τό όνομα τής πατρίδος και τών Γονέων του..., μέ τό νά έμίσησεν όλοτελώς πάντα τά γήϊνα πράγματα..., ή και διά τί ό πανδαμάτωρ χρόνος, καθώς και άλλα πολλά, ούτως ήφάνισε και τά τής ζωής περί του Άγιου ύπομνήματα και διηγήσεις».

Ο Άγιος Θεωνάς, όντας χειροτονημένος ώς πρεσβύτερος, μόνιαζε στήν Ί. Μονή του Παντοκράτορος του Άγιου Όρους και έκτελούσε καθήκοντα έφημερίου. Αργότερα, γνώρισε τόν Άγιο Ίάκωβο τόν Νεομάρτυρα, πού άσκήτευσε στή Σκήτη του Τιμίου Προδρόμου, ή όποία βρίσκεται κοντά στήν Ί. Μονή τών Ίβήρων, όπου και αυτός άσκήτευσε, γιά λίγον καιρό, ώς μαθητής στή συνοδεία του Ίακώβου, στήν όποία συμμετείχαν και οι μαθητές, ό μοναχός Ίάκωβος και ό ιεροδιάκονος Διονύσιος. Όταν ό γέροντάς του Ίάκωβος έφυγε από τό Άγιον Όρος, «άπό θείαν άποκάλυψιν» κινούμενος, οι ύποτακτικοί του (Ίάκωβος, Διονύσιος και Θεωνάς) τόν άκολούθησαν και έγκαταστάθηκαν μαζί του στή Μονή του Τιμίου Προδρόμου, πού βρίσκεται κοντά στο χωριό Δερβέστικα ή Τρεβέστικα (σήμερα Ανάληψη), στήν περιοχή τής Ναυπάκτου Αιτωλοακαρνανίας.

Οι Τούρκοι, βλέποντας τήν πνευματική δραστηριότητα του Γέροντα Ίακώβου, τόν συνέλαβαν μαζί μέ τόν Ίάκωβο και τόν Διονύσιο, και τούς φυλάκισαν στά Τρίκαλα. Αργότερα, τούς μετέφεραν στό Διδυμότειχο και ύστερα στήν Άνδριανούπολη, «όπου, μετά από πολήμερα βασανιστήρια, παρέδωσαν τίς άγιες ψυχές τους, τήν 1η Νοεμβρίου του 1519, καταταγμένες στή χορεία τών νεομαρτύρων». Ο Γέροντας Ίάκωβος, πριν «κοιμηθεί», έστειλε έπιστολή στους μαθητές του, γράφοντάς

τους νά ύποτάσσονται «εις τόν παπάν Θεωνάν...» και τούς λογισμούς τους νά έξομολογούνται σ' αυτόν.

Ο Άγιος Θεωνάς, έπικεφαλής τής συνοδείας τής Μονής του Τιμίου Προδρόμου Δερβέστικας, άποχώρησε τό έπόμενο έτος (1520) και έπανήλθε στό Άγιον Όρος, όπου έγκαταστάθηκε στήν Ί. Μονή Σίμωνος Πέτρας. Έκεί, μαθαίνοντας ότι τά λείψανα τών τριών νεομαρτύρων βρίσκονται θαμμένα στό Άρβανιτοχώρι, κοντά στήν Άνδριανούπολη, «έστειλαν και άνοιξαν τούς τάφους αυτών και έλαβαν τά λείψανά τους» στή Μονή, πού μόνιαζαν.

Τό 1522, ό Άγιος Θεωνάς και ή συνοδεία του, **έχοντας μαζί τους και τά λείψανα τών τριών νεομαρτύρων**, αναχώρησαν από τό Άγιον Όρος και έγκαταστάθηκαν

κοντά στη Θεσσαλονίκη, στή Μονή τής Άγίας Άναστασίας, σύμφωνα μέ τήν προφητεία του γέροντά τους Άγιου Ίακώβου, πού είπε, πριν από τό μαρτύριό τους, ότι, μετά από αυτό, θά συναντηθούν οι τρεις νεομάρτυρες και οι ζωντανοί τής συνοδείας του Άγιου Θεωνά «πλησίον τής Θεσσαλονίκης... και Θεού συνεργούντος εύρεθήσεται Μοναστήριον είς κατοικητήριον ήμών και γενόμεθα άχώριστοι και έν τώ νυν αιώνι και έν τώ μέλλοντι».

Ο Άγιος Θεωνάς, ώς Ήγουμένος, και ή συνοδεία του βρήκαν τό Μοναστήρι τής Άγίας Άναστασίας «μικρότατον, παλαιότατον και σεσαθρωμένο» και τό «άνήγειραν έκ βάθρων και λίαν ικανά κελλία διά τούς άδελφούς», οι όποιοι «χάριτι Χριστού έσυνάχθησαν έως έκατόν πενήκοντα ... και άπερνούσαν κοινοβιακήν ζωήν». Από τότε, τό Μοναστήρι, κατά τήν διάρκεια τής ήγουμενίας του, έσφιζε από ζωή.

Ο Άγιος Θεωνάς, ώς Ήγουμένος, «έστερέωσε καλώς» τό κοινόβιο Μοναστήρι «και κατά τόν τύπον και τά άσκητικά του Μεγάλου Βασιλείου έρρυθμισε και έκανόνισε τούς μαθητάς του νά πολιτεύονται». Μετά από όλες αυτές τίς ένέργειες και δραστηριότητες, γιά τήν ήσυχία του και γιά τήν άμεσότερη επικοινωνία του μέ τόν Θεό, έκτισε άσκητήριο στό βουνό Άφανάς (βλ. εικόνα), πού ύψώνεται πάνω από τό Μοναστήρι, προς ΒΑ του, και απέχει από αυτό ¾ τής ώρας πεζοπορώντας. Τό άσκητήριο αυτό είναι ύπο-

Η Λάρνακα του Αγίου Θεωνά

τυπώδες και πρόχειρο, πολύ μικρό σέ έκταση (σχεδόν 1 τ.μ.), αποτελείται από πέτρες, χωρίς συνδετική ύλη μεταξύ τους, και σώζεται μέχρι σήμερα, με μικροδιορθωτικές παρεμβάσεις. Ο Άγιος Θεωνάς, κατά καιρούς, αναχωρούσε από τό Μοναστήρι και ήσυχάζε εκεί μόνος του, προσευχόμενος στόν Θεό. Λέγεται ότι καθημερινά βρισκόταν εκεί, έκτός Σαββάτου και Κυριακής, όποτε επέστρεφε στό Μοναστήρι «και πάλιν συνήρχετο μέ τούς μαθητάς του, παρηγορών αυτούς πολλάκις μέ τήν θείαν διδασκαλίαν του και στηρίζων αυτούς εις τούς αγώνας του μοναχικού πολιτεύματος».

Λίγο πιό κάτω από τό άσκητήριο, υπάρχει, όπως λέγεται, μεγάλη τραπεζαρία, στην οποία γευμάτιζαν οι μοναχοί, και ή οποία σήμερα δέν σώζεται. Δίπλα σ' αυτήν, υπάρχει έξωκλήσι, πού τιμάται στην μνήμη του Αγίου Θεωνά, και κτίσθηκε πολύ αργότερα. Κάτω από τό έξωκλήσι του Αγίου Θεωνά, υπάρχει πηγή ύδατος, από την οποία, όπως λέγεται, εξυπηρετείτο ο Άγιος, χρησιμοποιώντας ως τροφή μόνο παξιμάδια, κατά τον καιρό της άσκησής του στό προαναφερθέν άσκητήριο, και ή οποία (πηγή) ονομάζεται από τούς πιστούς «Αγίασμα του Αγίου Θεωνά».

Τούς παραπάνω ιερούς τόπους, δηλαδή τό άσκητήριο, τό έξωκλήσι και τό αγίασμα, τό ύψόμετρο των οποίων δέν είναι εύκαταφρόνητο, επισκέπτονται – υπάρχει κατάλληλο μονοπάτι, πού προσφέρεται για την άνετη ανάβαση– κάθε χρόνο πολλοί επισκέπτες.

Οί άσχολούμενοι μέ τό Μοναστήρι και τον Άγιο Θεωνά ιστορικοί αναφέρουν στα έργα τους ότι ο Άγιος Θεωνάς χρημάτισε διδάσκαλος των μοναχών του Μοναστηριού. Συγκεκριμένα, αναφέρουν ότι τό Μοναστήρι χρησίμευε και ως ιερό διδασκαλείο του Αγίου Θεωνά, όπου δίδασκε «τάς ιεράς της ορθοδόξου ήμών πίστεως διδασκαλίας τοίς εκεί μονασταίς». Επίσης, αναφέρουν ότι ο Άγιος Θεωνάς ανέβαινε στην «ουρανομήκη και εύωδη κυπάρισσον» (βλ. εικόνα), πού βρίσκεται πολύ κοντά στό κοντινό στην Μονή έξωκλήσι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (200 μ. περίπου), και από εκεί «ο μακάριος εκείνος άνήρ άπεφθέγγετο την ήδύλαλον φωνήν του Ευαγγελίου τοίς αυτού μαθηταίς, οίτινες κυκλοτερώς καθημένοι περί την ιεράν ταύτην κυπάρισσον έπηκροώντο λίαν προθύμως και προσεκτικώς της γλυκυφθόγγου ταύτης άηδόνος». Επίπλέον, αναφέρουν ότι, κοντά στό έξωκλήσι των Αγίων Κηρύκου και Ίουλίτης, «άνευρίσκει τις και τά ιερά έρείπια του ιερού διδασκαλείου» του Αγίου Θεωνά.

Μετά από μακροχρόνια (13 έτών περίπου) εύδόκιμη ήγουμενία και γενικά ύπηρεσία στην Μονή, ο Άγιος Θεωνάς, επειδή ήταν γνωστή ή αγιότητά του, εξαιτίας και της έξω από την Μονή δράση του, κλήθηκε από την Έκκλησία να άρχιερατεύσει στόν χηρεύσαντα μητροπολιτικό θρόνο της Θεσσαλονίκης, προσφέροντας πολλά στό ποιμνίο του και γενικά στην Έκκλησία.

Ο Άγιος Θεωνάς, μετά από 6 χρόνια άρχιερατίας,

«έκοιμήθη» ως Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, τό 1541 ή τό 1542, και ή Έκκλησία, λόγω της αγιότητάς του, τον κατέταξε στόν χορό των Αγίων. Άμέσως μετά, τό λείψανό του μεταφέρθηκε, μέ θαυμαστό τρόπο, σύμφωνα μέ την παράδοση, και ένταφιάσθηκε στην Μονή της Αγίας Άναστασίας. Τό γεγονός αυτό, άναμφισβήτητο, κατά την γνώμη μου, δίνει άπάντηση στό έρώτημα, γιατί μεταφέρθηκε και ένταφιάσθηκε τό λείψανό του στην Μονή της Αγίας Άναστασίας και όχι σε άλλον τόπο πνευματικής δράσης του, και έχει ως εξής:

Μετά τον θάνατο του Αγίου Θεωνά, πού συνέβη στην Θεσσαλονίκη, τό λείψανό του, σύμφωνα μέ την παράδοση, διεκδικούσαν τρεις τόποι, στους οποίους ο Άγιος έδρασε πνευματικά, δηλαδή ή Θεσσαλονίκη, διότι ήταν επίσκοπος της, τό Άγιον Όρος, διότι εκεί άσκήτευσε για αρκετό διάστημα, και τό μοναστήρι της Αγίας Άναστασίας, διότι ήταν ήγουμένος της.

Πά να σταματήσει ή διένεξη ανάμεσα στους αντιπροσώπους των παραπάνω τόπων πνευματικής δράσης του Αγίου Θεωνά, προτάθηκε να τεθεί τό λείψανό του πάνω σε μία άμαξα, πού θα έσερναν βόδια, και σε όποιον τόπο, από τούς παραπάνω, θα πήγαιναν τά βόδια, εκεί θα γινόταν ή ταφή του Αγίου. Όλα αυτά τά έκαναν, διότι πίστευαν ότι τά γεγονότα, πού θα ακολουθούσαν, θα γινόταν – όπως και έγιναν– κατά θαυματουργικό τρόπο.

Τοποθέτησαν, λοιπόν, τό λείψανο του Αγίου Θεωνά στην άμαξα, και τά βόδια, σέρνοντάς την, άρχισαν να τραβούν ανατολικά. Μόλις, όμως, έφθασαν στην διασταύρωση του δρόμου πού ακολουθούσαν, μέ τον παρακαμπτήριο δρόμο, πού οδηγούσε στό μοναστήρι της Αγίας Άναστασίας, και προχώρησαν λίγο προς αυτό, έπесαν κάτω νεκρά.

Τό γεγονός αυτό, δηλαδή ο θάνατος των ζώων σε μέρος του μοναστηριού, ήταν θεϊκό σημάδι, ότι τό λείψανο του Αγίου Θεωνά έπρεπε να ένταφιασθεί, όπως και ένταφιάσθηκε, στό μοναστήρι της Αγίας Άναστασίας και αργότερα τέθηκε σε λάρνακα (βλ. εικόνα).

Η Όρθόδοξη Έκκλησία γιορτάζει την μνήμη του Αγίου Θεωνά, στις 4 Άπριλίου κάθε χρόνο, ενώ στην Μονή της Αγίας Άναστασίας γιορτάζεται πανηγυρικά την Δ' Κυριακή των Νηστειών.

Στό σημείο αυτό γεννιέται από πολλούς τό έρώτημα: Γιατί ή γιορτή της μνήμης του Αγίου Θεωνά μετατέθηκε από την 4η Άπριλίου στην Δ' Κυριακή των Νηστειών; Η άπάντηση δίνεται από τον λειτουργιολόγο καθηγητή της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ευάγγελο Θεοδώρου, στό βιβλίο του «Η μορφωτική άξια του ισχύοντος Τριφιδίου» (Αθήναι 1958, σελ. 27 - 28), όπου αναγράφεται ότι, σύμφωνα μέ την άρχαία συνήθεια, «έάν γνωστή μνήμη Αγίου έπιπτεν εις καθημερινήν ήμέραν της Μεγάλης Τεσσαρακοστής» (δηλαδή, σε ήμέρα αυστηρής νηστείας, όπως τέτοιες χαρακτηρίζονται όλες οι ήμέρες της Μεγάλης

Τεσσαρακοστής, πλήν Σαββάτων καί Κυριακῶν), «δέν ἐπετρέπετο ὁ ἑορτασμός κατά τήν ἡμέραν ταύτην», διότι ἡ Σύνοδος τῆς Λαοδικείας, μέ τόν 49ο Κανόνα της, καθορίζει ὅτι, κατά τή Μεγάλη Τεσσαρακοστή, Θεία Λειτουργία μπορεῖ νά τελεσθεῖ μόνο «ἐν τῷ Σαββάτῳ καί Κυριακῇ» (ὁ.π., σελ. 28). Ἐπειδή, λοιπόν, ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Θεωνᾶ ἦταν γνωστή, λόγω τῆς δράσης του, καί ἦταν ἀνάγκη πανηγυρισμοῦ της, μέ τέλεση Θείας Λειτουργίας, ἔγινε μετάθεσή της ἀπό τήν καθημερινή ἡμέρα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστής, τήν 4η Ἀπριλίου, στήν Δ΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν, (δηλ. σέ ἡμέρα ἐλεύθερη ἀπό τήν αὐστηρή νηστεία), διότι αὐτή ἡ ἡμέρα, ἐκτός τῶν ἄλλων, ἔχει σχέση μέ τό ἀσκητικό ἰδεώδες, τοῦ ὁποῦ ἄξιος ὑπῆρέτης ὑπῆρξε ὁ Ἅγιος Θεωνᾶς, τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστής «ποιουμένη μνήμην τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου συγγραφέως τῆς "Κλίμακος τοῦ Παραδείσου", ὅστις, διά τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ὄπερ ἀναγινώσκειται συνήθως κατά τήν Μεγ. Τεσσαρακοστήν ἐν ταῖς ἱεραῖς Μοναῖς, μνεῖ ἡμᾶς εἰς τόν ὁδηγοῦνται εἰς τόν παράδεισον μυστικόν βίον» (ὁ.π., σελ. 51).

Ἴσως νά πεῖ κάποιος: Μερικές φορές συμβαίνει νά "πέφτει" ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Θεωνᾶ (4 Ἀπριλίου) τό Σάββατο ἢ τήν Κυριακή, πλήν τῆς Δ΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν (τήν Ε΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν), ὅποτε κανονικά ἔπρεπε νά γιορτασθεῖ τό Σάββατο καί τήν Ε΄ Κυριακή.

Ἡ ἀπάντηση εἶναι: Ἡ παραπάνω περίπτωση, ἄν καί κανονική, δέν ἐφαρμόζεται καί παραμένει σταθερά ὡς ἡμέρα ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Θεωνᾶ ἢ Δ΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν, διότι, πρῶτον, κατά τήν Μεγάλη Τεσσαρακοστή μόνο ἡ Κυριακή αὐτή προσφέρεται γιά τή θύμηση καί τόν τονισμό τοῦ ἀσκητικοῦ ιδεώδους, δεύτερον, ἀπό τίς κάθε χρόνο μετακινήσεις τῆς γιορτῆς θά προερχόταν σύγχυση στούς πιστούς γύρω ἀπό τήν ἡμερομηνία τέλεσης τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου και, τρίτον, ἡ Κυριακή ἀργία συντελεῖ στήν ἄνετη μετάβαση τῶν πιστῶν στήν Ἱερά Μονή τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας γιά τόν ἑορτασμό τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Θεωνᾶ.

Μέχρι τόν Ἰούνιο τοῦ 1821 (γιά 250 χρόνια) τό λείψανο τοῦ Ἁγίου Θεωνᾶ παρέμεινε ὁλόσωμο καί ἀνέπαφο σε λάρνακα, στή Μονή τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας. Τόν Ἰούνιο τοῦ 1821, ἔγινε κοντά στή Μονή πολεμική σύγκρουση μεταξύ τῶν Τούρκων καί τῶν Ἑλλήνων, ἡ μάχη τῶν Βασιλικῶν, ὅπως ὀνομάσθηκε, μέ ἀρχηγό τόν Κασσανδρινό Στάμο Χάψα, ἡ ὁποία (μάχη) εἶχε ἄδοξο και τραγικό τέλος γιά τούς Ἑλληνες.

Τήν ἐπόμενη ἡμέρα, οἱ Τούρκοι ἔστειλαν στή Μονή ἀναγνωριστική περίπολο, ἡ ὁποία ὅμως χτυπήθηκε ἀπό παρεξήγηση ἀπό τούς φύλακες τοῦ Ἡγουμένου Μακαρίου.

Ὁ Ἡγούμενος Μακάριος δέν ἐπιθυμοῦσε νά προβάλλει ἀντίσταση, γιά νά διασώσει τό περικαλλές Μοναστήρι ἀπό τή μανία τῶν Τούρκων. Ἄν καί ἀπό τό

χτύπημα κατά τῆς τουρκικῆς περιπόλου δέν σκοτώθηκε κανένας Τούρκος, ὅμως οἱ Τούρκοι, παίρνοντας ἀφορμή ἀπ' αὐτό τό γεγονός, λεηλάτησαν τό Μοναστήρι, σύλησαν τούς θησαυρούς του, τό πυρπόλησαν καί ἀποκεφάλισαν 18 μοναχοῦς.

Ἐνας ἀπό τούς θησαυρούς, πού συλήθηκε, ἦταν καί τό ἄφθαρτο καί ἀλώβητο λείψανο τοῦ Ἁγίου Θεωνᾶ. Οἱ Τούρκοι, σύμφωνα μέ τήν Παράδοση, τό ἀνακάλυψαν κατά τή διάρκεια τῆς λεηλασίας καί τό τεμάχισαν, σκορπίζοντάς το μέσα στόν Ναό. Οἱ σωθέντες ἀπό τή σφαγή μοναχοί περισυνέλεξαν τά τεμάχια τοῦ λειψάνου καί τό φυγάδευσαν, γιά λόγους ἀσφαλείας. Λέγεται καί γράφεται ὅτι, κατά τήν παράδοση, μεταφέρθηκε φυγαδευμένο στή Σκόπελο, ἀπό ἐκεῖ στή Μονή Ἐσφιγμένου καί ἀπό ἐκεῖ στό Μοναστήρι του.

Δέν γνωρίζω, ἄν ἡ πορεία αὐτή τοῦ λειψάνου στηρίζεται καί σέ γραπτές πηγές. Ὑπάρχει καί μία ἄλλη ἄποψη, δημοσιευμένη, ἡ ὁποία ὑποστηρίζει ὅτι τό τεμαχισμένο λείψανο τοῦ Ἁγίου Θεωνᾶ φυγαδεύθηκε στό Ἅγιον Ὄρος (δέν ἀναφέρεται κάποιος συγκεκριμένος τόπος). Ὁ γράφων δέχεται τήν ἄποψη αὐτή γιά τούς ἐξῆς δύο σημαντικούς λόγους: 1) Δέν φαίνεται νά ὑπάρχουν γραπτές πηγές γιά τή φυγάδευση τοῦ λειψάνου στή Σκόπελο καί στή Μονή Ἐσφιγμένου καί 2) Πρῖν ἀπό 5 χρόνια (τό 2015), κατά τή διάρκεια τῆς τακτοποίησης ἀπό τόν γράφοντα (γιά πρώτη φορά) τοῦ παλιοῦ Ἀρχείου (1819 - 1919) Ἐγγράφων καί Κωδίκων τῆς Μονῆς τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας, ἀνακαλύφθηκαν δύο Ἐγγραφα (Ἐπιστολές), πού ἔστειλαν, στίς 4 Νοεμβρίου τοῦ 1830 καί στίς 23 Ἰανουαρίου τοῦ 1832, οἱ Μοναχοί τῆς Μονῆς πρὸς τό Κελλί τῶν Ἁγίων Ἀρχαγγέλων τῆς Μονῆς τῆς Μεγίστης Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ὄρους, πού βρίσκεται στήν πρωτεύουσα, τίς Καρνές, τά ὁποία ἀναφέρουν ὅτι τό λείψανο τοῦ Ἁγίου Θεωνᾶ βρισκόταν φυλασσόμενο στό Κελλί αὐτό καί ὅτι οἱ Μοναχοί τῆς Μονῆς τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας παρακαλοῦσαν τούς πατέρες τοῦ Κελλιοῦ νά τό στείλουν στή Μονή μέ κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο. Μάλιστα, ἀπό τό πρῶτο Ἐγγραφο, διαφαίνεται ὅτι τό λείψανο βρισκόταν στό Κελλί τῶν Ἁγίων Ἀρχαγγέλων γιά δέκα χρόνια (1821 - 1830) καί ὅτι οἱ Κελλιῶτες μοναχοί ἤθελαν νά πουλήσουν τόν θησαυρό αὐτόν, πράξη τήν ὁποία οἱ μοναχοί τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας θεωροῦσαν «ἐν ἄτοπον καί ξένον τόλμημα», ἐπειδή «ἐπέρασαν δέκα χρόνια», κάνοντας ὑπομονή χωρίς οἱ Ἁγιαναστασίτες νά ξεπληρώσουν τό πολυχρόνιο οικονομικό χρέος τους σ' αὐτούς, καί ἀπό τό δεύτερο Ἐγγραφο παρακαλοῦσαν πάλι τούς πατέρες τοῦ Κελλιοῦ νά τούς στείλουν «μέ τόν κύριον Παναγιώτην κηρατζήν καί το ἅγιον λείψανον τοῦ ἐν ἁγίοις πατρός ἡμῶν Θεωνᾶ, καθώς εἶναι βουλωμένον ἀσφαλῶς κἄν πρὸς παρηγορίαν μας, ἐπειδή δέν ἔχομεν ἄλλα ἅγια λείψανα διόλου μέ τό νά μᾶς τά ἄρπαξαν οἱ αἰμοβόροι λύκοι εἰς τῆς ἀποστασίας τόν καιρόν καί τώρα εἰς

αυτό μόνον ξμεινεν ή παρηγορία μας».

Άς εϋχηθοϋμε ό Άγιος Θεωνάς, πού, σύμφωνα με τό Άπολυτίκιό του, είναι όδηγός τής Όρθοδοξίας, διδάσκαλος τής εϋσέβειας καί τής σεμνότητας, τών μοναστών, τών μοναχών ή καλλονή, δηλ. ή ώραϊότητα, άρχιερέων θεόπνευστο έγκαλώπισμα, δηλ. θεϊκό κόσμημα, λύρα του πνεύματος, δηλ. μουσικό όργανο, πού ψάλλει καί ύμνει τό Άγιο Πνεϋμα, νά ίκετεύει, νά παρακαλεί τόν Θεό συνέχεια νά σωθοϋν οί ψυχές μας. Άμήν.

ΠΗΓΕΣ

- Έγγραφο του παλαιού Άρχείου τής Ι. Μονής Άγίας Άναστασίας (1819 - 1919)

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

- Άγιο Νικοδήμου του Άγιορείτου, Βίος του Άγιο Θεωνά, στό "Νέον Έκλόγιον περιέχον βίους άξιολόγους διαφόρων Άγιων, έν οίς προσέτεθη ήδη καί ό βίος του έν Άγίοις Πατρός ήμών Θεωνά Αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης καί άλλα τινά ψυχωφελή διηγήματα", έν Κωνσταντινούπολει 1863, σσ. 383 - 386.

- Μητροπολίτου Ίερισσοϋ, Άγιοϋ Όρους καί Άρδαμερίου Διονουσιου, Ή Άγία Άναστασία ή Φαρμακολύτρια καί ή όμώνυμος Ίερά Μονή. Ό Άγιος Θεωνάς Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, Β' κτίτωρ τής Ίεράς Μονής, τό Άγιον Λείψανον αυτού. Τα σύγχρονα θαύματα τής Άγίας Άναστασίας τής Φαρμακολύτριας, έν Θεσσαλονίκη 1950, σ. 32 (με πολλές ιστορικές ανακρίβειες κυρίως ώς πρός τήν άρχιεραιά του).

- Εϋαγγέλου Θεοδώρου, Ή μορφωτική άξια του ισχύοντος Τριψιδίου, Άθήναι 1958, σελ. 27, 28 καί 51.

- Βασ. Π. Στογιάννου, Έλληνες λόγιοι επί τουρκοκρατίας: Ό όσιος Θεωνάς Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ, 54 (1991) 256 - 261.

- Άποστόλου Άθ. Γλαβίνα, Ι. Θεωνάς Α' ό από Ήγουμένων Μη-

τροπολίτης Θεσσαλονίκης, ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ 12(1972) 270 - 282, 2. Άγιος Θεωνάς Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ό έπικαλούμενος Λέσβιος, Ο ΠΟΙΜΗΝ 38 (1973) 249 - 251, 3. Βίος, Άκολουθία καί Παρακλητικός Κανών εις τόν Άγιον Θεωνάν Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης, ΑΠΘ, Έπιστημονική Έπετηρίς Θεολογικής Σχολής, 25 (1980) 285 - 336 (Ανάτυπο) καί 4. Τό Μοναστήρι τής Άγίας Άναστασίας τής Φαρμακολύτριας, ΑΠΘ, Έπιστημονική Έπετηρίδα Θεολογικής Σχολής, 26 (1981), 125 (Παράρτημα άρ. 33).

- Μητροπολίτου Μιλήτου Άποστόλου, Ήγουμένου, Ίερά Πατριαρχική καί Σταυροπηγιακή Μονή τής Άγίας Άναστασίας τής Φαρμακολύτριας έννας άγιοβάδιος τόπος τής Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1990, σσ. 64.

- Δημ. Θ. Κύρου, Ι. Έπιστολή (για τή μεταφορά του λειψάνου του Άγιοϋ στη Μονή τής Άγίας Άναστασίας), έφημ. "ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ", φ. 17865/9-4-1967, σ. 2, 2. Έπιστολή (για τή ζωή του Άγιοϋ στη Μονή), έφημ. "ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ", φ. 11113/11-4-1968, σ. 2, 3. Έπιστολή (για τόν έορτασμό τής μνήμης του), έφημ. "ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ", φ. 18113/29-3-1973, σ. 2, (όπου, από σύγχυση με άλλον Θεωνά, Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, αναφέρεται λαθεμένα άρχιερατεία του στη Μητρόπολη Παροναξίας), 4. Έπιστολή (για την ζωή του Άγιοϋ καί τό διδακτικό του έργο στη Μονή), έφημ. "ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ", φ. 19324/16-3-1977, σ. 2, 5. Έπιστολή (όπως το 1), έφημ. "ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΒΟΡΡΑΣ", φ. 4618/5880, 4-4-1967, σ. 2, 6. Έπιστολή (όπως τό 4), έφημ. "ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΒΟΡΡΑΣ", φ. 4618/6194, 7-4-1968, σ. 2, 7. Ό Άγιος Θεωνάς (Μερικές σκέψεις για τόν έορτασμό τής μνήμης του), ΟΙ ΑΓΙΑΝΑΣΤΑΣΙΤΕΣ, τχ. 12/Ίαν. - Άπρ. 2004, σ. 6-7, 8. Ή μάχη τών Βασιλικών καί νεώτερα ιστορικά στοιχεία για τό μετά από αυτήν όλοκαύτωμα τής Μονής Άγίας Άναστασίας κατά τήν επανάσταση του 1821, ΟΙ ΑΓΙΑΝΑΣΤΑΣΙΤΕΣ, τχ. 35/Δεκ. 2015, σσ. 22-25, καί 9α'. Πρίν από 200 χρόνια (1821 - 2021). Τό όλοκαύτωμα τής Ίεράς Μονής τής Άγίας Άναστασίας κατά τήν άπελευθερωτική έθνεγερσία του 1821. (Νεώτερα καί συμπληρωματικά ιστορικά στοιχεία), ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ, τχ. 48/Ίουλ. - Σεπτ. 2021, σσ. 17 - 18 (έλλειπές, διότι, από τεχνικό λάθος, παραλήφθηκαν 2 σελίδες) καί 9β' (με τόν ίδιο τίτλο, όπως τό 9α', όλοκληρο).

Η ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ 100 ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

Στην πατρίδα μας, τη Χαλκιδική, το έτος που διανύουμε και ειδικά το καλοκαίρι, πραγματοποιήθηκαν από τους δήμους τους πολιτιστικούς συλλόγους και άλλους φορείς του Νομού μας, πλήθος ποικίλων και σημαντικών εκδηλώσεων, που αναφέρονταν στα 100 χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή. Όλες σχεδόν προβλήθηκαν διάσπαρτα από διάφορα sites και άλλες δημοσιογραφικές πηγές και ανακοινώθηκαν λεπτομερώς, κυρίως από τους δήμους με πληθώρα δελτίων Τύπου. Τις πολλές και ενδιαφέρουσες αυτές εκδηλώσεις της Χαλκιδικής μας πολύ θα θέλαμε να δημοσιεύσουμε στο παρόν τεύχος ΑΦΙΕΡΩΜΑ, ώστε να προβληθεί συνολικά η εικόνα του αναστοχασμού της μαύρης εκείνης επετείου, που έφερε στη Χαλκιδική χιλιάδες πρόσφυγες, οι οποίοι ενώθηκαν με τους ντόπιους προγόνους μας και μαζί, χέρι-χέρι, δημιούργησαν την πατρίδα μας, για την οποία με καμάρι όλοι λένε:

«ΣΑΝ ΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΔΕΝ ΕΧΕΙ!»

Όμως, λόγω του ελαχίστου χώρου, που διαθέτει το Περιοδικό μας, αυτό είναι αδύνατο. Έτσι, ζητήσαμε από τους δήμους να μας στείλουν συνοπτικά τις εκδηλώσεις που πραγματοποίησαν, το περασμένο κυρίως καλοκαίρι, αλλά, μέχρι την ημέρα έκδοσης του 52ου τεύχους, δεν τις λάβαμε. Στο παρόν τεύχος συμπεριλάβαμε ορισμένες μόνον, στις οποίες παρευρέθηκαν μέλη του ΔΣ του Παγχαλκιδικού ή ενημερωθήκαμε από διάφορες άλλες πηγές. Στο επόμενο τεύχος, εφόσον οι 5 δήμοι μάς στείλουν συνοπτικά τις εκδηλώσεις, που πραγματοποίησαν για τη μαύρη επέτειο της Μικρασιατικής καταστροφής του 1922, θα τις δημοσιεύσουμε με μεγάλη ευχαρίστηση. Αναμένουμε.

Το Διοικητικό Συμβούλιο

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΙΗΣΗ. ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Χ. ΚΑΡΑΜΙΧΟΣ,
Φιλολόγος - Ποιητής

Η Ποίηση, ως πανανθρώπινη έκφραση, συμβαδίζει με τα κοινωνικά δεδομένα κάθε εποχής, που, ανάλογα με τις διαβαθμίσεις τους, βρίσκουν και την αντίστοιχη ποιητική τους αποτύπωση.

Το ζοφερό κλίμα των ημερών μας επιβάλλει, όσο ποτέ άλλοτε, την ανάγκη καταφυγής στην Ποίηση ως μέσον ψυχοθεραπευτικής αγωγής.

Φωτογράφος των ψυχών, «ομιλούσα ζωγραφική» κατά τον Σόλωνα, μεταφέρει στο χαρτί, κατά τρόπον άμεσο και κουβεντιαστό, είτε με την τραγουδιστική οδό της παραδοσιακής ποίησης είτε με τον ελεύθερο λόγο της σύγχρονης ποίησης, τις ανησυχίες, τους προβληματισμούς και τις αβεβαιότητες του ανθρώπου.

Όπως σε όλες τις Τέχνες, το ίδιο και στην Ποίηση, η εξέλιξη είναι φυσική νομοτέλεια. Ήταν αναμενόμενη, λοιπόν, και η μετάβαση από την παραδοσιακή στη σύγχρονη Ποίηση, ως αναπόφευκτη μετεξέλιξή της.

Αυτοί που γαλουχήθηκαν με την παραδοσιακή Ποίηση, εθισμένοι στην ηχητική κυρίως ευχαρίστηση, στο άκουσμα ενός σύγχρονου ποιήματος, νιώθουν μια περίεργη αίσθηση, που αποτυπώνεται στην εύλογη απορία: Μα, είναι ποίηση αυτή που ούτε μέτρο έχει ούτε στροφές ούτε ομοιοκαταληξία; Σε τι διαφέρει ένα τέτοιο ποίημα από ένα πεζογράφημα;

Για να πάρουμε θέση στο ερώτημα που τίθεται, πρέπει να επισημάνουμε τα απαραίτητα συστατικά αυτής της Ποίησης, όπως έχουν καθιερωθεί. Ένα ποίημα αυτής της κατηγορίας, από στιχουργικής απόψεως, μπορεί να έχει μέτρο, ρυθμό, στροφές, ομοιοκαταληξία και κάποια άλλα, κατά περίπτωση, στοιχεία.

Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να εστιάσουμε επιλεκτικά το ενδιαφέρον μας στους επιπλέον κανόνες, που διέπουν την παραδοσιακή Ποίηση, επειδή βοηθούν στην αποφυγή επιδερμικών προσεγγίσεων, με τις οποίες επιχειρείται από κάποιους η υποβάθμιση της παραδοσιακής Ποίησης:

- Ο στίχος έχει μια συγκεκριμένη ποιητική ανάπτυξη, που καθορίζεται από τον αριθμό των συλλαβών
- Τηρούνται οι ποιητικοί γραμματικοί και συντακτικοί κανόνες
- Τα σημεία στίξης εφαρμόζονται όπως στον πεζό λόγο
- Το λεξιλόγιο ξεφεύγει από εκείνο του πεζού λόγου, οικοδομώντας όμορφες εικόνες με ιδιαίτερο μουσικό τόνο
- Το θέμα εντοπίζεται εύκολα, καθώς προκύπτει από τη λογική ανάπτυξη και παρουσίασή του

• Αποφεύγεται η νοηματική σύγχυση, λόγω της επιδιωκόμενης αλληλουχίας

• Ο λυρισμός και το συναίσθημα είναι συνειδητά ζητούμενα σε πολλά ποιήματα

• Η στιχουργική δέσμευση οδηγεί στη δημιουργία ποικίλων ομοιοκατάληκτων συνδυασμών.

Πολλές από αυτές τις δεσμεύσεις, που ο χρόνος και η συνήθεια τις έχει επιβάλλει ως υποχρεωτικές, φαίνεται ότι δεν είναι παρά μια απλή ιστορική επανάληψη, με τον κίνδυνο να χαθούν στο διάβα τους, χωρίς ωστόσο να παύσει να υπάρχει η ποίηση. Αυτό ας ελπίσουμε ότι θα αργήσει πολύ ακόμα.

Κάποτε η μελωδία και η μουσική ήταν οργανικά συστατικά της Ποίησης. Ωστόσο, η Ποίηση εξακολούθησε να υπάρχει και χωρίς αυτά, και μάλιστα με δημιουργήματα υψηλής αισθητικής. Το ίδιο συνέβη και με την ομοιοκαταληξία. Είναι λυπηρό, που και η κατεξοχήν τραγουδιστική έκφραση του λαϊκού μας πολιτισμού, τα Δημοτικά Τραγούδια, όπου η μουσική και η μελωδία συνυπάρχουν άρρηκτα με αυτά, τείνουν να εξαλειφθούν, από άποψη –ετυχώς– μόνο δημιουργίας τους. Είναι ευτύχημα, που, σε κάποιες περιοχές της πατρίδας μας, συνεχίζουν να υπάρχουν λάτρεις της δημοτικής ρίμας, της πιο ολιγόστιχης δηλαδή παραγωγής ποιημάτων. Πρόκειται για τους ευρηματικούς δημιουργούς ομοιοκατάληκτων κυρίως στίχων, των μαντινάδων.

Ο χώρος της παραδοσιακής Ποίησης ανέδειξε σημαντικούς εκπροσώπους της, που συνδύασαν την άσπογη στιχουργία με την υψηλή σε νοήματα Ποίηση (Σολωμός, Παλαμάς, Σικελιανός, Μαβίλης...), που καθιερώθηκαν στην ιστορία της Λογοτεχνίας, γιατί αποτύπωναν την υπάρχουσα κοινωνική πραγματικότητα. Η μετάβαση στη σύγχρονη Ποίηση συντελέστηκε σταδιακά, όταν άρχισαν να ωριμάζουν οι συνθήκες που ενσωμάτωσαν την υιοθέτηση μιας νέας ποιητικής πρότασης.

Ιδανικός εκφραστής αυτής της μετάβασης, στην πιο γοητευτική της έκφραση, ήταν ο Κ.Π. Καβάφης, σε μια εντυπωσιακή χρήση της λόγιας με την καθομιλούμενη Γλώσσα. Η αρχική επιφύλαξη των κύκλων της Αθήνας έγινε κατάφαση και η κατάφαση παγκόσμια αποδοχή του πλέον μεταφρασμένου Έλληνα ποιητή. Μαζί με τον Καρυωτάκη ήταν οι πρώτοι που «υπονόμευσαν» την παραδοσιακή Ποίηση. Αφετηρία, ωστόσο, στη νεωτερική Ποίηση αποτέλεσε η «Στροφή» του Γ. Σεφέρη, το 1931.

Ο Ανδρέας Καραντώνης, από τους μεγαλύτερους

θεωρητικούς της Ποίησής μας, εύστοχα επεσήμανε ότι η ευχάριστη ηχητική αίσθηση και οι λανθάνουσες μουσικές δυνατότητες των λέξεων στην παραδοσιακή Ποίηση δέσμευαν τη φαντασία και τη σκέψη του στιχουργού, γεγονός που οδήγησε στη σταδιακή απονέκρωσή της.

Η σύγχρονη Ποίηση, στον πειθαρχημένο λόγο και στον καταναγκασμό των κανόνων της παραδοσιακής Ποίησης, αντιπαραθέτει την πλήρη κατάργησή τους.

Αυτό που αποτέλεσε κυρίως επανάσταση, ριζικής σημασίας, στη σύγχρονη Ποίηση είναι η απουσία μέτρου, η εναλλαγή δηλ. τονισμένων και άτονων συλλαβών, απαραίτητη –ως γνωστόν– στην αρχαία Ποίηση.

Ο σύγχρονος ποιητής, απαλλαγμένος από τους εξαναγκασμούς του μέτρου, πειθαρχεί μόνο στο προσωπικό του κριτήριο, υπηρετώντας –κατά τρόπο ευαίσθητο και πλαστικό– τις ανάγκες του συγκεκριμένου στίχου ή της συγκεκριμένης ποιητικής φράσης. Δεν είναι πια το μέτρο που υπαγορεύει τις λέξεις ή το σύνολο των λέξεων, αλλά οι λέξεις και οι εικόνες, που επιβάλλουν, σχεδόν αυτόματα, τον ρυθμό.

Είναι ενδιαφέρον να επισημάνουμε πώς αναπληρώθηκε η απώλεια του μέτρου και ποιες συνέπειες είχε αυτή η αλλαγή.

Την έλλειψη του μέτρου, της διαίρεσης δηλ. του στίχου σε ισόχρονα μέρη, η σύγχρονη Ποίηση αναπλήρωσε με τον ρυθμό, μια εντελώς εσωτερική ποιητική διεργασία. Ήδη ο Πλάτων είχε επισημάνει ότι ισάξιο στοιχείο με το μέτρο είναι ο ρυθμός. Πολλοί συγχέουν το μέτρο με τον ρυθμό και γι' αυτό η ύπαρξη ρυθμού στη σύγχρονη Ποίηση εκλαμβάνεται ως “ξένο σώμα”.

Η αυτονόμηση του ρυθμού και η αποδέσμευσή του από την επαναληπτική μονοτονία του ίδιου μετρικού μοτίβου και του ίδιου αριθμού των λέξεων έδωσε τη δυνατότητα στον ποιητή του ελεύθερου στίχου για μεγαλύτερη απελευθέρωση από την επιβολή του μέτρου.

Όταν διαβάζει κανείς έναν στίχο συνειδητοποιεί ότι η φωνή του ανεβοκατεβαίνει κυματιστά, ακολουθώντας τον φυσικό τονισμό των λέξεων. Αυτή, λοιπόν, η αβίαστη διακύμανση στην ένταση της φωνής, που γίνεται είτε ξέρι κανείς μέτρο είτε όχι, είτε επισημαίνονται οι γραμματικοί τόνοι είτε όχι, αποτελεί τον ρυθμό του στίχου. Προϋποθέτει, βέβαια, την εξοικείωση του αναγνώστη με τη νεωτερική Ποίηση.

Σε ποιητές, πετυχημένους χειριστές της Γλώσσας, αυτός ο ρυθμός είναι εμφανής, προσδίδοντας μια ιδιαίτερη γοητεία στον αναγνώστη του ποιήματος.

Στους λάτρεις της παραδοσιακής Ποίησης (λίγο-πολύ, όλοι είμαστε) ο ελεύθερος στίχος φαντάζει αυθαιρεσία και πράξη αντιποιητική. Όμως, αυτό, που μοιάζει ακαταστασία και έλλειψη επιτυχημένης τεχνικής, είναι στο βάθος απόλυτα συνειδητή και στοχευμένη οργάνωση στη σύγχρονη Ποίηση. Στην πραγματική σύγχρονη Ποίηση, όλα –όσο κι αν αυτό ακούγεται ου-

τοπικό– έχουν αναπότρεπτη συνέπεια.

Πα να αντιληφθούμε το μέγεθος της διάστασης ανάμεσα στα δυο είδη της Ποίησης, μια προσεκτική παράθεση των γνωρισμάτων της σύγχρονης Ποίησης θα μας πείσει.

- Δεν υπάρχει κατανομή και οργάνωση σε στροφές σταθερής μορφής. Τα στροφικά σύνολα, αν υπάρχουν, είναι άνισα.

- Ο στίχος της είναι λιτός, καθημερινός και ενοχλητικά –αρκετές φορές– αντιποιητικός.

- Η στίξη είναι ακανόνιστη, γεγονός που οδηγεί στη νοηματική ασάφεια. Μόνον όταν υπάρχει ο κίνδυνος παντελούς αποδόμησης του νοήματος, χρησιμοποιείται.

- Οι λέξεις, πολλές φορές, είναι υπαινικτικές και πολυεπίπεδες ερμηνευτικά, έτσι που να μοιάζουν φαινομενικά αταίριαστες.

- Αποφεύγεται ο εξωραϊσμός και η χρήση σπάνιων λέξεων.

- Η καταφυγή σε άλογα στοιχεία, η πολυσημία και η απουσία αλληλουχίας δυσκολεύουν το βαθμό κατανόησης.

- Ο τίτλος των ποιημάτων δεν είναι πάντα δηλωτικός του περιεχομένου.

- Το θέμα είναι στα όρια της υποδήλωσης.

Γενικά, στη σύγχρονη Ποίηση η απουσία κανόνων είναι κανόνας, όταν στην παραδοσιακή Ποίηση η τήρηση των δεσμευτικών της κανόνων συνιστούν την κανονικότητά της. Η αντίληψη, ότι η ελεύθερη Ποίηση είναι πιο εύκολη από την παραδοσιακή, είναι λαθεμένη, γιατί το έργο του σύγχρονου δημιουργού, αν δεν έχει ποιητική αξία, κανένα “διαβατήριο” δεν το βοηθάει να αξιολογηθεί θετικά. Δεν θα ήταν υπερβολή, αν λέγαμε ότι η σύγχρονη Ποίηση είναι πιο δύσκολη και πιο απαιτητική, γιατί η απόλυτη στιχουργική ελευθερία προϋποθέτει την ευθύνη της αποπεράτωσης, χωρίς τα στηρίγματα της Παραδοσιακής. Είναι ο ίδιος ο ποιητής που επιβάλλει τους κανόνες του και αγωνίζεται να τους καταξιώσει, αρκεί να έχει συνείδηση της τέχνης, την οποία υπηρετεί.

Η Ποίηση –τέχνη υψηλή– έχει αναδείξει πολύ σημαντικούς εκπροσώπους της, που ακολουθούν με συνέπεια τις όποιες τεχνοτροπικές επιλογές τους. Μέσα από τους κόλπους της αναπήδησαν δυο μεγάλοι νομπελίστες, ο Γ. Σεφέρης και ο Οδ. Ελύτης, που έγιναν παγκοσμίως γνωστοί με το έργο τους.

Η “γέφυρα”, που συντέλεσε να μπει κυρίως η σύγχρονη Ποίηση στην ψυχή και στο στόμα των συμπατριωτών τους, είναι η μουσική επένδυση μικρού μέρους της συνολικής παραγωγής τους από διάσημους Έλληνες μουσικοσυνθέτες.

Όποιο είδος κι αν εκπροσωπεί ο ποιητής, οδηγείται στην αποκρυστάλλωση μιας καθ' έξιν επαναλαμβανόμενης πορείας, κατάκτηση πολύ σημαντική, γιατί

συνιστά το προσωπικό του ύφος, που του εξασφαλίζει την αναγνωρισιμότητά του. Αυτό, βέβαια, δεν συμβαίνει πάντα.

Δυστυχώς, η Ποίηση έχει λίγους αποδέκτες, και κυρίως αυτήν του ελεύθερου στίχου. Μόνο η εξοικείωση με την πραγματικότητα, ότι δηλαδή η σύγχρονη Ποίηση είναι το είδος της τέχνης, που ακροβατεί στα όρια της λεκτικής υπερβολής, θα συντελέσει στην αποδοχή της.

Η απομάκρυνση από αυστηρά δομημένους κανόνες της παραδοσιακής Ποίησης, η ηθελημένη –πολλές φορές– συσκότιση, η έλλειψη εξοικείωσης με το συγκεκριμένο είδος και η ανατροπή της λογικής εξήγησης, είναι μερικοί μόνο από τους λόγους της αποστασιοποίησης των αναγνωστών.

Αν οι μελλοντικές κοινωνικές ανάγκες οδηγήσουν στη διατύπωση μιας νέας ποιητικής πρότασης, ο χρόνος θα το δείξει.

* * *

ΦΕΓΓΑΡΙ ΑΓΑΠΗΜΕΝΟ

ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΥΛΑΚΗ-ΛΥΠΗΡΙΔΗ

Σου έχω στημένο καρτέρι απόψε, φεγγάρι αγαπημένο, γιατί στο ημερολόγιο γράφει «Πανσέληνος», δηλαδή σε όλο σου το μεγαλείο.

Σε περιμένω, να «σεργιανίσουμε μαζί τη φεγγαρία στα στράτα».

Και να! Μόλις ο ήλιος, κουρασμένος, αποσύρθηκε στα παλάτια του, πίσω απ' τη ψηλή κορυφή του Τσουκαλά, ξεπρόβαλαν χρυσαφένιες γραμμές. Και ύστερα, δίσκος ολόφωτος, φάνηκες εσύ, η σελήνη, επίσημη, λαμπρόθωρη, χρυσαφένια οπτασία.

Με την εμφάνισή σου, έγινε σεληνόπληκτη, πλανεύτρα, η χλιαρή αυγουστιάτικη νύχτα. Φώτισες όλη την πλάση και τις ερημίες και τα φτωχόσπιτα και τα παραμελημένα σοκάκια, εκείνα που οι αρμόδιοι απαξιώνουν να φωτίσουν. Ομόρφυνες την αγριάδα της νύχτας.

Είσαι το δώρο του Μεγάλου Δημιουργού, που όλα «εν σοφία εποίησεν». Αρχισες τη σιγανή σου πορεία, κι εγώ μαζί σου, στον ουρανό, και όταν μεσουράνησες, φάνηκαν καλύτερα οι μαύρες πατημασιές των αστροναυτών στο πρόσωπό σου, που άφησαν κατά την επίσκεψή τους. Όμως, τίποτε δεν σου στέρησαν από την ομορφιά σου. Απλώς, τάραξαν τη γαλήνη σου. Πάτησαν την αυλή σου, κι έφεραν μια χούφτα «φεγγαρόχωμα», σαν τρόπαιο του μεγάλου τους άθλου. Πραγματικά, επιστημονικό κατόρθωμα. Νόμισαν πως σε έφεραν πιο κοντά στην επικαιρότητα.

Μα, εσύ πάντα ήσουν και θα είσαι το αγαπημένο φεγγαράκι.

Σκαρφαλωμένο στ' άστρινα παλάτια σου, τα μάτια μου με έκσταση σε παρακολουθούν να μπαινοβγαίνεις στις φυλλωσιές, και οι αναμνήσεις των τόσων χρόνων, που πέρασαν, με συγκλονίζουν. Γιατί, από μικρή, εσύ φεγγαράκι μου, «μ' έφεγγες να περπατώ, να πηγαίνω στο σχολειό...», όπως παλαιότερα συντρόφευες τα μικρά σκλαβόπουλα να πάνε «στο κρυφό σχολειό». Αλλά μήπως κι εγώ, στην εποχή μου, δεν ήμουν σκλαβόπουλο! Σ' αγαπώ! Γιατί ήσουν «ο συμβουλάτορας» του παππού μου. Εσύ τον βοηθούσες να μαντέψει τον καιρό, να

ρυθμίσει τις γεωργικές του εργασίες. Πίστευε ότι οι εργασίες, για να πάνε καλά, έπρεπε ν' αρχίζουν με το νέο φεγγάρι, το οποίο παρομοίαζε με το νέο παλικάρι, τόση δύναμη ασκούσε επάνω του, και έλεγε: «Νιο φιγγάρ', νιοπαλ' κάρ', γιρούς μας βρήκεις, γιρούς να μας αφίκ'ς». Όταν είχες «αλώνι» γύρω, προμηνούσες αέρα. Όρθιο ήσουν; Καλοκαιρία. Δίπλα; Κακοκαιρία.

Η «χάση» του φεγγαριού, ήταν η χαρά της γιαγιάς μου. Θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει «τα ιλιόσια» (φάρμακα). Να... χορηγήσει «το μαντραβιτσοβότανο», σε όποιον είχε μανταραβίτσες, (μικρά κρεάτινα εξογκώματα, σαν ελιές). Ο ενδιαφερόμενος, όταν έτρωγε το βοτάνι, έπρεπε να μην το γνωρίζει, και να είναι «χάση», γιατί, αν ήταν «γέμιση» φεγγαριού, θα γέμιζε, αντί ν' απαλλαγεί. Ο παππούς, επίσης στη «χάση», το μάζευε από τον ελαιώνα μας. Δοκιμασμένη, σίγουρη θεραπεία.

Μήπως, εσύ, ο αγαπημένος φίλος όλου του λαού, δεν τους βοηθούσες να μετρήσουν τον χρόνο; «Στη χάση και στη φέξη, σε βλέπουμε», έλεγαν. Ή «πόσα φεγγάρια έχουμε να σε δούμε». Με τους κύκλους σου, υπονοούσαν και τον καιρό που πέρασε.

Παραδοσιακά, φαίνεται, ήμουν δεμένη μαζί σου. Πίστευα στη βοήθειά σου, όταν τραγουδούσα «φεγγαράκι μου λαμπρό, φέξε μου να βρω γαμπρό»... Κι ο νέος, που έταξε στην καλή του «θα σου χαρίσω το φεγγάρι / να το κρεμάσεις στον λαιμό». Κι αυτός, που σε καλούσε για μάρτυρα, «μάρτυρας και το φεγγάρι, που απ' το βουνό είχε βγει»... κι αυτός που αμφέβαλλε αν η αγαπημένη του ήλθε στο ραντεβού «φεγγαράκι, για πες μου την αλήθεια / μήπως ήλθε ψες αργά, και δεν με βρήκε εκεί...», εσένα ρωτούσε. Και γενικά η λαϊκή μουσα όλο κάτι ζητούσε.

Φεγγάρι μου περιλαμπρο / περικατέβα κάτω / να σκοτεινιάσουν τα βουνά, να ισκιώσουν τα λαγκάδια / να πάει κι ο νιος που αγαπά στην αγαπητικιά του.

Το φεγγάρι χλωμό / και δυο μάτια κλαμένα / μια απαλή μουσική / που θυμίζει εσένα.

Θέλω να είμαστε μαζί / να είμαστε ζευγάρι / κι εγώ

θα φέρω αν το θες / μπροστά σου το φεγγάρι.

Γιατί, φεγγάρι μου όμορφο, / γιατί δεν μου το είπες;
/ Έχ' η αγάπη βάσανα και πίκρες.

Ο καθένας, κάτι ζητάει απ' αυτό, το νιώθει δικό του,
το χαρίζει.

Η λαϊκή Παράδοση θέλει τη Σελήνη παντρεμένη με τον Ήλιο. Αλλά χώρισαν. «Ο Ήλιος επαντρεύτηκε και πήρε το Φεγγάρι». Ήταν, λέει, ζηλιάρης και δεν την άφηνε να βγει ούτε στο παράθυρο. Κι αυτή έφευγε κρυφά τις νύχτες και γύριζε τον ουρανό, για να ξεσκάσει και να φέγγει την αδελφή της, τη Γη, κι έκαμνε τη νύχτα μέρα, κι αγκαλιάζονταν και φιλιούνταν με αγάπη. Γι' αυτό όλα τα πλάσματα της Γης σ' αγαπούν. Είσαι ένα στοιχείο της φύσης, που μας δείχνει τον δρόμο της αδελφοποίησης. Με μια αγκαλιά κι ένα φιλί, φεύγει η νύχτα.

Όμως, φεγγάρι μου, κι εσύ, πρόθυμα και πρόσχαρα,

* * *

πάντοτε ανοίγεις την αγκαλιά σου και σκορπάς τις χάρες σου σε μύριους ζωγράφους και ποιητές. Τους προκαλείς, όταν έρχεσαι με τα χρωματιστά σου μολύβια και χαράξεις τους χρυσούς δρόμους του έρωτα, ρίχνοντας τους μαλαματένιους σου καθρέφτες στη θάλασσα. Σκορπάς σαγήνη και μάγια στη φύση, είναι πολύ φυσικό η γοητεία σου να επιδρά στο ερωτικό συναίσθημα και να βοηθά την έμπνευση.

Μεταμεσονύχτιες ώρες. Τα μάτια μου βάραιναν. Εσύ, κι εγώ, κι οι αναμνήσεις των νεανικών καλοκαιρινών βραδινών και οι οπτασίες νεκρών, που έχουν, χρόνια πια, μετουσιωθεί σε χώμα. Εσύ τραβάς αδιάφορο τον δρόμο σου. Εγώ, απόψε, έζησα μαζί σου ένα απ' τα μαγεμένα παραμύθια της Ανατολής. Και να σου πω; Άδικα δεν σ' ερωτεύθηκε ο Μέγας Ζευς, ο μεγαλύτερος καρδιοκατακτητής των αιώνων.

ΟΙ ΜΠΑΜΠΑΤΣ'Κ', ΟΙ ΑΝΤΙΡΑΚΟΥΛ'(Ι)ΜΕΝ' ΚΑΙ ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΣΑΝ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΙΚΟΥΛΑΣ,

Ομ. Καθηγητής Παιδιατρικής ΑΠΘ

ΑΠΌ την παιδική μου ηλικία, στον Πολύγυρο (δεκαετίες 1940 και 1950), άκουγα, από τους ενήλικες και περισσότερο από τους υπερήλικες συμπατριώτες μου, διάφορες ονομασίες και εκφράσεις, που χρησιμοποιούσαν, για να περιγράψουν την καλή υγεία και την καλή εμφάνιση, καθώς και την κακή υγεία και την κακή εμφάνιση αντίστοιχα. Επίσης, άκουγα ονομασίες και εκφράσεις, που χρησιμοποιούσαν, για να περιγράψουν τις διάφορες αρρώστιες, καθώς και την περίοδο της ανάρρωσης από τις αρρώστιες αυτές.

Αργότερα, ως αγροτικός γιατρός στη Βαρβάρα της Βόρειας Χαλκιδικής, και μετά, ως παιδίατρος, ερχόμενος σε διαρκή επαφή με τους συμπατριώτες μου και τα προβλήματα υγείας τους, πλούτισα πολύ το λεξιλόγιο των ονομασιών και των εκφράσεων, των σχετικών με την καλή και την κακή υγεία, με την καλή και την κακή εμφάνιση και με τις διάφορες αρρώστιες. Οι ονομασίες και οι εκφράσεις αυτές, που μπορεί να μην έχουν επιστημονική βάση, περιγράφουν όμως με ακρίβεια και ζωντάνια, και ενίοτε με δηκτικό χιούμορ, τις διάφορες αυτές καταστάσεις.

Αξίζει, πιστεύω, να θυμηθούμε οι παλιότεροι και να μάθουν οι νεότεροι κάποιες από τις ονομασίες και τις εκφράσεις αυτές, που εγώ προσωπικά τις φυλάω σαν θησαυρό ανεκτίμητο στην ψυχή μου.

Α. ΟΙ ΜΠΑΜΠΑΤΣ'Κ'

(Ονομασίες και εκφράσεις για την καλή υγεία και την καλή εμφάνιση)

Η υγεία ονομαζόταν γιρυσίν'(ι) (εκ του γιρός [γερός]). Εκείνος, λοιπόν, που είχε γιρυσίν'(ι) και, ως εκ τούτου, και καλή εμφάνιση, χαρακτηριζόταν ως «μπαμπάτσ'(ι)κους» (λέξη τούρκικη, που σημαίνει γερός, δυνατός, γεροδεμένος). Η λέξη μπαμπάτσ'(ι)κους ήταν η κλασική λέξη, που χαρακτήριζε τον γερό και εμφανίσιμο άνθρωπο.

Άλλοι χαρακτηρισμοί, με το ίδιο νόημα, ήταν τριζός (τριζάτος, σφριγηλός, δυνατός), πιτρούδ' (γερός σαν πέτρα), ταυρί (γερός σαν ταύρος), κτσιούπ' (γερός σαν κούτσουρο δέντρου), καρδαμουμένους (δυναμωμένος), ψουμουμένους (γεροδεμένος), θηρίους (αναπτυγμένος και γερός, σαν θηρίο) κ.λπ.

Για να περιγραφεί η εμφάνιση ενός υγιούς και, άρα, εμφανίσιμου ανθρώπου, χρησιμοποιούνταν και οι εξής εκφράσεις: «Κουκκ'(ι)νου βουλούν τα πιτσιά τ'» (το δέρμα του (το πεσί του) έχει το κόκκινο χρώμα της υγείας, κι όχι το χλωμό της αρρώστιας). «Γιαλούκου-πούν τα πιτσιά τ'» (το δέρμα του είναι λείο και λαμπερό, και όχι ζαρωμένο). Είναι γερός και δυνατός «σα να τουν ταϊζ' ν κουκ'νάρια» (καθ'όσον τα κουκουνάρια θεωρούνταν εκλεκτή τροφή). Είναι κάποιος τόσο γερός και τόσο δυνατός, «που τρώει ένα βόδ' σντ' κατσια (στην καθισιά)» ή «που τρώει πέτρις και σίδηρα» ή «που μπουρεί να φάει ακόμα κι εσένα»!

Β. ΟΙ ΑΝΤΙΡΑΚΟΥΛ'(Ι)ΜΕΝ'

(Ονομασίες και εκφράσεις για την κακή υγεία και την κακή εμφάνιση)

Για εκείνους που δεν είχαν στην εμφάνισή τους τα χαρακτηριστικά σημάδια της καλής υγείας, που αναφέρθηκαν παραπάνω, αλλά είχαν σημάδια κακής υγείας ή έλλειψης υγείας αποτυπωμένα στην εμφάνιση τους, υπήρχαν οι εξής χαρακτηρισμοί:

«Αντιρακουλ(ι)μένους» (ήταν ο πολύ αδύνατος, που ήταν σαν να είχαν κολλήσει τα άντερα του μεταξυ τους!) Η λέξη αντιρακουλ(ι)μένους ήταν η κλασική λέξη, που χαρακτήριζε τον πολύ αδύνατο και με κακή υγεία άνθρωπο. Ήταν ο αντίποδας του μπαμπάτσ(ικου).

Άλλες εκφράσεις και χαρακτηρισμοί για τους πολύ αδύνατους και ανήμπορους ήταν οι εξής: «Άγιασε» (έγινε, δηλαδή, αποστεωμένος, σαν άγιος) καθ' όσον έτσι απεικονίζονται οι άγιοι στις αγιογραφίες. «Γίν'(ι) κι σαν τον Άγιο Ονούφριου» (ο Άγιος Ονούφριος απεικονιζόταν περισσότερο αποστεωμένος από όλους τους αγίους). «Είμι ανιφαϊάρ'κους» (δεν έχει όρεξη να φάει), «γίν'(ι)κι πιτσι κι κόκκαλου», «απόμ'ναν μόν' τα κόκκαλα τ'», «απόμ'ναν μόν' τα στ'μόνια τ'» (παρομοίωση με τα στημόνια του αργαλειού), «φαίν'ντι τα παΐδια τ'», «ζαμπούνιψι», «μαζώχ'κι μια γκ'βάρα, ζούριασι» (ζάρωσε), «γίν'(ι)κι σα μυγόφτ'σμα», «μαυρουχαχάλιασι», «ανθίζ' κι λουλουδίζ'», «αχάμνιψι», «μαράζουσι», «πρασίν'σι», «γίν'κι σα χτικιάρ'ς», «κιτρίν'σι», «είμι μιταξένιους» (λεπτεπίλεπτος, σαν μετάξι), «είμι κουλ(ι)βουζουσμένους» (δηλαδή, στο «παρα πέντε»!).

Για να περιγραφεί η εμφάνιση ενός μη υγιούς και, άρα, μη εμφανίσιμου ανθρώπου, χρησιμοποιούνταν και οι εξής εκφράσεις: είναι τόσο αδύναμος και αδύνατος «σα να τουν ταΐζ'ν μπουμπούτσια» (έντομα), ή «σα να τουν ταΐζ'ν κουκούλια» ή «σαν να τουν ταΐζ'ν κουτσ'λιές»! Όλα αυτά, με τα οποία υποτίθεται ότι ταΐζονταν ο μη υγιής και ο μη εμφανίσιμος, ήταν στον αντίποδα των κουκουναριών, που υποτίθετο ότι ταΐζονταν ο μπαμπάτσ(ικος)!

Γ. ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΣΑΝ

(Εκφράσεις για εκείνους που έχασαν την υγεία τους)

Οι παλιότεροι Χαλκιδικιώτες, όταν έχαναν την υγεία τους, όταν δηλαδή αρρώσταιναν, δεν χρησιμοποιούσαν την έκφραση «είμαι άρρωστος», αλλά την έκφραση «δε μπουρώ», δηλαδή έχασα την ικανότητα να κάνω αυτά που θέλω ή αυτά που πρέπει, είμαι ανήμπορος. Έτσι, άκουγες συχνά τις εκφράσεις: «σήμιρα δε μπουρώ, θα μείνου στου κριβάτ'», «σήμιρα δε μπουρώ, δε θα πάου στ' δ'λειά», «έμαθα ότι δε μπουρούσις», «έμαθα ότι η Μαρίγια δε μπουρεί», «δε σι βλέπω καλά, μήπους δε μπουρείς;» κ.λπ.

Βέβαια, όταν η αρρώστια δεν έφερνε μόνο γενική ανημποριά, αλλά εντοπιζόταν σε ένα μέρος του σώματος, το ανέφεραν αυτό συμπληρωματικά, π.χ. «δε μπουρώ, πουνάει του κιφάλι μ'» ή «δε μπουρώ, πουνάει του στομάχι μ'» κ.λπ.

Όμως, η σκέτη έκφραση «δε μπουρώ» ήταν γενική και σήμαινε, όπως είπα, ότι δεν είμαι γερός, δεν μπορώ να κάνω αυτό που θέλω ή αυτό που πρέπει, είμαι ανήμπορος.

Παρόμοιες εκφράσεις, για την έκφραση της γενικής ανημπορίας, ήταν οι εξής: «Δεν είμι καλά», «δεν έχου ντιπ κότσια1», «δεν έχου δυναμάρια», «δεν έχου ανάκαρα2», «θέλου να φ'λάου του πάπλουμα» (να είμαι στο κρεβάτι), «κλουσώ τ' αβγά» (κάθομαι συνεχώς, χωρίς να μπορώ να κάνω τίποτα, όπως η κότα, όταν κλωσάει) κ.λπ.

Δ. ΟΙ ΑΝΑΡΡΩΝΟΝΤΕΣ

(Ονομασίες και εκφράσεις για την περίοδο της ανάρρωσης)

Όταν, μετά από μια αρρώστια, ο ασθενής άρχιζε να νιώθει καλύτερα, να μπαίνει δηλαδή στο στάδιο της ανάρρωσης, υπήρχαν οι εξής εκφράσεις: «Είμι καλύτερα, αρχίν'σα να γιαννίσκου», «είμι καλύτερα, αρχίν'σα να συρματώ» (άρχισα να βγαίνω και να περπατώ εκτός σπιτιού), «αρχίν'σα να ξιγυρίζου», «αρχίν'σα να ξαναζουντανεύου», «αρχίν'σα να καρδαμώνου», «αρχίν'σα ν' ανοίγου τα μάτια μ'» κ.λπ.

Ε. ΟΙ ΚΑΤΑ ΦΑΝΤΑΣΙΑΝ ΑΣΘΕΝΕΙΣ

Εκτός από τους πραγματικά ασθενείς, δηλαδή, αυτούς που πραγματικά «δεν μπορούσαν», υπήρχαν και τότε, όπως βέβαια και τώρα, και εκείνοι, που συνεχώς νόμιζαν ότι κάτι δεν πάει καλά με την υγεία τους και ήταν μονίμως παραπονούμενοι, ότι έχουν κάποια πάθηση γενικευμένη ή εντοπισμένη σε κάποιο όργανο του σώματος τους.

Για τους ασθενείς αυτούς, για τους οποίους ο Μολιέρος χρησιμοποίησε τον όρο «κατά φαντασίαν ασθενείς» (Malades imaginaires), οι αγαπημένοι μας συμπατριώτες, οι Χαλκιδικιώτες, οι οποίοι φημίζονται, όπως είπα, για το δηκτικό και ενίοτε καυστικό τους χιούμορ, έχουν μια χαρακτηριστική έκφραση, που πιστεύω ότι αποδίδει τέλεια την κατάσταση του κατά φαντασίαν ασθενή, του μονίμως παραπονούμενου ότι «δεν μπουρεί» ή ότι κάτι «τουν πουνεί». Η έκφραση αυτή είναι η εξής: «Πότι η Γιάννης δεν μπουρεί, πότι του... ζίνι τ' τουν πουνεί»! Σημειωτέον ότι η αυθεντική χαλκιδικιώτικη έκφραση δεν είναι ότι το «ζίνι τ'» (ο σβέρκος) «τουν πουνεί» αλλά κάποιο άλλο μέλος του σώματός του, το οποίο, όμως, όσοι έχουν καλή ανατροφή, αποφεύγουν να ονομάσουν!

Υ.Γ. Ευχαριστώ θερμά τον αγαπητό μου φίλο, τον συμπατριώτη μας Σταύρο Αυγολούπη, ομότιμο καθηγητή Αστροφυσικής του ΑΠΘ, που μου πλούτισε το σχετικό με τις αρρώστιες χαλκιδικιώτικο λεξιλόγιο.

1. Κότσια: σωματική δύναμη

2. Ανάκαρα: σωματική δύναμη, κουράγιο

ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, κ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ ΣΧΟΙΝΑ, ΣΕ ΕΠΙΤΙΜΟ ΔΗΜΟΤΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

Την Παρασκευή 19 Αυγούστου 2022, σε μια ξεχωριστή και συγκινητική βραδιά, στην Αρναία, ανακηρύχθηκε Επίτιμος Δημότης του Δήμου Αριστοτέλη ο συμπατριώτης μας κ. Μαργαρίτης Σχοινάς, από τον Δήμαρχο Αριστοτέλη κ. Στέλιο Βαλιάνο, σε υλοποίηση της σχετικής απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου.

«Εδώ που συναντιούνται, η παιδική μου μνήμη, η διδαχή του Μεγάλου Σταγειρίτη και το πάθος μου για την Ευρώπη.»

Τα παραπάνω λόγια έγραψε και υπέγραψε στο βιβλίο επισκεπτών του Δήμου ο ίδιος ο Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συνοψίζοντας, κατά τον καλύτερο τρόπο, την τελετή ανακήρυξής του σε Επίτιμο Δημότη.

«Υποδεχόμαστε στον Δήμο Αριστοτέλη έναν δικό μας άνθρωπο, που τιμά ολόκληρη την Ελλάδα, με την ευρωπαϊκή του διαδρομή, που τον έφερε σε θέση να έχει αναλάβει ένα πολύ δύσκολο έργο. Την προαγωγή της κατανόησης όλων εκείνων των χαρακτηριστικών, που μας κάνουν Ευρωπαίους, σε μια κοινή πορεία με ανθρώπους που έχουν άλλα πολιτιστικά χαρακτηριστικά και μιλούν άλλες γλώσσες», ανέφερε ο Δήμαρχος κ. Στέλιος Βαλιάνος, κατά την ομιλία του, και μεταξύ άλλων πρόσθεσε: Τιμούμε όχι απλώς τον θεσμικό ρόλο αλλά τον άνθρωπο Μαργαρίτη Σχοινά, που κατάφερε να γίνει Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής – και του ευχόμαστε να φτάσει ακόμα ψηλότερα– με την υπερηφάνεια την οποία αισθάνεται κάθε πατρίδα για τα παιδιά της που κατορθώνουν σημαντικά επιτεύγματα.»

Παίρνοντας τον λόγο, ο κ. Μαργαρίτης Σχοινάς ανέτρεξε στα παιδικά χρόνια, που πέρασε στην Αρναία, καθώς εκεί πρωτοδιορίστηκαν οι γονείς του, που ήταν εκπαιδευτικοί.

«Οι γονείς μου με έφεραν εδώ, στην Αρναία, απευθείας από το μαιευτήριο. Βαφτίστηκε κάτω από τα πλατάνια στην Αγία Παρασκευή», σημείωσε μεταξύ άλλων. Ως βρέφος η σπιτονοικοκυρά μας, η Αρτεμισία, με έβαζε στην τρόκνη (φάσκιωμα της εποχής) και με έβγαζε βόλτα στο βουνό, όταν ακολουθούσε τον υλοτόμο άνδρα της.

Ως νήπιο έτρεχα στην πλατεία, υπό το βλέμμα του εστιάτορα Παπαγιάννη, με τα παχιά μουστάκια, και βρεχόμουνα στην πηγή κάτω από τον πλατάνο. Αν και ήπια πολύ νερό από εκείνη τη βρύση, δεν παντρεύτηκα εδώ, όπως έλεγε η τοπική Παράδοση, βρήκα το ταίρι μου λίγο πιο μακριά. Οι μα-

θητές των γονιών μου –πολλοί σήμερα παρόντες εδώ– με πρόσεχαν και με βολτάριζαν σαν την μασκότ του τόπου. Ο Στέργιος Ζωγράφος το θυμάται ακόμη.

Θυμάμαι τους χορούς στη πλατεία, τα πανηγύρια, τις εκδρομές στο βουνό, τους αργαλειούς και τις φλοκάτες στα μπαλκόνια, το καθαρό βλέμμα των ανθρώπων που αγαπούν τον τόπο τους, προκόβουν στη ζωή και τιμούν τη πατρίδα και την οικογένεια.

Έζησα εδώ ευτυχισμένα παιδικά χρόνια, κι ευχαριστώ τον Θεό, που με αξίωσε να έχω τη μητέρα μου σήμερα μαζί μου –μετά από πάνω από 50 χρόνια– στη σημερινή συγκινητική στιγμή. Κι αύριο, στο μνημόσυνο του πατέρα μου, είμαι σίγουρος ότι από ψηλά θα μας βλέπει και θα μας καμαρώνει όλους. Την οικογένεια, τους μαθητές τους, τους Αρνώτες, που τόσο αγάπησε και που τον θυμούνται ακόμη με σεβασμό και εκτίμηση».

Χαρακτήρισε “ξεχωριστή και ανεπανάληπτη εμπειρία” την τελετή και τόνισε ότι σε αυτήν συναντιούνται πολλές διαστάσεις της ζωής του, ενώ απευθυνόμενος στους –πλέον–συνδημότες του, προσέθεσε: «Πέρα από το δημοτολόγιο, μας ενώνουν μνήμες, αλλά και πολλές κοινές μελλοντικές προκλήσεις. Στα μονοπάτια του χθες συναντηθήκαμε, στους δρόμους του αύριο θα πορευτούμε μαζί, κι έχουμε πολλά ακόμα να κάνουμε μαζί.»

Ο κ. Σχοινάς σημείωσε ότι η τελετή γίνεται στη σκιά του Αριστοτέλη, αλλά και του Κωνσταντίνου Καραμανλή, καθώς η γιαγιά του καταγόταν από την περιοχή (την ιστορική Λιαρίγκοβη), του οραματιστή της ένταξης της Ελλάδας στην τότε ΕΟΚ, και συνέχισε:

«Σε πολλά από τα κρίσιμα ζητούμενα της εποχής μας οι διδαχές του Αριστοτέλη παραμένουν ζωντανές και επίκαιρες, και πρέπει να εμπνεύσουν πολλές από τις σημαντικές αποφάσεις, που καλούμαστε να διαμορφώσουμε:

- Την πίστη στην επιστήμη απέναντι στον σκοταδισμό της άρνησης.
 - Το καθήκον να αντιταχθούμε στο άδικο, στον πόλεμο και στην αυθαιρεσία.
 - Την αξία της Ηθικής ως ασπίδα προστασίας των δικαιωμάτων μας σε μια κοινωνία κράτους δικαίου.
- Ο Αριστοτέλης μάς δείχνει τον δρόμο της Αρετής. Κι αυτόν τον δρόμο τον χρειαζόμαστε τώρα όσο και τότε.»

Ιδιαίτερα βαρύτητα στην εκδήλωση προσέδωσαν

και οι επίσημοι προσκεκλημένοι, που αναφέρθηκαν στην αξία της ευρωπαϊκής σταδιοδρομίας του Μαργαρίτη Σχοινά και στη σημασία της τιμητικής αναγνώρισης της πορείας αυτής από τους συμπατριώτες του.

Παραβρέθηκαν και μίλησαν :

- Η **Ευρωβουλευτής κ. Μαρία Σπυράκη**, υπογραμμίζοντας, μεταξύ άλλων, την ανάγκη να ενισχυθεί η ενιαία φωνή της Ευρώπης σε σειρά θεμάτων και έναντι της Τουρκίας.

- Ο **Βουλευτής Α΄ Θεσσαλονίκης και Πρόεδρος της Διαρκούς Επιτροπής Εξωτερικών και Άμυνας της Βουλής κ. Κώστας Γκιουλέκας**, ο οποίος σημείωσε την αξία του χαρτοφυλακίου, που έχει αναλάβει ο Μαργαρίτης Σχοινάς ως Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για την προώθηση του Ευρωπαϊκού Τρόπου Ζωής.

- Η **Επικεφαλής του Γραφείου του Πρωθυπουργού στη Θεσσαλονίκη κ. Μαρία Αντωνίου**, η οποία τόνισε τη σημασία που προσδίδει και ο Πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης σ' αυτήν την εκπροσώπηση της Ελλάδας από τον Μαργαρίτη Σχοινά.

- Ο **Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής κ. Γιάννης Γιώργος**, υπογραμμίζοντας την καλή επικοινωνία και συνεργασία που έχουν όλοι οι εκπρόσωποι της Χαλκιδικής με τον κ. Σχοινά.

- Ο **Δήμαρχος Πολυγύρου (και πρώην δήμαρχος Αρναίας) κ. Αστέριος Ζωγράφος**, που προσέθεσε τις δικές του μνήμες από τα παιδικά χρόνια του Μαργαρίτη Σχοινά στην Αρναία.

- Τιμητικά, έκλεισε τον κύκλο των ομιλιών, ευχόμενος στον κ. Σχοινά «εις ανώτερα, εκτός και εντός Ελλάδος», ο **Μητροπολίτης Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ. Θεόκλητος**.

Αναγνώστηκαν επίσης χαιρετισμοί, που απέστειλαν ο Υφυπουργός Εσωτερικών, αρμόδιος για τον Τομέα Μακεδονίας-Θράκης, κ. Σταύρος Καλαφάτης, ο Βουλευτής Χαλκιδικής κ. Απόστολος Πάνας και η Δήμαρχος Κασσάνδρας κ. Αναστασία Χαλκιά.

Ο Πρόεδρος του Τοπικού Συμβουλίου Αρναίας κ. Αγαπητός Κιάτος, παρέδωσε στον κ. Σχοινά ένα

καλάθι με τοπικά προϊόντα της περιοχής.

Στην τελετή, που ολοκληρώθηκε με υπέροχο καλλιτεχνικό πρόγραμμα από τη Χορωδία Αρναίας, παραβρέθηκαν επίσης, η περιφ. σύμβουλος κ. Κατερίνα Ζωγράφου, ο Αντιδήμαρχος Δήμου Πολυγύρου κ. Χρήστος Βορδός και δημοτικοί σύμβουλοι του Δήμου Πολυγύρου, ο Πρόεδρος της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων κ. Γρηγόρης Τάσιος, ο Πρόεδρος του Επιμελητηρίου Χαλκιδικής κ. Γιάννης Κουφίδης, ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Ιωάννης Κοτσάνης και μέλη του ΔΣ, οι πρώην δήμαρχοι κ. Αστέριος Καραστέργιος και κ. Λάζαρος Λαζάρου, αντιδήμαρχοι και δημοτικοί σύμβουλοι του Δήμου Αριστοτέλη, επιχειρηματίες της περιοχής και πλήθος κόσμου. Επίσης, παρόντες στην εκδήλωση ήταν, εκτός από την μητέρα του, η σύζυγος με τους γιους του κ. Σχοινά και ο αδελφός του με τη σύζυγό του.

Την εκδήλωση παρουσίασε ο δημοσιογράφος Βαγγέλης Μωυσης. (φωτ. σελ. 28)

Πηγή :Γραφείο Τύπου Δήμου Αριστοτέλη

Σ.Σ.: Το Σάββατο 20 Αυγούστου, στον Ιερό Ναό Αγίου Στεφάνου τελέστηκε μνημόσυνο για τον αείμνηστο πατέρα του Μαργαρίτη Σχοινά, Αστέριο, υπό του Σεβ. Μητροπολίτου Ιερισσού, Αγίου Όρους & Αρδαμερίου κ. Θεοκλήτου.

Μετά το πέρας της λειτουργίας, η κ. Ελένη Στούμπου, υπεύθυνη της Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων για την αναστήλωση του Αγίου Στεφάνου, ξενάγησε τους παρευρισκόμενους στην εκκλησία και παρουσίασε σχετικό DVD.

Στη συνέχεια, ο Δήμαρχος Αριστοτέλη κ. Αστ. Βαλιάνος, ο πρώην Δήμαρχος Αρναίας κ. Αστ. Καραστέργιος, ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Αγαπητός Κιάτος, ο πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Ιωάν. Κοτσάνης κ.ά. συνόδεψαν τον Αντιπρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε βόλτα στα στενά αναπαλαιωμένα και υπέροχα σοκάκια της κωμοπόλεως. Ήταν πραγματικά ένα ξεχωριστό διήμερο για την Αρναία.

ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ, ΤΑΧΥΤΕΡΗ ΚΑΙ ΑΝΕΞΟΔΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Όσοι δεν το στείλατε, στείλτε μας το e-mail σας.

Το ξαναγράφουμε, για άλλη μία φορά, και παρακαλούμε όλα τα μέλη μας:

Προκειμένου να εκσυγχρονίσουμε τον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ μας, **σας παρακαλούμε** να στείλετε το e-mail σας στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Συλλόγου, **panchalkidikos@gmail.com**, προτάσσοντας επίθετο και όνομα.

Αγιορείτικα νέα

Η Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Δοχειαρίου

Η Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Δοχειαρίου, μία από τις είκοσι μονές του Αγίου Όρους, είναι αφιερωμένη στους Αρχαγγέλους Μιχαήλ και Γαβριήλ. Αποτελεί τη δέκατη Μονή, κατά σειρά, στην ιεραρχία των μοναστηριών της Αθωνικής Πολιτείας, καθώς και την έβδομη παλαιότερη.

Καθηγούμενος της Ιεράς Μονής είναι ο Αρχιμανδρίτης Αμφιλόχιος Δοχειαρίτης.

Βρίσκεται σε παραθαλάσσια τοποθεσία μεταξύ των μοναστηριών Ξενοφώντος και Κωνσταμονίτου, ενώ, σύμφωνα με την Παράδοση, ιδρύθηκε από τον μοναχό Ευθύμιο, μαθητή του αγίου Αθανασίου του Αγιορείτη. Το έτος ίδρυσής της ανάγεται στα τέλη του 10ου αιώνα ή στις αρχές του 11ου, ενώ η ονομασία της οφείλεται στην ιδιότητα του δοχειαρίου-αποθηκάρου, που εξασκούσε ο Ευθύμιος, κατά τη διάρκεια της παραμονής του στη μονή Μεγίστης Λαύρας, υπό τον Αθανάσιο.

Ευεργέτης και ανακαινιστής του μοναστηριού θεωρείται ο Βυζαντινός αυτοκράτορας Μιχαήλ Ζ΄ Δούκας (1071-1078) ή, σύμφωνα με άλλη εκδοχή,

ο διάδοχός του, Νικηφόρος Γ΄ Βοτανειάτης (1078-1081).

Το 1568, χτίστηκε και τοιχογραφήθηκε ο κεντρικός ναός, ο οποίος είναι αφιερωμένος στο όνομα των Αρχαγγέλων Μιχαήλ και Γαβριήλ. Το σημερινό ωραίο και φωτεινό Καθολικό της Δοχειαρίου είναι κτίσμα του 16ου αιώνα, με εξαιρετικές τοιχογραφίες της Κρητικής σχολής. Το πλούσιο τέμπλο του Καθολικού κατασκευάστηκε το 1783. Στη μονή

βρίσκονται 12 παρεκκλήσια και 4 εξωκκλήσια. Το σπουδαιότερο είναι της Παναγίας της Γοργοπηκού, όπου φυλάγεται η ομώνυμη θαυματουργή εικόνα της Θεοτόκου.

Στην Μονή φυλάγεται ένα κομμάτι Τίμιου Ξύλου, λείψανα αγίων μεταξύ αυτών και του Αγίου Μεγαλομάρτυρος Νικήτα, ιερά σκεύη και

άμφια. Η βιβλιοθήκη έχει 545 χειρόγραφα, 62 εκ των οποίων είναι περγαμηνά και περισσότερα από 5,000 έντυπα βιβλία. Άλλα κειμήλια φυλάσσονται στους χώρους του σκευοφυλακίου και του εικονοφυλακίου.

Σήμερα, η Μονή αριθμεί πάνω από 50 μοναχούς,

Υποδοχή «Παναγίας Γοργοπηκούς»

Με κάθε επισημότητα και τηρουμένων όλων των υγειονομικών μέτρων προστασίας, πραγματοποιήθηκε και εφέτος η υποδοχή εις το Ιερό γυναικείο Κοινόβιο της «Παναγίας Θεοσκεπάστου» Σοχού Λαγκαδά, (Μετόχιο της ιεράς Μονής Δοχειαρίου Αγίου Όρους), της Ιεράς Εικόνας της Θεοτόκου της επικαλούμενης «Παναγίας Γοργοπηκούς», προστάτιδος και εφόρου της Αθωνικής ιεράς Μονής, επ' ευκαιρία του πανηγυρικού εορτασμού του Γενεθλίου της Υπεραγίας Θεοτόκου.

Η υποδοχή του πολυτιμώτατου τιμαλφούς της Ορθοδόξου Πίστεώς μας, πραγματοποιήθηκε το

απόγευμα της Τρίτης 6 Σεπτεμβρίου 2022, εις την κεντρική πλατεία του Σοχού, έμπροσθεν του Ιστορικού Ιερού Ναού του Αγίου Γεωργίου, και εν συνεχεία τελέσθηκε Δέηση και η καθιερωμένη Αρτοκλασία.

Στον Εσπερινό της 6/9 και στη Θεία Λειτουργία στις 7/9, ημέρα του Γενέσιου της Θεοτόκου, παρεβρέθησαν οι αρχές του τόπου και πλήθος κόσμου.

Σημειώνουμε ότι η "Παναγία Γοργοπηκούς" ονομάστηκε έτσι, γιατί ως φιλόστοργος Μητέρα, ακούει τα προβλήματα και τρέχει γρήγορα να βοηθήσει όσους με αληθινή εγκάρδια αγάπη, ζητούν την Μεσιτεία Της.

ΤΑ ΘΥΡΑΝΟΙΞΙΑ ΤΟΥ Ι.Ν. ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΜΜΟΥΛΙΑΝΗΣ

Με κάθε μεγαλοπρέπεια, τελέστηκαν, το απόγευμα του Σαββάτου, 10 Σεπτεμβρίου 2022, τα θυρανοίξια του ιστορικού Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου νήσου Αμμουλιανής, πάλαι ποτέ Ιερός Μετοχιακός Ναός της Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου, από τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟ.

Στην Ακολουθία των θυρανοίξινων συμμετείχαν, επίσης, οι Σεβ. Μητροπολίτες Μαντινείας και Κυνουρίας κ. Αλέξανδρος, Μιλήτου κ. Απόστολος, Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς κ. Ιουστίνος, οι Θεοφ. Επίσκοποι Τεγέας κ. Θεόκλητος και Μπουκόμπα και δυτικής Τανζανίας κ. Χρυσόστομος, ο Ηγούμενος της Ι.Μ.Μ. Βατοπαιδίου Γέροντας Εφραίμ, καθώς και ο Μητροπολίτης Ιερισσού κ. Θεόκλητος.

Στα Θυρανοίξια παρευρέθησαν οι αρχές του τόπου και πλήθος κόσμου.

Να σημειωθεί ότι, το 1925, η Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου προσέφερε ολόκληρο το νησί ως τόπο, προκειμένου να εγκατασταθούν οι πρόσφυγες από τα μέρη της Προποντίδας, του Μαρμαρά και της Ελώνη.

Στο τέλος, ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Ιερισσού κ. Θεόκλητος τίμησε τον Καθηγούμενο Γέροντα Εφραίμ με τον μεγαλόσταυρο της Ιεράς Μητροπόλεως και τον αστέρα, για την μεγίστη προσφορά της Μονής Βατοπαιδίου προς τους πρόσφυγες, χτίζοντας εκ νέου τη νέα πατρίδα τους και, επιπλέον, για την πολύτιμη στήριξή του στο φιλανθρωπικό έργο της Μητροπόλεως.

Τιμήθηκαν, επίσης, ο επιβλέπων Πολιτικός Μηχανικός κ. Ευάγγελος Ζαχαριάδης και ο εξ Αμμουλιανής ορμώμενος κ. Παναγιώτης Βασιλείου.

Ο Ναός του Αγίου Νικολάου, κτίσμα του 1860, ανακαινίστηκε με δαπάνη του Πολιτικού Διοικητού του Αγίου Όρους αξιότιμου κ. Αθανάσιου Μαρτίνου.

ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΣ

Μέσα σε κλίμα συγκινήσεως και βυζαντινής μεγαλοπρέπειας τελέστηκαν, το πρωί της Κυριακής, 11ης Σεπτεμβρίου 2022, τα εγκαίνια του αναπαλαιωθέντος μνημειακού Ιερού Ναού Αγίου Ανδρέου Περιστεράς.

Ο πεντάτρολλος και μεγάλης αρχαιολογικής σημασίας Ιερός Ναός είναι κτίσμα του 876 μ.Χ. και Κτήτοράς του είναι ο Όσιος Ευθύμιος ο εν Περιστεραίς, Μέγας Ασκητής του 9ου αι. μ.Χ.

Της Ακολουθίας των Εγκαινίων προέστη ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Μιλήτου κ. Απόστολος και συμμετείχαν οι Σεβ. Μητροπολίτες Πατρών κ. Χρυσόστομος, Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς κ. Ιουστίνος, οι Θεοφιλέστατοι Επίσκοποι Τεγέας κ. Θεόκλητος και Μπουκόμπα (Πατριαρχείο Αλεξανδρείας) κ. Χρυσόστομος και ο οικείος Μητροπολίτης Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ. Θεόκλητος.

Τη σπουδαία αυτή ημέρα τίμησε με την παρουσία του ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ Β', ενώ παρέστη και ο Σεβ. Μητροπολίτης Μαντινείας και Κυνουρίας κ. Αλέξανδρος.

Στην λαμπρή Λειτουργία προσήλθαν ευλαβείς πιστοί, κάτοικοι της Περιστεράς και προσκυνητές από την ευρύτερη περιοχή της Χαλκιδικής και της Θεσσαλονίκης, για να προσκυνήσουν το σκήνωμα του Οσίου Ευθυμίου και τη δεξιά χείρα του Αποστόλου Ανδρέου. Ανάμεσά τους οι Βουλευτές Β' Θεσσαλονίκης κ.κ. Θεόδωρος Καραόγλου, Σάββας Αναστασιάδης, Δημήτριος Βαρτζόπουλος, Σωκράτης Φάμελος, Γεώργιος Αρβανιτίδης και κα Κωνσταντίνα Αδάμου, η Αντιπεριφερειάρχης Θεσσαλονίκης κα Βούλα Πατουλίδου, ο Δήμαρχος Θέρμης κ. Θεόδωρος Παπαδόπουλος, κ.ά.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΗΘΗΚΕ ΔΙΑΚΟΝΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ, ΜΙΧ. ΚΩΤΙΝΟΥΔΗΣ, ΚΑΙ ΕΛΑΒΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ «ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ»

Την Τρίτη 27/9/2022, στο Ζαγκλιβέρι, ανήμερα της εορτής της Αγ. Ακυλίνας, χειροτονήθηκε Διάκονος ο Μιχάλης Κωτινούδης, από τα Πετροκέρασα. Το Σάββατο 24/9, έγινε η κουρά του σε Μοναχό, στο εξωκλήσι της Αγίας Άννας, στον Άγιο Πρόδρομο, και του δόθηκε το όνομα ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ από τον Μητροπολίτη Ιερισσού Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ. Θεόκλητο, ο οποίος και προέστη στις δύο Ακολουθίες.

Ο Μιχαήλ Κωτινούδης, τα τελευταία 5 χρόνια, ήταν Γραμματέας στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο. Όλοι τον αγαπήσαμε και τον εκτιμήσαμε ιδιαίτερα. Προσέφερε τις υπηρεσίες του με προθυμία, αγάπη και χάρα.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Παγχαλκιδικού, κλιμάκιο του οποίου παρέστη στην χειροτονία του, εύχεται στον π. Νικόδημο ΑΞΙΟΣ και καλή δύναμη στη συνέχεια της νέας ζωής, που επέλεξε.

Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ 201ης ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ, 19-6-2022

Με κάθε λαμπρότητα, γιορτάστηκε και φέτος, την Κυριακή 19 Ιουνίου, στο Μοναστήρι της Αγίας Αναστασίας της Φαρμακολυτριάς και στον χώρο του μνημείου, η 201η Επέτειος της Φονικής Μάχης των Βασιλικών, η θυσία του Καπετάν Χάψα και των παλληκαριών του, καθώς και η πυρπόληση του Μοναστηριού και η σφαγή του τότε Ηγουμένου Μακαρίου και των λοιπών μοναχών.

Μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας και του Αρχιερατικού Μνημοσύνου, έγιναν από τον Ηγούμενο της Μονής Μητροπολίτη Μηλίτου κ. Απόστολο τα αποκαλυπτήρια της αγιογραφίας/σύνθεσης που τοποθετήθηκε στην είσοδο του καθολικού, με την αναπαράσταση των παραπάνω γεγονότων. Σημειώνουμε ότι η αγιογραφία/σύνθεση ήταν εξώφυλλο του 49ου τεύχους του Παγχαλκιδικού Λόγου.

Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε το μέλος του ΔΣ κ. Απόστολος Στρατής, και έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Συλλόγου μας www.panchalkidikos.gr

Ακολούθησε επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφάνων στον χώρο του μνημείου.

Τελετάρχης της Εκδήλωσης ήταν ο Γεν. Γραμματέας του Παγχαλκιδικού κ. Αστέριος Λυρτζής.

Τον φετινό εορτασμό τίμησαν με την παρουσία τους και κατέθεσαν στεφάνια:

Η Βουλευτής Χαλκιδικής κ. Κυριακή Μάλαμα, ο Αντιπεριφερειάρχης κ. Ιωάννης Γιώργος, ο Δήμαρχος Θέρμης κ. Θεόδωρος Παπαδόπουλος, η Δήμαρχος Κασάνδρας κ. Αναστασία Χαλκιά, ο Αντιδήμαρχος Πολυγύρου κ. Ιωάννης Σιμώνης, ο Αντιδήμαρχος Σιθωνίας κ. Βασίλειος Ζήσιος, ο Δήμαρχος Εμμανουήλ Παπά Σερρών κ. Δημήτριος Νότας, ο Διοικητής του Γ' Σώματος Στρατού Στρατηγός κ. Σωτήριος Κωστάκογλου, ο Υποδιευθυντής της Αστυνομικής Δ/σης Χαλκιδικής, ο Διοικητής των Πυροσβεστικών Υπηρεσιών Χαλκιδικής, ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Εφέδρων Αξιωματικών Χαλκιδικής κ. Νικόλαος Βασιλάκης, η Δημ. Σύμβουλος Δήμου Σιθωνίας και μέλος της Ε.Ε. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Μαρία Λαθούρη-Πάργα, ο Πρόεδρος της Κοινότητας Γαλαρινού κ. Γεώργιος Γαλαρινιώτης, ο Πρόεδρος της Κοινότητας Βασιλικών κ. Αστέριος Καρακώτας, εκπρόσωπος της Κοινότητας Εμμανουήλ Παπά κ. Ιωάννης Καρανάσιος, ο Αντιπρόεδρος του Συλλόγου Εμμ. Παππά Θεσ/νίκης κ. Ιωάννης Ιορδανίδης, ο Πρόεδρος του Συλλόγου Απανταχού Ταξιαρχιωτών κ. Αστέριος Λυρτζής και ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» κ. Ιωάννης Κοτσάνης.

Στην εκδήλωση, εκτός των παραπάνω, παρευρέθηκαν, ο Βουλευτής Χαλκιδικής Γεώργιος Βαγιωνάς, η

Περιφερειακή Σύμβουλος Χαλκιδικής κ. Κ. Ζωγράφου, ο Αντιδήμαρχος Δήμου Θέρμης κ. Τσολάκης, δημοτικοί και κοινοτικοί Σύμβουλοι, ο Πρόεδρος της Κοινότητας Λειβαδίου κ. Δημ. Γουδήρας, η Υπεύθυνη του Τμήματος Παιδείας και Πολιτισμού του ΥΜΑΘ κ. Ζαφ. Μυλωνά, εκπρόσωποι πολιτιστικών συλλόγων, μέλη και φίλοι του Παγχαλκιδικού, καθώς και μέλη του ΔΣ, το επίτιμο μέλος του Παγχαλκιδικού και Κοσμήτορας του Μνημείου κ. Αστ. Σαμαράς κ.ά.

Παρευρέθηκαν, επίσης, αντιπροσωπείες μαθητών με σημαίες από το Δημοτικό Σχολείο Γαλάτιστας, με συνοδό τον δάσκαλο κ. Αστ. Δούμπο, από το Γυμνάσιο και Λύκειο της Γαλάτιστας, με συνοδό την καθηγήτρια κ. Σαλαγκούδη Ανδρονίκη, και από το Λύκειο των Βασιλικών, με συνοδό τον καθηγητή κ. Χρήστο Βογιατζή.

Το ΔΣ του Παγχαλκιδικού ευχαριστεί θερμά όλους όσοι παρευρέθηκαν στην εκδήλωση.

Σημειώνουμε, επίσης, ότι, μετά από 20 περίπου χρόνια, η εκδήλωση φέτος πραγματοποιήθηκε σε διαφορετική ημερομηνία από το Ολοκαύτωμα των Βασιλικών, που γίνεται στην ομώνυμη κωμόπολη, μετά από Πρωτοβουλία του Δημάρχου Θέρμης κ. Θ. Παπαδόπουλου και σύμφωνη γνώμη της Περιφ. Ενότητας Χαλκιδικής και του Παγχαλκιδικού Συλλόγου. Έτσι, στην εκδήλωση παρευρέθηκαν πολλοί κάτοικοι των Βασιλικών με τον Αντιδήμαρχο, τον Πρόεδρο της Κοινότητας, κοινοτικούς συμβούλους και μαθητές των σχολείων.

Μετά τη λήξη της εκδήλωσης, η Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής προσέφερε κέρασμα στους προσκεκλημένους, σε καφετέρια της Γαλάτιστας.

Το μεσημέρι, μέλη και φίλοι του Παγχαλκιδικού Συλλόγου γευμάτισαν και γλέντησαν, συνοδεία ζωντανής μουσικής, σε εστιατόριο του Χολομώντα.

Ευχόμαστε το έτος 2023 ή 202η επέτειος της Μάχης των Βασιλικών να εορτασθεί με αποκαταστημένη την αναπαράστασης της Μάχης στο Μνημείο. (φωτ. σελ. 27)

ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΥ ΜΑΣ ΣΤΗ «ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΣΑΡΔΕΛΑΣ» ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ

Στις 5 Ιουλίου 2022, στο Ανοιχτό Θέατρο Νέων Μουδανίων, το Χορευτικό μας συμμετείχε στη «Γιορτή της Σαρδέλας», σε μια υπέροχη εκδήλωση, την οποία οργανώνει κάθε χρόνο ο τοπικός Πολιτιστικός Σύλλογος «ΦΑΡΟΣ».

Το χορευτικό του Συλλόγου μας χόρεψε, με πολύ μεγάλη επιτυχία, τα παρακάτω τραγούδια, από την περιοχή της Προποντίδας: • Την Πρωτομαγιά τα λουλούδια γιορτάζουν, • Τέσσερα μάτια δυο καρδιές, • Ας βαστάξει αυτός ο Μπάλος (καρσιλαμάς), • Σε καινούργια βάρκα μπήκα (συρτός Μπάλος), • Στον κατηφένιο σου οντά, •

Έχε γεια, Παναγιά (χασάπικο).

Βίντεο με τους παραπάνω χορούς μπορείτε να δείτε στην Ιστοσελίδα του Συλλόγου.

Στην εκδήλωση, εκτός από το Χορευτικό μας, συμμετείχαν και τα συγκροτήματα του Πολιτιστικού Οικολογικού Συλλόγου Περαίας και του Συλλόγου Ποντίων Ν. Μουδανίων «Αλέξανδρος Υψηλάντης».

Παρευρέθηκαν ο Πρόεδρος του Συλλόγου κ. Ιωάννης Κοτσάνης, ο Γεν. Γραμματέας κ. Αστέριος Λυρτζής ο οποίος μετείχε και στο Χορευτικό, και τα μέλη του ΔΣ, κ. Χρήστος Παυλούδης και Απόστολος Στρατής, καθώς επίσης και μέλη του Παγχαλκιδικού από τα Ν. Μουδανιά και την γύρω περιοχή.

Μετά την εκδήλωση, ο Πολιτιστικός Σύλλογος «ΦΑΡΟΣ» παρέθεσε γεύμα στα χορευτικά συγκροτήματα, σε μια όμορφη και ξεχωριστή βραδιά.

Το ΔΣ συγχαίρει τον Πολιτιστικό Σύλλογο «ΦΑΡΟΣ» για το πλήθος των εκδηλώσεων που οργάνωσε από το Μάιο έως Σεπτέμβριο (θεατρικές, ζωγραφικής, χορευτικές, φωτογραφίας, εκδηλώσεις μνήμης για τα 100 χρόνια Μικρασιατική Καταστροφή και άλλες). Επίσης εκφράζει τα θερμά του συγχαρητήρια και τις ευχαριστίες στα μέλη του Χορευτικού μας, στον δάσκαλο Περικλή Διαμαντή, και στα μέλη του Χορευτικού «Φίλοι της Παράδοσης», που έλαβαν μέρος μαζί με το Χορευτικό του «Παγχαλκιδικού». (φωτ. σελ. 30)

* * *

Εκδηλώσεις άλλων φορέων

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ μετείχε στον εορτασμό της επετείου των 100 χρόνων από τη Μικρασιατική καταστροφή, με τις παρακάτω δράσεις:

1. Διοργάνωσε, σε συνεργασία με τη Σχολή Βυζαντινής και Παραδοσιακής Μουσικής "Έν Ωδαίς", μια μοναδική μουσική παράσταση, με τίτλο "Ματωμένα Χώματα", αφιερωμένη στη μνήμη της συγγραφέως του προσφυγικού Ελληνισμού, Διδώς Σωτηρίου.

Η παράσταση περιλάμβανε τραγούδια και σκοπούς από την περιοχή της Μικράς Ασίας, Κωνσταντινούπολης και Καππαδοκίας. Τα κείμενα της παράστασης απήγγειλε μοναδικά ο ηθοποιός Γεράσιμος Σκιαδαρέσης. Ερμήνευσαν καταξιωμένοι καλλιτέχνες της νέας γενιάς και συμμετείχαν τοπικά παραδοσιακά χορευτικά συγκροτήματα.

Πραγματοποιήθηκαν 2 παραστάσεις, με μεγάλη επιτυχία, σε δήμους της Χαλκιδικής, με έντονο προσφυγικό στοιχείο: Παρασκευή 26/8/2022, ώρα 21:00, στο ανοιχτό Θέατρο Νέων Ρόδων του Δήμου Αριστοτέλη, και Σάββατο 27/8/2022, ώρα 21:00, στο ανοιχτό Δημοτικό Θέατρο Νέων Μουδανίων του Δήμου Νέας Προποντίδας, με ελεύθερη είσοδο για το κοινό.

2. Προχώρησε στην παραγωγή ιστορικής ταινίας μικρού μήκους, με θέμα τον προσφυγικό πληθυσμό, που εγκαταστάθηκε στη Χαλκιδική.

3. Διοργάνωσε παραδοσιακή μουσική βραδιά, με θέμα την προβολή μικρασιατικών ακουσμάτων και παραδοσιακής μικρασιατικής μουσικής, στη Νέα Τένεδο.

4. Προχώρησε σε προγραμματική σύμβαση με τον Δήμο Νέας Προποντίδας, για την έκδοση Λευκώματος, με τίτλο "Ο Φάρος των Νέων Μουδανίων", το οποίο θα αναφέρεται στην πολιτιστική Ιστορία των Νέων Μουδανίων, στη μικρασιατική κουλτούρα και στα έθιμα, που πέρασαν από γενιά σε γενιά.

5. Επίσης, στήριξε πολυάριθμες δράσεις για τον εορτασμό της επετείου των 100 χρόνων από τη Μικρασιατική καταστροφή, σε όλους τους δήμους της Χαλκιδικής.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου

εκφράζει τα θερμά του συγχαρητήρια στην Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής, για τις παραπάνω δράσεις.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΛΙΝΑ ΜΕΝΔΩΝΗ

Το ανακαινισμένο Αρχαιολογικό Μουσείο Χαλκιδικής, ένα έργο ιδιαίτερα σημαντικό για την ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος της Χαλκιδικής, αλλά και για τον τουρισμό της ευρύτερης περιοχής, εγκαινιάσσε, το Σάββατο 9 Ιουλίου 2022, στον Πολύγυρο, η Υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη, παρουσία του Περιφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας, Απόστολου Τζιτζικώστα και εκπροσώπων τοπικών φορέων.

Η Έκθεση του νέου Μουσείου αναπτύσσεται σε τέσσερις θεματικές ενότητες: Τόπος και Ιστορία, Προϊστορικές κοινωνίες, Ιστορικοί χρόνοι, Συλλογές και Δωρεές. Παρουσιάζονται ευρήματα από τους πιο σημαντικούς προϊστορικούς οικισμούς και νεκροταφεία της Χαλκιδικής, τον Άγιο Μάμα, την Όλυνθο και την Τορώνη, το Κριαρίτσι και τη Νέα Σκιάνη, ενώ επιλεγμένα εκθέματα των ρωμαϊκών χρόνων, επιτύμβια αγάλματα και στήλες, προετοιμάζουν τον επισκέπτη πριν την ολοκλήρωση της ενότητας Ιστορικοί Χρόνοι. Στην αίθουσα που εκτίθενται οι Συλλογές, κυρίαρχη θέση καταλαμβάνει η σημαντική Συλλογή Λαμπρόπουλου.

Η Έκθεση εμπλουτίζεται με πολυμεσικές εφαρμογές, όπως διαδραστικό χάρτη/χρονολόγιο, που διατρέχει την ιστορία της Χαλκιδικής και θέσεις αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, διαδραστικές οθόνες που αφορούν στην Ιστορία της Έρευνας με την παρουσίαση των σημαντικότερων σταθμών και ερευνητών στην περιοχή, στις Γραπτές Πηγές, οι οποίες αναφέρονται σε γεγονότα που διαδραματίστηκαν στη Χαλκιδική, καθώς και στην προσωπικότητα του Αριστοτέλη, του μεγάλου Σταγειρίτη φιλοσόφου.

Επίσης, μέσα από τρισδιάστατη προβολική χαρτογράφηση (3D Projection Mapping) παρουσιάζεται η ανασκαφική δραστηριότητα με τρόπο εύληπτο και παραστατικό, προκειμένου να γίνει κατανοητή η διαδικασία και το αποτέλεσμα μιας ανασκαφής που καταλήγει στη συντήρηση,

μελέτη και παρουσίαση των ευρημάτων στο Μουσείο. Επιπλέον, οθόνες με τοπία και αρχαιότητες, εμπλουτισμένα με εικόνες από διαχρονικές δραστηριότητες στην περιοχή, καθώς και βίντεο από την περιοδική έκθεση της Συλλογής Λαμπρόπουλου που παρουσιάστηκε στο Μουσείο το 2019 συμπληρώνουν την πολυεπίπεδη πληροφόρηση για το κοινό.

Δηλώσεις της κ. Λίνας Μενδώνη

Κατά την ομιλία της, η κ. Μενδώνη σημείωσε ότι «το συγκεκριμένο Μουσείο ιδρύθηκε, το 1971, σε σχέδια του εξαιρετικού αρχιτέκτονα Δημήτρη Φατούρου. Ήταν ένας μικρός χώρος, ο οποίος όμως ικανοποιούσε τις ανάγκες εκείνης της εποχής. Όταν ήρθε η δωρεά της εξαιρετικά σημαντικής συλλογής Ιωάννη Λαμπρόπουλου, μιας συλλογής από τις πλουσιότερες ιδιωτικές συλλογές αρχαιοτήτων στην Ελλάδα, δωρεά του αείμνηστου Ηρακλή Λαμπρόπουλου, στο Μουσείο, η Πολιτεία όφειλε να βρει λύση για να στεγάσει αυτά τα πολύτιμα ευρήματα. Έτσι, σχεδιάστηκε η επέκταση του κτηρίου».

Στα εγκαίνια του Μουσείου Πολυγύρου παραβρέθηκαν ο Μητροπολίτης Κασσανδρείας κ. Νικόδημος, οι βουλευτές Χαλκιδικής, Γιώρ. Βαγιωνάς και Απ. Πάνας, ο αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής, Γιάν. Γιώργος, οι δήμαρχοι Πολυγύρου, Αστ. Ζωγράφος, Αριστοτέλη Στ. Βαλιάνος και Σιθωνίας Κυπαρίσσης Ντέμπλας, οι περιφ. σύμβουλοι Χαλκιδικής, Κατ. Ζωγράφου και Δημ. Τζηρίτης, ο προϊστάμενος της Εφορείας Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους, Γιώργος Σκιαδαρέσης, ο πρόεδρος της Εταιρείας Φίλων του Αρχαιολογικού Μουσείου Νικ. Τάσιος, υπηρεσιακοί παράγοντες του ΥΠΠΟΑ και εκπρόσωποι φορέων. Τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο εκπροσώπησε το μέλος του ΔΣ κ. Χρ. Παυλούδης. (φωτ. σελ. 29)

ΣΤΟ ΜΕΤΟΧΙΑΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΝΕΩΝ ΦΛΟΓΗΤΩΝ

Εγκαίνια Έκθεσης για την Επανάσταση στη Χαλκιδική ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΛΙΝΑ ΜΕΝΔΩΝΗ

Την Παρασκευή, 8 Ιουλίου 2022, εγκαινιάστηκε από την υπουργό Πολιτισμού, Λίνα Μενδώνη, η περιοδική Έκθεση: «Η Επανάσταση του 1821 στη Χαλκιδική», στο παλαιό κτήριο του μετοχιακού συγκροτήματος των Νέων Φλογητών.

Η κ. Μενδώνη ξεναγήθηκε και δήλωσε εντυπωσιασμένη από την Έκθεση, η οποία, όπως είπε, προσφέρει στον επισκέπτη μια μοναδική εμπειρία, δίνοντάς του τη δυνατότητα να βρεθεί “εικονικά” στο επίκεντρο των γεγονότων της επανάστασης της Χαλκιδικής.

Στον χαιρετισμό της, η Λίνα Μενδώνη ανέφερε: «Στο Παλαιό Κτήριο του μετοχιακού συγκροτήματος φιλοξενείται και ανοίγει σήμερα επίσημα τις πύλες της για το κοινό μια νέα, ιδιαίτερα σημαντική και ενδιαφέρουσα, περιοδική Έκθεση, με την οποία ολοκληρώνεται ο κύκλος των επετειακών εκδηλώσεων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού για τη συμπλήρωση 200 ετών από την έναρξη της Επανάστασης του 1821. Του μεγάλου εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα, που οδήγησε στην αποτίναξη του Οθωμανικού ζυγού και στη δημιουργία του ανεξάρτητου Ελληνικού Κράτους. Ενός αγώνα, που για σημαντικές περιοχές του Ελληνισμού, όπως

η Μακεδονία, υπήρξε εξαιρετικά επίπονος και μακροχρόνιος, καθώς η πολυπόθητη ένταξη στον ελεύθερο εθνικό κορμό δεν ήρθε παρά έναν αιώνα περίπου αργότερα από τη νότια Ελλάδα ή και περισσότερο, απαιτώντας, στο διάστημα αυτό, πολλαπλές προσπάθειες, επανειλημμένες απογοητεύσεις και μεγάλες θυσίες, που ωστόσο δεν έκαμψαν ποτέ το φρόνημα και την πίστη των τοπικών ελληνικών πληθυσμών.

Η τεκμηριωμένη ιστορικά παρουσίαση του Αγώνα του 1821 στη Χαλκιδική, με ιδιαίτερη έμφαση ταυτόχρονα στον ανθρώπινο παράγοντα, αποτελεί τον πρωταρχικό σκοπό της συγκεκριμένης Έκθεσης. Μιας Έκθεσης, που παράλληλα με την αφήγηση των στρατιωτικών γεγονότων μέσα από όπλα, χάρτες, έντυπα και άλλα κειμήλια και αντικείμενα της εποχής, επιδιώκει να φέρει στο προσκήνιο τα πρόσωπα και τις ιστορίες των επώνυμων και ανώνυμων αγωνιστών, το πατριωτικό τους σθένος, τον ενθουσιασμό, τη δίψα και την προσδοκία για ελευθερία και εθνική δικαίωση, αλλά και την απογοήτευσή τους από την αποτυχημένη έκβαση του άνισου αγώνα, που επέφερε τεράστιο πόνο και δεινά στον απλό λαό της Χαλκιδικής».

Η Έκθεση δομείται σε δύο ενότητες:

Στην πρώτη παρουσιάζονται σε προθήκες ενδεικτικά αντικείμενα του αγώνα (όπλα, παλάσκες, σπάθες, αρπάγες, κ.λπ.), που σχετίζονται με τη θάλασσα και την ξηρά.

Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζεται μια τρισδιάστατη προβολική εγκατάσταση (3D projection mapping installation), η οποία λειτουργεί ως ένα ιστορικό ντοκιμαντέρ, που αφηγείται τα γεγονότα της Επανάστασης στη Χαλκιδική, λειτουργώντας επίσης ως ένα εικονικό περιβάλλον για τον επισκέπτη και τοποθετώντας τον στο «κέντρο» των γεγονότων. Η ιστορική τεκμηρίωση και η δραματοποιημένη αφήγηση συνδυάζονται με τις σύγχρονες τεχνολογίες εικόνας και ήχου.

Τη μουσειολογική μελέτη, επιστημονική επιμέλεια και τα κείμενα της Έκθεσης ανέλαβαν οι αρχαιολόγοι της ΕΦΑΧΑΓΟΡ Νικόλαος Μερτζιμέκης και Αρχοντία Πολυζούδη. Τη μουσειογραφική μελέτη ανέλαβε η αρχιτέκτονας μηχανικός της ΕΦΑΧΑΓΟΡ Χρυσούλα-Βαλεντίνη Αδάμου. Τον σχεδιασμό, τη σκηνοθεσία της πανοραμικής οπτικοακουστικής εγκατάστασης αλλά και τη σκηνογραφική επιμέλεια της Έκθεσης ανέλαβε ο δημιουργός - καλλιτέχνης Στάθης Μήτσιος, που μαζί με τους συνεργάτες του έχουν σχεδιάσει και τη διαδραστική πολυμεσική εφαρμογή.

Στα εγκαίνια της Έκθεσης παραβρέθηκαν ο μητροπολίτης Μιλήτου Απόστολος, οι βουλευτές Χαλκιδικής, Γ. Βαγιωνάς και Α. Πάνας, ο αντιπεριφερειάρχης, Γ. Γιώργος, η Περιφ. Σύμβουλος κ. Αικ. Ζωγράφου, ο δήμαρχος Ν. Προποντίδας, Μ. Καρράς, ο δήμαρχος Αριστοτέλη, Σ. Βαλιάνος, ο πρόεδρος της ΠΟΞ, Γ. Τάσιος, ο προϊστάμενος της Εφορείας Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους (ΕΦΑΧΑΓΟΡ), Γ. Σκιαδαρέσης και υπηρεσιακά στελέχη του ΥΠΠΟΑ κ.ά. Τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο εκπροσώπησε το μέλος του ΔΣ κ. Αστ. Βαγγλής. (φωτ. σελ. 29)

Το ΔΣ του Παγχαλκιδικού Συλλόγου συγχαίρει θερμά

τους παραπάνω, για την σπουδαία αυτή Έκθεση που οργάνωσαν, και λειτουργεί στο κτήριο του Μετοχειακού Συγκροτήματος Ν. Φλογητών.

Ο ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ ΒΡΑΒΕΥΣΕ ΤΟΝ ΜΑΝΩΛΗ ΜΗΤΣΙΑ

Ο Χαλκιδικιώτης τραγουδιστής Μανώλης Μητσίας, με καταγωγή από τα Δουμπιά, κλείνοντας πλέον 50 χρόνια καριέρας στο ελληνικό τραγούδι, τιμήθηκε, το βράδυ του Σαββάτου, 21-8-2022, στον Πολύγυρο, από τον δήμαρχο Πολυγύρου, Αστέριο Ζωγράφο, για την προσφορά του στο ελληνικό τραγούδι, κατά τις τριήμερες εκδηλώσεις, με τίτλο «Γευστικές και Μουσικές διαδρομές», που συνδιοργάνωσε ο Δήμος Πολυγύρου με το Επιμελητήριο Χαλκιδικής και με την υποστήριξη της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής.

Την εκδήλωση προλόγισε η κ. Σουζάνα Καζάκα, ενώ, κατά τον χαιρετισμό του, ο δήμαρχος, κ. Ζωγράφος μοιράστηκε με τον κόσμο προσωπικές στιγμές και αναμνήσεις, που έχει συνδέσει με τα τραγούδια του Μανώλη Μητσία.

Ο αγαπημένος καλλιτέχνης, από την πλευρά του, εμφατικά συγκινημένος, ευχαρίστησε ιδιαίτερα τον Δήμο για την τιμή που του έκανε. Ο Μανώλης Μητσίας ανέτρεξε στα νεανικά του χρόνια, τα τραγούδια που σιγοτραγουδούσε τότε σε περιοχές της γενέτειράς του, και χαιρέτισε φίλους και ανθρώπους, που είχε να συναντήσει καιρό.

Χαιρετισμό απηύθυνε ο Πρόεδρος του Επιμελητηρίου Χαλκιδικής, συνδιοργανωτής των εκδηλώσεων, Γιάννης Κουφίδης, τονίζοντας πόσο σημαντικό είναι να προωθούνται τα τοπικά προϊόντα μέσα από ανάλογες διοργανώσεις.

Στην εκδήλωση παραβρέθηκε ο βουλευτής της ΝΔ Γιώργος Βαγιωνάς, που συνεχάρη τον Μανώλη Μητσία για την πολυετή παρουσία του στο ελληνικό τραγούδι.

Αντίστοιχα, τη σημασία της διοργάνωσης, που προωθεί τα προϊόντα της Χαλκιδικής, εξήρε και ο Πρόεδρος της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων Ελλάδος, κ. Γρηγόρης Τάσιος.

Στην εκδήλωση, η οποία ήταν άψογα οργανωμένη και με πολύ κέφι, παρευρέθηκαν αντιδήμαρχοι και δημοτικοί σύμβουλοι του Δήμου Πολυγύρου, εκπρόσωποι πολιτιστικών και λοιπών φορέων, η περιφ. σύμβουλος κ. Κ. Ζωγράφου, ο πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» κ. Ιωάν. Κοτσάνης, ο πρόεδρος του Παγχαλκιδικιώτικου Συλλόγου Αθηνών κ. Γεώργιος Σουλινάρης και πλήθος κόσμου.

Το ΔΣ του Παγχαλκιδικού Συλλόγου εκφράζει τα θερμά του συγχαρητήρια στους οργανωτές της εκδήλωσης. (φωτ. σελ. 29)

ΤΡΙΗΜΕΡΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ «ΓΕΥΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ» ΣΤΟΝ ΠΟΛΥΓΥΡΟ

Συνδιοργανωτές ο Δήμος Πολυγύρου και το Επιμελητήριο Χαλκιδικής με την υποστήριξη της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής.

Παραγωγή με εκλεκτά τοπικά προϊόντα, μέλη του Επι-

μελητηρίου Χαλκιδικής, από κάθε γωνιά της Χαλκιδικής, παρουσίασαν τα προϊόντα τους, μπίρα, τσίπουρο, κρασί, ελιές, ελαιόλαδο, μέλι, βότανα, ενώ στις υπαίθριες καντίνες οι επισκέπτες είχαν τη δυνατότητα να γευτούν ιδιαίτερες νοστιμιές. Ξεχωριστές γεύσεις και από τους σεφ, Ελπίδα Μορφούλη και Γιώργο Παλησίδη, οι οποίοι μαγείρεψαν με τοπικά προϊόντα.

Ο πρόεδρος του Επιμελητηρίου Χαλκιδικής, Γιάννης Κουφίδης, που παρευρισκόταν στις εκδηλώσεις, αναφέρθηκε στη σημασία των συνεργειών και στις προσπάθειες, που καταβάλλει το Επιμελητήριο, για τη στήριξη, με κάθε μέσον, της τοπικής οικονομίας για την περιοχή.

Το τριήμερο πλαισιωνόταν από παράλληλες μουσικές εκδηλώσεις. Το μουσικό κομμάτι της εκδήλωσης άνοιξαν, την Παρασκευή το βράδυ, οι Onimara και ακολούθησαν ο Μανώλης Μητσίας, το Σάββατο, και η Ελένη Τσαλιγοπούλου, την Κυριακή το βράδυ.

Το ΔΣ του Παγχαλκιδικού Συλλόγου εκφράζει τα θερμά του συγχαρητήρια στους οργανωτές του τριημέρου.

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ «ΟΙ ΦΩΝΕΣ» 100 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Η αφηγηματική θεατρική παράσταση, υπό τον τίτλο «ΦΩΝΕΣ», που πραγματοποιήθηκε, το Σάββατο 3 Σεπτεμβρίου και ώρα 21:00, στο Ανοιχτό Θέατρο Νέων Ρόδων, αποτέλεσε την κεντρική εκδήλωση του Δήμου Αριστοτέλη, προς τιμήν της συμπλήρωσης 100 ετών από τη Μικρασιατική καταστροφή.

Η εκδήλωση, που στέφθηκε με εξαιρετική επιτυχία, συγκίνησε το πλήθος των θεατών, οι οποίοι κατέκλυσαν το ανοιχτό θέατρο και, μέσα από την αναδρομή σε πραγματικές μαρτυρίες των πρωταγωνιστών της τραγωδίας, θύμισαν την ιστορία του αιματηρού ξεριζωμού από τα Μικρασιατικά παράλια, της άφιξης των προσφύγων στη Χαλκιδική και της δημιουργίας των Νέων Ρόδων, του μεγαλύτερου από τα προσφυγικά χωριά της περιοχής, καθώς οι Μικρασιάτες είχαν τότε εγκατασταθεί στην Ουρανούπολη, στην Αμμουλιανή, στο Στρατώνι, στα Πυργαδίκια, στην Ολυμπιάδα.

Στην παράσταση, που υπέγραψε σκηνοθετικά ο Στέλιος Καλαϊτζής, με συνεργάτιδα την Άννα Καραμανίδου, και περιελάμβανε επίσης μουσική και χορευτικά, εμπνευσμένα από την Παράδοση και το δράμα των Μικρασιατών προσφύγων, συμμετείχαν:

- Το Θεατρικό Εργαστήρι και η Χορωδία του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Νέων Ρόδων «Προσφυγική Αναγέννηση».
- Η Θεατρική Ομάδα του Πολιτιστικού Συλλόγου Ιερισσού «Κλειγένης».
- Το Αριστοτέλειο Πνευματικό Κέντρο με το χορευτικό συγκρότημά του.

Τη μουσική επιμέλεια της παράστασης, υπέγραψε ο Πάνος Πλιούκας, ενώ τραγούδησαν η Αθηνά Βαρβαρέσου, ο Βασίλης Κοκκαλιάρης και ο Χρήστος Παναγιωτίδης.

Την εκδήλωση χαιρέτισαν η Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αριστοτέλη κ. Μαρία Ενεχλίδου

και ο Πρόεδρος του Αριστοτέλειου Πνευματικού Κέντρου κ. Αστέριος Τζιτζιρίκας.

Πριν από την έναρξη της Θεατρικής παράστασης, ο Δήμαρχος Αριστοτέλη κ. Στ. Βαλιάνος, στον χαιρετισμό του, ανακοίνωσε το σχέδιο του Δήμου, να δημιουργήσει Μουσείο Μικρασιατικής Μνήμης στα Ν. Ρόδα.

Το ΔΣ συγχαίρει τον Δήμο Αριστοτέλη για την οργάνωση της σπουδαίας αυτής εκδήλωσης, καθώς και για την ιδέα της ίδρυσης Μουσείου Μικρασιατικής Μνήμης.

Επίσης, εκφράζει τα συγχαρητήρια και σε όλους τους συντελεστές της παράστασης.

52ΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΟΛΥΜΒΗΤΙΚΟΣ ΔΙΑΠΛΟΥΣ ΤΟΡΩΝΑΙΟΥ ΚΟΛΠΟΥ

Ένας από τους σημαντικότερους κολυμβητικούς αγώνες ανοιχτής θάλασσας στην Ελλάδα, ο 52ος Διεθνής Κολυμβητικός Διάπλους Τορωναίου Κόλπου, ολοκληρώθηκε με επιτυχία, το Σάββατο 3 Σεπτεμβρίου 2022. Το μεγαλύτερο αθλητικό γεγονός της Χαλκιδικής, ο ιστορικός μαραθώνιος είναι ένας από τους πιο απαιτητικούς κολυμβητικούς αγώνες και ένας πραγματικός θεσμός διάδοσης του «ευ αγωνίζεσθαι».

Οι θαρραλέοι κολυμβητές διάνυσαν την απόσταση των 26 χιλιομέτρων, ξεκινώντας από την Καλλιθέα Κασσάνδρας και τερματίζοντας στη Νικήτη της Σιθωνίας, όπου στεφανώθηκαν με τον κότινο, το στεφάνι ελιάς, που αποτελεί και το μοναδικό έπαθλο για όλους όσοι ολοκλήρωσαν τον αγώνα. Εδώ έγκειται η μοναδικότητα αυτού του αγώνα, αφού όλοι οι τερματίζοντες είναι νικητές. Και αυτό είναι το αθλητικό ιδεώδες, που πρέπει να περάσουν στα παιδιά μας, αλλά να κάνουμε κτήμα και ίδιοι μας.

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΘΛΗΤΩΝ 52ου ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΑΠΛΟΥ ΤΟΥ ΤΟΡΩΝΑΙΟΥ ΚΟΛΠΟΥ

1ος Βαμβακίδης Αλέξανδρος 8.05, 2ος Γαρέφης Χρήστος 9.09, 3ος Ζαμπέτογλου Κωνσταντίνος 9.24, 4ος Γονίδη Χριστίνα 9.30, 5ος Καραμπάς Αριστείδης 10.20, 6ος Βαφειάδης Σωτήρης 10.38, 7ος Μάλαμας Δημήτριος 10.46, 8ος Ψιλόλιγνου Σοφία 11.13, 9ος Παντέλα Παναγιώτα 11.27, 10ος Πολύζος Αριστείδης 12.00, 11ος Ευγενειάδης Κωνσταντίνος 12.45, 12ος Παπαργυρίου Χρυσάνθη 12.56

ΚΟΛΥΜΒΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΑΝ ΤΟ ΟΡΙΟ ΤΗΣ ΔΥΣΗΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΚΑΙ ΣΤΑΜΑΤΗΣΑΝ ΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ, ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ ΤΩΝ ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΩΝ: Κουτλιάνος Βασίλειος, Βουλγαράκης Γεώργιος, Χριστοδουλίδης Άγγελος, Μίχας Δημήτριος

ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ: Δημούδης Γεώργιος

Τιμώμενα πρόσωπα, για φέτος, ήταν ο κολυμβητής Γαρέφης Χρήστος και ο δημοσιογράφος Σκαμπαρδώνης Γεώργιος. Η Ε.Ε.Ν.Ν. «Ο ΣΙΘΩΝ» ευχαρίστησε τους εθελοντές μας, που, για ακόμα μία χρονιά, στάθηκαν στο πλευρό μας, τα σκάφη συνοδείας των κολυμβητών, τον κ. Κώστα Οικονόμου, για την παραχώρηση του σκάφους στη διοργάνωση, καθώς και τον κ. Ασουλόγιστο Μιχάλη, που, όλα αυτά τα χρόνια, στηρίζει με τον δικό του τρόπο τον αγώνα μας, τους Έλληνες διασώστες, την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας,

και ιδιαίτερα τον Αντιπεριφερειάρχη κ. Γιάννη Γιώργο, τον Δήμο Σιθωνίας και τον Δήμαρχο κ. Πάρη Ντέμπλα, όλα τα καταστήματα της Νικήτης, που βοήθησαν οικονομικά να στηθεί η όλη διοργάνωση, τους καλεσμένους μας, που ανταποκρίθηκαν στην πρόσκλησή μας, αλλά πάνω απ' όλα, τον κόσμο, που έδωσε δυναμικό παρών και χειροκρότησε τη μεγαλειώδη προσπάθεια των αθλητών, με δάκρυα χαράς και συγκίνησης. (φωτ. σελ. 30)

ΚΑΣΣΑΝΔΡΩΜΕΝΑ 2022

Ολοκληρώθηκαν με επιτυχία, την Πέμπτη 8 Σεπτεμβρίου, τα «Κασσανδρώμενα 2022», μια σειρά εκδηλώσεων, που είναι πλέον θεσμός για την Κασσάνδρεια, οι οποίες αποτελούν σημείο αναφοράς για τα πολιτιστικά δρώμενα της Κασσάνδρας. Οργανώνεται από τον Πολιτιστικό Σύλλογο "Η ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ".

Πραγματοποιήθηκαν συνολικά εννέα εκδηλώσεις, από το σύνολο των τμημάτων του Συλλόγου, καλύπτοντας μια μεγάλη γκάμα μορφών πολιτιστικής έκφρασης, όπως έντεχνη, παραδοσιακή και λαϊκή μουσική, απαγγελίες και αφηγήσεις λογοτεχνικών κειμένων, ιστορικές αναφορές, εκθέσεις εικαστικών, κινηματογραφικές προβολές, διατήρηση της χορευτικής μας παράδοσης, καθώς και περιπατητικές διαδρομές, δείχνοντας την αγάπη προς τη φύση και το περιβάλλον.

Στις εκδηλώσεις συμμετείχε και το μέλος του ΔΣ του Συλλόγου μας, Απόστολος Στρατής, με ομιλία στον προαύλιο χώρο του Δημαρχείου Κασσάνδρας, για τη Μικρασιατική καταστροφή, και ειδικότερα για την καταστροφή της Σμύρνης.

ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

Στα Βασιλικά, την Κυριακή 12 Ιουνίου, τιμήθηκε, με τη δέουσα λαμπρότητα και σε κλίμα κατάνυξης, η μνήμη του Καπετάν Χάψα και των παλληκαριών του, καθώς και των κατοίκων ηρώων των Βασιλικών, οι οποίοι θυσιάστηκαν για την απελευθέρωση της πατρίδας τους από τον τουρκικό ζυγό, τον Ιούνιο του 1821.

Για πρώτη φορά, μετά από πολλά χρόνια, έπειτα από πρωτοβουλία του δημάρχου Θέρμης και σε συνεννόηση με τον πρόεδρο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, η ανάμνηση του Ολοκαυτώματος των Βασιλικών πραγματοποιήθηκε σε διαφορετική ημερομηνία με τη μάχη της Αγ. Αναστασίας, το σημαντικό αυτό γεγονός, το οποίο συνέβαλε ουσιαστικά στην εδραίωση της Ελληνικής Επανάστασης. Έτσι, στην εκδήλωση παρευρέθηκαν και μέλη του Παγχαλκιδικού Συλλόγου.

Οι εκδηλώσεις, οι οποίες έγιναν στην Πλατεία «Χάνια» των Βασιλικών, ξεκίνησαν με επιμνημόσυνη δέηση, στη μνήμη των θυμάτων της Μάχης και του Ολοκαυτώματος, κατάθεση στεφάνων στο μνημείο των Ηρώων, χαιρετισμούς εκ μέρους των επισήμων, εκφώνηση λόγου, τήρηση ενός λεπτού σιγή και ανάκρουση του εθνικού ύμνου.

Σύντομους χαιρετισμούς απήρθναν ο δήμαρχος Θέρμης, κ. Θεόδωρος Παπαδόπουλος, ο περιφερειάρχης Κε-

ντρικής Μακεδονίας, κ. Απόστολος Τζιτζικώστας, ο πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου "Ο Αριστοτέλης", κ. Ιωάννης Κοτσάνης και ο πρόεδρος της Κοινότητας Βασιλικών, κ. Αστέριος Καρακώπτας. Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε η αντιπρόεδρος της Κοινότητας Βασιλικών, κ. Ανδρονίκη Σαλαγκούδη.

Στις εκδηλώσεις παρέστησαν επίσης βουλευτές του Νομού, εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλων φορέων και πλήθος κόσμου.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ ΣΤΟΝ ΤΑΞΙΑΡΧΗ

Την Κυριακή 4/9/2022, στον προαύλιο χώρο της εκκλησίας του Ταξιάρχη, έγινε η παρουσίαση του βιβλίου/ημερολογίου, που αναφέρεται στα βιώματα του π. εφημέριου του χωριού, π. Γ. Παπαχρήστου. Την έκδοση του βιβλίου

επιμελήθηκε το μέλος του Συλλόγου μας, ιατρός κ. Χρήστος Παπαγιάννης, αφήνοντας έτσι ακόμη μία ιστορική παρακαταθήκη. Η παρουσίαση έγινε από τους ομότιμους καθηγητές του ΑΠΘ, ιατρό κ. Ι. Τσίκουλα και αστροφυσικό κ. Σ. Αυγολούπη. Την εκδήλωση επιμελήθηκε και οργάνωσε άψογα ο εφημέριος του χωριού, π. Μάξιμος. Παρευρέθηκαν ο βουλευτής κ. Γ. Βαγιωνάς, ο επίτιμος πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Μ. Καρτσιώτης, αντιδήμαρχοι του Δήμου Πολυγύρου, ο πρόεδρος του Ταξιάρχη, τα μέλη του ΔΣ του Παγχαλκιδικού, κ. Αστέριος Λυρτζής και κ. Χρήστος Παυλούδης, ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και ο ταμίας του ΔΣ του Συλλόγου των Απανταχού Ταξιαρχιωτών, και πολλοί κάτοικοι του Ταξιάρχη.

Το ΔΣ του Συλλόγου συγχαίρει θερμά όλους τους συντελεστές της εκδήλωσης. (φωτ. σελ. 29)

Η ΑΡΝΑΙΑ ΣΤΑ ΤΡΙΑ ΩΡΑΙΟΤΕΡΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η «αρχόντισσα της Χαλκιδικής» Αρναία, μετά από αίτημα και υποβολή φακέλου από τον Δήμο Αριστοτέλη, προκρίθηκε από το Υπουργείο Τουρισμού, μαζί με δύο ακόμα χωριά της Ελλάδας, για να εκπροσωπήσουν τη χώρα μας στην Πρωτοβουλία, με την επωνυμία "BEST TOURISM VILLAGES" του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (UNWTO)

Ο Δήμος Αριστοτέλη ενημερώθηκε επισήμως από το Υπουργείο Τουρισμού, ότι η Ομάδα Εργασίας, που συστάθηκε με απόφαση από Υφυπουργού Τουρισμού κ. Σοφίας Ζαχαράκη, στην τελική αξιολόγηση των υποψηφιοτήτων συμμετοχής, προκρίνει τη συμμετοχή στην Πρωτοβουλία "Best Tourism Villages" των δήμων Αριστοτέλη (Αρναία Χαλκιδικής), Ηγουμενίτσας (Πέρδικα Θεσπρωτίας) και Σάμης (Φισκάρδο Κεφαλονιάς).

Ο θεσμός "Best Tourism Villages", σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, αποτελεί μια παγκόσμια πρωτοβουλία, για την ανάδειξη αυτών των χωριών, όπου ο τουρισμός διατηρεί πολιτισμούς και παραδόσεις, γιορτάζει τη διαφορετικότητα, παρέχει ευκαιρίες και προστατεύει τη βιοποικιλότητα. Επιπλέον, ξεχωρίζοντας τα χωριά που αποτελούν εξαιρετικά παραδείγματα τουριστικών προορισμών, με πολιτισμικά και φυσικά πλεονεκτήματα, ο θεσμός καθιστά τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού σύμμαχο των χωριών αυτών, στην προσπάθεια για την περαιτέρω βιώσιμη ανάπτυξη.

Ο Δήμαρχος Αριστοτέλη κ. Στέλιος Βαλιάνος δήλωσε σχετικά:

«Μετά την ανάδειξη της Αρναίας από το αμερικανικό δίκτυο CNN, το 2019, ανάμεσα στα ομορφότερα χωριά της Ελλάδας, φέτος το Υπουργείο Τουρισμού επίσημα ξεχωρίζει την Αρναία ως ένα από τα τρία ομορφότερα χωριά της χώρας.

Θέλω να ευχαριστήσω τους συνεργάτες του Δήμου, που, μέσα σε λίγο χρόνο, συνέταξαν τον φάκελο της υποψηφιότητας του Δήμου Αριστοτέλη, για την ανάδειξη της Αρναίας ως ένα από τα ομορφότερα χωριά του κόσμου, με τη σφραγίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού.

Πηγή: Δελτίο Τύπου του Δήμου Αριστοτέλη

ΔΩΡΕΕΣ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

1. Εισ μνήμην του **Τάκη Παπατζίκου**, επίλεκτου μέλους του Συλλόγου μας, η σύζυγός του Γεωργία (Πιούλα) προσφέρει στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο το ποσό των 100 ΕΥΡΩ, οικονομική συμμετοχή για την έκδοση του Παγχαλκιδικού Λόγου.

2. Εισ μνήμην του **Τριανταφύλλου Αναγνωστάρα**, επίλεκτου μέλους του Συλλόγου μας, η σύζυγός του Δήμητρα Γ. Χαριζάνη και τα τέκνα, Κων/νος και Γεώργιος Αναγνωστάρας, προσφέρουν στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο το ποσό των 500 ΕΥΡΩ, ως οικονομική ενίσχυση για την έκδοση επόμενου τεύχους του Παγχαλκιδικού Λόγου.

Το ΔΣ ευχαριστεί θερμά για τις δωρεές.

ΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Μέχρι σήμερα, χορηγοί του Περιοδικού είναι:

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 1-4), ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 5-6),
ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΜΑΣΑΛΑ-ΜΟΥΣΤΟΥ (τ. 7), ΜΟΣΧΟΣ ΜΟΣΧΟΣ (τ. 8),
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ & ΟΛΥΜΠΙΑ ΓΡΑΜΜΕΝΑ (τ. 9), ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ (τ. 10),
ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ (τ. 11), ΠΕΡΙΦ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 12),
ΚΩΝ. & ΑΦΡ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (τ. 13), ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ (τ. 14),
ΜΑΓΔΑ ΚΕΚΕΡΗ-ΣΛΙΝΗ (τ. 15), ΗΛΕΚΤΡΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ (τ. 16),
ΕΛΛΗ, ΜΑΡΙΑ, ΚΑΙΤΗ & ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ (τ. 17),
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (τ. 18), ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΟΣ (τ. 19),
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ & ΘΩΜΑΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ (τ. 20),
ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ (τ. 21), ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 22),
ΕΚΜΕ Α.Ε. Ι. & Β. ΚΑΡΥΩΤΗΣ (τ.23), ΠΑΥΛΟΣ ΔΕΑΣ (τ. 24),
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΡΑΒΑΤΟΥ (τ. 25),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 26), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 27),
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 28), ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ (τ. 29),
ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 30), ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΙΣΚΙΝΗΣ (τ. 31),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 32), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 33),
ΕΛΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ & ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ (τ. 34),
ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΑΣΤ. ΣΧΟΙΝΑΣ (τ. 35), ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ (τ. 36),
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΜΠΗΣ (τ. 37), ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΤΣΑΚΝΗΣ (τ. 38),
ΣΤΕΛΙΟΣ ΒΑΛΙΑΝΟΣ (τ. 39), ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 40),
ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ "ΒΑΛΜΑΣ" Ο.Ε. (τ. 41),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ-CONDITO Α.Ε.Β.Ε. (τ. 42),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΧΑ-ΠΑΛΙΟΥΡΑ (τ. 43),
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ (ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ) (τ. 44),
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 45),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 46), ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 47),
ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΤΖΙΚΑ-ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (τ. 48),
ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ Ν. ΚΑΤΣΑΜΟΥΡΗ-ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ (τ. 49),
ΙΕΡΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΥΤΡΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 50), ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΤΑΣΙΟΣ (τ. 51),
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 52).**

Βρέθηκε χορηγός για το επόμενο, 53ο τεύχος

Χορηγός του 53ου τεύχους θα είναι ο κ. Στυλιανός Βαλιάνος, από την Αρναία

Δήμαρχος του ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου τον Ευχαριστεί Θερμά.

Η ΧΟΡΗΓΙΑ

Η χορηγία του παρόντος 52ου τεύχους έγινε από την

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

με εισήγηση του Αντιπεριφερειάρχη

κ. ΙΩΑΝΝΗ ΓΙΩΡΓΟΥ

Επίλεκτου μέλους του Συλλόγου μας.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Περιφερειακή Ενότητα ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙ

Εκ βαθέων τον χορηγό και τον εγγράφει στον οικείο κατάλογο,

ώστε να αναφέρεται εσαεί η χορηγία.

Αξιότιμε Κύριε Αντιπεριφερειάρχη, Αγαπητέ φίλε μας και συμπατριώτη κ. Γιώργο

Σας ευχαριστούμε και πάλι.

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΙΜΗΣ ΣΤΟΝ κ. ΓΕΩΡΓΙΟ ΒΑΓΙΩΝΑ, ΚΥΡΙΑΚΗ 27/11/2022, ΣΤΟ «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ PALACE»

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου αποφάσισε να τιμήσει τον συμπατριώτη μας Ιατρό και Βουλευτή του Νομού μας κ. **Γεώργιο Κ. Βαγιώνα**, για την πολύ μεγάλη προσφορά του στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο, τα τελευταία 25 τουλάχιστον χρόνια.

Η εκδήλωση τιμής θα πραγματοποιηθεί την **Κυριακή 27/11/2022**, και ώρα 11:00, σε αίθουσα του Ξενοδοχείου «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ PALACE».

(Σχετική υπόμνηση θα γίνει με sms και email, ενώ το πρόγραμμα θα αναρτηθεί έγκαιρα στην ιστοσελίδα μας.)

Στην εκδήλωση θα μιλήσουν για τον Ιατρό, Βουλευτή και Άνθρωπο Γεώργιο Βαγιώνα, ο Ομότιμος Καθηγητής Ιατρικής του Α.Π.Θ. κ. **Ιωάννης Τσίκουλας**, ο Δήμαρχος Πολυγύρου κ. **Αστέριος Ζωγράφος** και ο Επίτιμος Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. **Μιχαήλ Καρτσιώτης**.

Χαιρετισμό θα απευθύνει ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. **Ιωάννης Κοτσάνης**.

Η εκδήλωση θα πλαισιωθεί με ολιγόλεπτη ζωντανή ποιοτική μουσική.

Σας περιμένουμε!

*Νέα Μουδανιά Χαλκιδικής
(Φωτογραφία: Γιάννης Σαρακατσάνος)*

Η προσφυγομάνα Χαλκιδική μας φιλοξένησε, στις παράκτιες περιοχές της, έναν μεγάλο αριθμό προσφύγων, που, κάτω από αντίξοες συνθήκες, κατόρθωσαν, όχι απλώς να επιβιώσουν, αλλά και να μεγαλοουργήσουν. Ζωντανό παράδειγμα και οι πρόσφυγες των Νέων Μουδανιών.